

MRSJS 28 – FINANCIJSKI INSTRUMENTI: PREZENTACIJA

Zahvale i napomene

Ovaj međunarodni računovodstveni standard za javni sektor (skr. MRSJS) je izrađen primarno na osnovu međunarodnog računovodstvenog standarda (skr. MRS-a) 32 *Financijski instrumenti: Prezentacija* i Tumačenja br. 2 Odbora za tumačenja međunarodnog financijskog izvještavanja /engl. *International Financial Reporting Interpretations Committee – IFRIC*/ (skr. IFRIC tumačenje br. 2), koje je objavio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde /engl. *International Accounting Standards Board – IASB*/. Izvodi iz MRS-a 32 i IFRIC tumačenja br. 2 su u ovoj publikaciji Odbora za međunarodne računovodstvene standarde za javni sektor /engl. *International Public Sector Accounting Standards Board – IPSASB*/ Međunarodne federacije računovođa /engl. *International Federation of Accountants – IFAC*/ reproducirani s dozvolom Fondacije za međunarodne standarde financijskog izvještavanja /engl. *International Financial Reporting Standards (IFRS) Foundation*/.

Odobreni tekst Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (MSFI) je onaj koji je objavio IASB na engleskom jeziku i kopije se mogu dobiti izravno od IFRS Fondacije, Customer Service, Columbus Building, 7 Westferry Circus, Canary Wharf, London E14 4HD, United Kingdom.

E-mail: publications@ifrs.org

Internet: www.ifrs.org

IFRS, ISA, Nacrti izloženosti i druge publikacije IASB-a su zaštićeni autorskim pravima IFRS Fondacije.

“IFRS,” “ISA,” “IASB,” “IFRS Foundation,” “International Accounting Standards,” i “International Financial Reporting Standards ” su zaštitni znak IFRS Fondacije i ne smiju se koristiti bez odobrenja IFRS Fondacije.

MRSJS 28 – FINANCIJSKI INSTRUMENTI: PREZENTACIJA

Historijat MRSJS-a

Ovo izdanje sadrži izmjene i dopune proistekle iz MRSJS-ova izdanih do 31. januara/siječnja 2022. godine.

MRSJS 28 *Financijski instrumenti: Prezentacija* je izdan u januaru/siječnju 2010. godine.

Od tada, MRSJS 28 je izmijenjen kroz sljedeće MRSJS-ove:

MRSJS 43 *Najmovi* (izdan u januaru/siječnju 2022. godine);

dokument *COVID-19: Odgađanje datuma stupanja na snagu* (izdan u novembru/studenom 2020. godine);

MRSJS 42 *Socijalna davanja* (izdan u januaru/siječnju 2019. godine);

MRSJS 41 *Financijski instrumenti* (izdan u augustu/kolovozi 2018. godine);

MRSJS 39 *Primanja zaposlenih* (izdan u julu/srpnju 2016. godine);

Primjenjivost MRSJS-ova (izdan u aprilu/travnju 2016. godine);

MRSJS 37 *Zajednički aranžmani* (izdan u januaru/siječnju 2015. godine);

MRSJS 35 *Konsolidirani financijski izvještaji* (izdan u januaru/siječnju 2015. godine);

MRSJS 33 *Prva primjena međunarodnih računovodstvenih standarda za javni sektor na obračunskoj osnovi (MRSJS-ova)* (izdan u januaru/siječnju 2015. godine);

Unapređenja MRSJS-ova iz 2014. godine (izdana u januaru/siječnju 2015. godine); i
Unapređenja MRSJS-ova iz 2011. godine (izdana u oktobru/listopadu 2011. godine).

Tabelarni pregled izmijenjenih tačaka MRSJS-a 28

Zahvaćene tačke	Vrsta izmjene	Dokument iz kojeg je proistekla izmjena
Uvod	Brisano	Unapređenja MRSJS-ova iz oktobra/listopada 2011. god.
2.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
3.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 35 iz januara/siječnja 2015. godine MRSJS 37 iz januara/siječnja 2015. godine MRSJS 39 iz jula/srpnja 2016. godine MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
4.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
7.	Brisano	Primjenjivost MRSJS-ova iz aprila/travnja 2016. godine
8.	Brisano	Primjenjivost MRSJS-ova iz aprila/travnja 2016. godine
9.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
10.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
14.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
28.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
36.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
40.	Izmijenjeno i dopunjeno	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2015. god.
40A.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2015. god.
42.	Izmijenjeno i dopunjeno	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2015. god.
44.	Izmijenjeno i dopunjeno	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2015. god.
47.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine

Zahvaćene tačke	Vrsta izmjene	Dokument iz kojeg je proistekla izmjena
48.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
56.	Brisano	MRSJS 33 iz januara/siječnja 2015. godine
57.	Brisano	MRSJS 33 iz januara/siječnja 2015. godine
58.	Brisano	MRSJS 33 iz januara/siječnja 2015. godine
60A.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2015. god.
60B.	Novi tekst	MRSJS 33 iz januara/siječnja 2015. godine
60C.	Novi tekst	MRSJS 37 iz januara/siječnja 2015. godine MRSJS 35 iz januara/siječnja 2015. godine
60D.	Novi tekst	Primjenjivost MRSJS-ova iz aprila/travnja 2016. godine
60E.	Novi tekst	MRSJS 39 iz jula/srpnja 2016. godine
60F.	Izmijenjeno i dopunjeno	COVID-19: Odgađanje datuma stupanja na snagu iz novembra/studenog 2020. godine
60G.	Novi tekst	MRSJS 42 iz januara/siječnja 2019. godine
60H.	Novi tekst	MRSJS 43 iz januara/siječnja 2022. godine
61.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 33 iz januara/siječnja 2015. godine
UP2.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
UP16.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 43 iz januara/siječnja 2022. godine
UP17.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 43 iz januara/siječnja 2022. godine
UP23.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 42 iz januara/siječnja 2019. godine
UP53.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 35 iz januara/siječnja 2015. godine
UP55.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
UP63.	Brisano	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine

Zahvaćene tačke	Vrsta izmjene	Dokument iz kojeg je proistekla izmjena
Naslov ispred tačke UP63A.	Novi tekst	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
UP63A.	Novi tekst	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
UP63B.	Novi tekst	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
UP63C.	Novi tekst	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
UP63D.	Novi tekst	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
Naslov ispred tačke UP63E.	Novi tekst	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
UP63E.	Novi tekst	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
UP63F.	Novi tekst	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
B19.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
B21.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
PP1.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine
PP5.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 41 iz augusta/kolovoza 2018. godine

januar/siječanj 2010. godine

MRSJS 28 – FINANCIJSKI INSTRUMENTI: PREZENTACIJA

SADRŽAJ

	Tačka	
Cilj	1-2.	
Djelokrug	...3-8.	
Definicije pojmova	.9-12.	
Prezentacija	13-55.	
Obaveze i neto imovina/kapital	13-32.	
Instrumenti s opcijom prodaje	15-16.	
Instrumenti ili komponente instrumenata koji subjektu nameću obavezu da drugoj strani preda srazmjernu udio u neto imovini subjekta samo pri likvidaciji	17-18.	
Reklasifikacija instrumenata s opcijom prodaje i instrumenta koji subjektu nameću obavezu da drugoj strani preda		

srazmjeren udio u neto imovini subjekta samo pri likvidaciji	19-20.
Nepostojanje ugovorne obaveze da se isporuči novac ili druga financijska imovina	21-24.
Izmirivanje vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta	25-29.
Rezerviranja za izmirivanje potencijalnih obaveza	30.
Opcije izmirenja	31-32.
Složeni financijski instrumenti	33-37.
Trezorske dionice	38-39.
Kamate, dividende ili slične raspodjele, gubici i dobici	40-46.
Prebijanje financijske imovine i financijske obaveze	47-55.
Prijelazne odredbe	56-58.
Datum stupanja na snagu	59-61.
Povlačenje iz upotrebe i zamjena MRSJS-a 15 (izdanja iz 2001. godine).....	62.
Dodatak A: Uputstva za primjenu	
Dodatak B: Udjeli članova u zadružnim subjektima i slični instrumenti	
Dodatak C: Izmjene i dopune drugih MRSJS-ova	
Osnove za donošenje zaključaka	
Pokazni primjeri	
Poređenje s MRS-om 32	

Međunarodni računovodstveni standard za javni sektor 28 *Financijski instrumenti: Prezentacija* dat je u tačkama od 1. do 62. Svi članovi imaju jednaku pravnu snagu. MRSJS 28 treba tumačiti u kontekstu njegovog cilja, Osnova za donošenje zaključaka, *Predgovora međunarodnih računovodstvenih standarda za javni sektor i Konceptualnog okvira za financijsko izvještavanje opće namjene subjekata javnog sektora*. MRSJS 3 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške* pruža osnovu za odabir i primjenu računovodstvenih politika u situacijama za koje nisu dana eksplicitna uputstva.

Cilj

- Ovaj standard ima za cilj uspostaviti principe za prezentiranje financijskih instrumenata kao obaveza ili kao neto imovine/kapitala, te za prebijanje financijske imovine i financijskih obaveza. Primjenjuje se na klasifikaciju financijskih instrumenata, sa stanovišta izdavatelja (emitenta), u financijsku imovinu, financijske obaveze i vlasničke instrumente, klasifikaciju povezanih kamata, dividendi ili sličnih raspodjela, gubitaka i dobitaka, kao i na uslove u kojima treba vršiti prebijanje financijske imovine i financijskih obaveza.
- Principi iz ovog standarda nadopunjuju principe za priznavanje i mjerenje financijske imovine i financijskih obaveza iz MRSJS-a 41 *Financijski instrumenti* i za objavljivanje informacija o njima iz MRSJS-a 30 *Financijski instrumenti: Objavljivanja*.

Djelokrug (vidjeti i tačke od UP3. do UP9.)

- Subjekt koji izrađuje i prezentira financijske izvještaje prema računovodstvu na obračunskoj osnovi dužan je primijeniti ovaj standard na sve vrste financijskih instrumenata osim na:

- (a) udjele u kontrolnim subjektima, pridruženim subjektima ili zajedničkim poduhvatima koji se obračunavaju u skladu sa MRSJS-om 35 *Konsolidirani financijski izvještaji*, MRSJS-om 34 *Odvojeni financijski izvještaji* ili MRSJS-om 36 *Ulaganja u pridružene subjekte ili zajedničke poduhvate*. U nekim slučajevima, međutim, MRSJS 34, MRSJS 35 ili MRSJS 36 nalažu ili dopuštaju subjektu da udjele u kontroliranim subjektima, pridruženim subjektima ili zajedničkim poduhvatima obračuna služeći se MRSJS-om 41. U tim slučajevima, subjekti su dužni primijeniti zahtjeve ovog standarda. Subjekti ovaj standard primjenjuju i u odnosu na sve derivatne instrumente povezane sa kontroliranim subjektima, pridruženim subjektima ili zajedničkim poduhvatima;
- (b) prava i obaveze poslodavca prema planovima primanja zaposlenih, na koje se primjenjuje MRSJS 39 *Primanja zaposlenih*;
- (c) obaveze proistekle iz ugovora o osiguranju. Ipak, ovaj standard se primjenjuje na
 - (i) derivate ugrađene u ugovore o osiguranju kada MRSJS 41 nalaže subjektima da ih obračunavaju zasebno; i
 - (ii) ugovore o financijskim garancijama, ako emitent primjenjuje MRSJS 41 kod priznavanja i mjerenja ugovora, s tim što će primijeniti relevantne međunarodne ili standarde pojedinačnih zemalja koji se bave ugovorima o osiguranju kada emitent odluči primjenjivati taj standard za njihovo priznavanje i mjerenje.

Pored stavki navedenih pod (i) i (ii), subjekat ovaj standard može primjenjivati i na ugovore o osiguranju koji uključuju prijenos financijskog rizika;

- (d) financijske instrumente obuhvaćene djelokrugom međunarodnih, odnosno standarda pojedinačnih zemalja koji se bave ugovorima o osiguranju jer sadrže obilježje diskrecionog učešća. Emitent tih instrumenata je oslobođen od obaveze da na ta obilježja primjenjuje tačke od 13. do 37. i od UP49. do UP60. ovog standarda u pogledu razdvajanja financijskih obaveza i vlasničkih instrumenata. Ti instrumenti, međutim, podliježu svim drugim zahtjevima ovog standarda. Pored toga, ovaj standard se primjenjuje i na derivate ugrađene u te instrumente (vidjeti MRSJS 41);
- (e) financijske instrumente, ugovore i obaveze u sklopu transakcija plaćanja zasnovanih na dionicama na koje se primjenjuju relevantni međunarodni ili standardi pojedinačnih zemalja koji uređuju plaćanja zasnovana na dionicama, osim
 - (i) ugovora iz djelokruga tačaka 4, 5. i 6. ovog standarda, na koje se primjenjuje ovaj standard; i
 - (ii) tačaka 38. i 39. ovog standarda, koji se primjenjuju na trezorske dionice nabavljene, prodane, izdane ili poništene u vezi sa planovima dioničkih opcija za zaposlene, planovima o otkupu dionica za zaposlene i svim drugim aranžmanima koji se tiču plaćanja zasnovanih na dionicama.

4. Ovaj Standard treba primijeniti i na one ugovore o kupovini ili prodaji nefinancijske stavke koji se mogu izmiriti neto u novcu ili drugim financijskim instrumentom, odnosno zamjenom financijskih instrumenata, kao da su ugovori financijski instrumenti, osim ugovora koji su zaključeni i nastavljaju se držati za potrebe primanja ili davanja nefinancijske stavke u skladu sa zahtjevima u pogledu očekivane kupovine, prodaje ili korištenja od subjekta. Ipak, ovaj standard treba primjenjivati na one ugovore za koje subjekat odredi da se mjere po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu sa tačkom 6 MRSJS-a 41.

5. Postoje različiti načini da se ugovor o kupovini ili prodaji nefinancijske stavke izmiri neto u novcu ili drugom financijskom instrumentu, odnosno razmjenom financijskih instrumenata. U njih spadaju:

- (a) kada uslovi ugovora dopuštaju bilo kojoj od strana da ga izmiri neto u novcu ili putem nekog drugog financijskog instrumenta, odnosno razmjenom financijskih instrumenata;
- (b) kada mogućnost neto izmirenja u novcu ili putem nekog drugog financijskog instrumenta, odnosno razmjenom financijskih instrumenata nije izričito navedena u uslovima ugovora, ali subjekat slične ugovore obično izmiruje neto u novcu ili putem drugog financijskog instrumenta, odnosno razmjenom financijskih instrumenata (bilo na osnovu sklapanja ugovora o prebijanju s drugom ugovornom stranom ili prodajom ugovora prije njegovog izvršenja, odnosno

isteka);

- (c) kada, za slične ugovore, subjekat ima praksu preuzimanja isporuke osnovne stavke/sredstva imovine i njene prodaje u kratkom roku nakon isporuke u cilju ostvarivanja dobiti od kratkoročnog variranja cijena ili od trgovačke marže; i
- (d) kada se nefinancijska stavka koja je predmet ugovora može odmah konvertirati u novac.

Ugovor na koji se primjenjuju tačke (b) ili (c) se ne zaključuje s namjerom primanja ili davanja nefinancijske stavke u skladu sa zahtjevima u pogledu očekivane kupovine, prodaje ili korištenja od subjekta i, prema tome, spada u djelokrug ovog standarda. Ostali ugovori na koje se primjenjuje tačka 4. se ocjenjuju da bi se utvrdilo da li su sklopljeni i nastavljaju se držati s namjerom primanja ili davanja nefinancijske stavke u skladu sa zahtjevima u pogledu očekivane kupovine, prodaje ili korištenja od subjekta i, da li, u skladu s tim, spadaju u djelokrug ovog standarda.

- 6. Pisana opcija za kupovinu ili prodaju nefinancijske stavke koja se može izmiriti neto u novcu ili putem nekog drugog financijskog instrumenta, odnosno razmjenom financijskih instrumenata, u skladu sa tačkom (a) ili tačkom (d) tačke 5. spada u djelokrug ovog standarda. Takav ugovor se ne može sklopiti u svrhu primanja ili davanja nefinancijske stavke u skladu sa zahtjevima u pogledu očekivane kupovine, prodaje ili korištenja od subjekta.
- 7. [Brisano.]
- 8. [Brisano.]

Definicije pojmova (vidjeti i tačke od UP10. do UP48.)

- 9. **Pojmovi dati u nastavku teksta se u ovom standardu koriste u ovdje navedenim značenjima.**

Vlasnički instrument je svaki ugovor kojim se dokazuje preostali udio u imovini subjekta nakon odbitka svih njegovih obaveza.

Financijski instrument je svaki ugovor na osnovu kojeg nastaju i financijska imovina jednog subjekta i financijska obaveza ili vlasnički instrument drugog subjekta.

Financijska imovina je svaka imovina koja je:

- (a) novac;
- (b) vlasnički instrument drugog subjekta;
- (c) ugovorno pravo:
 - (i) na primanje novca ili druge financijske imovine od drugog subjekta; ili
 - (ii) na razmjenu financijske imovine ili financijskih obaveza sa drugim subjektom pod uslovima koji su potencijalno povoljni za subjekat; ili
- (d) ugovor koji će biti ili bi mogao biti izmiren u vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta a koji je
 - (i) nederivatni instrument za koji je subjekat dužan ili bi mogao biti dužan primiti promjenjiv broj vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta, odnosno
 - (ii) derivatni instrument, koji će biti ili bi mogao biti izmiren na način koji nije razmjena fiksnog iznosa novca ili druge financijske imovine za fiksni broj vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta. Za ove potrebe, u vlastite vlasničke instrumente subjekta ne spadaju financijski instrumenti s opcijom prodaje klasificirani kao vlasnički instrumenti u skladu sa tačkama 15. i 16., instrumenti koji subjektu nameću obavezu da drugoj strani preda srazmjeran udio u neto imovini subjekta samo pri likvidaciji i koji su klasificirani kao vlasnički instrumenti prema tačkama 17. i 18., kao ni instrumenti koji predstavljaju ugovore o budućem primanju ili davanju vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta.

Financijska obaveza je svaka obaveza koja predstavlja:

- (a) ugovornu obavezu da se

- (i) drugom subjektu da novac ili druga financijska imovina; ili
 - (ii) s drugim subjektom razmijeni financijska imovina ili financijske obaveze pod uslovima koji su potencijalno nepovoljni po subjekat; ili
- (b) ugovor koji će biti ili bi mogao biti izmiren vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta i koji je
- (i) nederivatni instrument za koji je subjekat dužan ili bi mogao biti dužan isporučiti promjenjiv broj vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta; odnosno,
 - (ii) derivatni instrument, koji će biti ili bi mogao biti izmiren na način koji nije razmjena fiksnog iznosa novca ili druge financijske imovine za fiksni broj vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta. Za ove potrebe, prava, opcije ili varanti za sticanje fiksnog broja vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta za fiksni iznos bilo koje valute su vlasnički instrumenti ukoliko subjekat ta prava, opcije ili varante ponudi srazmjerno svim postojećim vlasnicima iste klase svojih vlastitih nederivatnih vlasničkih instrumenata. Nadalje, za ove potrebe, u vlastite vlasničke instrumente subjekta ne spadaju financijski instrumenti s opcijom prodaje klasificirani kao vlasnički instrumenti u skladu sa tačkama 15. i 16., instrumenti koji subjektu nameću obavezu da drugoj strani preda srazmjerni udio u neto imovini subjekta samo pri likvidaciji i koji su klasificirani kao vlasnički instrumenti prema tačkama 17. i 18., kao ni instrumenti koji predstavljaju ugovore o budućem primanju ili davanju vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta.

Izuzeto od navedenog, instrument koji zadovoljava definiciju financijske obaveze se klasificira kao vlasnički instrument ako ima sva obilježja i ispunjava uslove iz tačaka 15. i 16., odnosno tačaka 17. i 18.

10. Sljedeći pojmovi su definirani tačkom 9. MRSJS-a 41, odnosno tačkom 10. MRSJS-a 29 *Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje*, i u ovom standardu se koriste u značenjima koja su navedena u tim standardima:

- amortizirani trošak financijske imovine ili financijske obaveze;
- prestanak priznavanja;
- derivatni instrument;
- metoda efektivne kamate;
- financijska obaveza po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit;
- ugovor o financijskoj garanciji;
- čvrsta obaveza;
- predviđena transakcija;
- djelotvornost zaštite od rizika;
- zaštićena stavka;
- instrument zaštite od rizika;
- drži se radi trgovanja;
- redovna kupovina ili prodaja; i

transakcijski troškovi.

11. U ovom standardu, „ugovor“ i „ugovorno“ se odnosi na dogovor između dvije ili više strana koji ima očite ekonomske posljedice koje strane nemaju nikakvo ili tek ograničeno diskreciono pravo da izbjegnu, obično zbog toga jer je dogovor zakonski utjeriv. Ugovori, pa samim tim i financijski instrumenti, mogu poprimiti različite forme i ne moraju obavezno biti u pisanoj formi.
12. Za potrebe ovog standarda, pod pojmom „subjekat“ podrazumijevaju se subjekti javnog sektora, pojedinci, partnerstva, ustanovljena tijela i fondovi.

Prezentacija

Obaveze i neto imovina/kapital (vidjeti i tačke od UP49. do UP54.)

13. **Emitent financijskog instrumenta treba pri početnom priznavanju klasificirati instrument ili njegove sastavne dijelove kao financijsku obavezu, financijsku imovinu ili vlasnički instrument u skladu sa suštinom ugovornog aranžmana i definicijama financijske obaveze, financijske imovine i vlasničkog instrumenta.**
14. Kada emitent koristi definicije iz tačke 9. kako bi odredio da li je neki financijski instrument vlasnički instrument a ne financijska obaveza, taj instrument se smatra vlasničkim instrumentom onda i samo onda kada ispunjava oba uslova i pod (a) i pod (b) u nastavku teksta:
 - (a) instrument ne uključuje nikakvu ugovornu obavezu
 - (i) davanja novca ili druge financijske imovine drugom subjektu; niti
 - (ii) razmjene financijske imovine ili financijskih obaveza sa drugim subjektom pod uslovima koji su potencijalno nepovoljni za emitenta;
 - (b) ako će instrument biti ili bi mogao biti izmiren u vlastitim vlasničkim instrumentima emitenta, on je:
 - (i) nederivatni instrument, koji ne sadrži ugovornu obavezu da emitent isporuči promjenjivi broj vlastitih vlasničkih instrumenata; ili
 - (ii) derivatni instrument koji će se izmiriti samo tako što emitent razmijeni fiksni iznos novca ili druge financijske imovine za fiksni broj vlastitih vlasničkih instrumenata. Za ove potrebe, prava, opcije ili varanti za sticanje fiksnog broja vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta za fiksni iznos bilo koje valute predstavljaju vlasničke instrumente ako subjekat ta prava, opcije ili varante ponudi srazmjerno svim postojećim vlasnicima iste klase svojih vlastitih nederivatnih vlasničkih instrumenata. Nadalje, za ove potrebe, u vlastite vlasničke instrumente emitenta ne spadaju instrumenti koji imaju sva obilježja i ispunjavaju uslove opisane u tačkama 15. i 16., odnosno tačkama 17. i 18. niti instrumenti koji su ugovori o budućem primanju ili davanju vlastitih vlasničkih instrumenata emitenta.

Ugovorna obaveza, uključujući i onu koja proističe iz derivatnog financijskog instrumenta, koja rezultira ili može rezultirati budućim primanjem ili davanjem vlastitih vlasničkih instrumenata emitenta, ali ne ispunjava uslove navedene pod (a) i (b) nije vlasnički instrument. Kao izuzetak, instrument koji zadovoljava definiciju financijske obaveze se klasificira kao vlasnički instrument ako ima sva obilježja i ispunjava uslove iz tačaka 15. i 16., odnosno 17. i 18.

Instrumenti s opcijom prodaje

15. Financijski instrument s opcijom prodaje uključuje ugovornu obavezu emitenta da ponovno kupi ili otkupi taj instrument za novac ili neku drugu financijsku imovinu prilikom izvršenja opcije prodaje. Izuzeto od definicije financijske obaveze, instrument koji uključuje takvu obavezu se klasificira kao vlasnički instrument ako ima sva sljedeća obilježja:
 - (a) daje pravo imatelju na srazmjeran udio u neto imovini subjekta u slučaju likvidacije subjekta. Neto imovina subjekta je ona imovina koja preostaje nakon odbijanja svih ostalih potraživanja od njegove imovine. Srazmjerni udio se određuje tako da se

- (i) neto imovina subjekta pri likvidaciji podijeli na jedinice jednakih iznosa; i
 - (ii) taj iznos pomnoži sa brojem jedinica koje drži imatelj financijskog instrumenta;
- (b) instrument je u klasi instrumenata koja je podređena svim ostalim klasama instrumenata. Da bi bio kategoriziran u takvu klasu, instrument
- (i) ne smije imati prvenstvo nad ostalim potraživanjima imovine subjekta prilikom likvidacije; i
 - (ii) nije ga potrebno konvertirati u drugi instrument prije nego se uvrsti u klasu instrumenata koja je podređena svim ostalim klasama instrumenata;
- (c) svi financijski instrumenti iz klase instrumenata koja je podređena svim ostalim klasama instrumenata imaju identična obilježja. Na primjer, svi moraju biti predmet opcije prodaje i formula ili metoda koja se koristi za izračunavanje cijene ponovne kupovine ili otkupa mora biti ista za sve instrumente u toj klasi;
- (d) osim ugovorne obaveze emitenta da ponovno kupi ili otkupi instrument za novac ili drugu financijsku imovinu, instrument ne sadrži nikakvu drugu ugovornu obavezu davanja novca ili druge financijske imovine drugom subjektu, odnosno razmjene financijske imovine ili financijskih obaveza sa drugim subjektom pod uslovima koji su potencijalno nepovoljni za subjekat, te nije ugovor koji će biti ili može biti izmiren vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta kako je navedeno u tački (b) definicije financijske obaveze;
- (e) ukupni očekivani novčani tokovi koji se mogu pripisati instrumentu tokom vijeka trajanja instrumenta većim dijelom su zasnovani na suficitu ili deficitu, promjeni priznate neto imovine ili promjeni fer vrijednosti priznate i nepriznate neto imovine subjekta tokom vijeka trajanja instrumenta (ne uključujući sve učinke instrumenta).
16. Da bi se instrument klasificirao kao vlasnički, pored toga što taj instrument mora imati sva prethodno pobrojana obilježja, emitent ne smije imati ni jedan drugi financijski instrument niti ugovor kod kojeg:
- (a) se ukupni novčani tokovi najvećim dijelom zasnivaju na suficitu ili deficitu, promjeni priznate neto imovine ili promjeni fer vrijednosti priznate i nepriznate neto imovine subjekta (ne uključujući sve učinke takvog instrumenta ili ugovora); i
 - (b) postoji učinak značajnog ograničavanja ili fiksiranja rezidualnog prinosa za imatelje instrumenta koji je predmet opcije prodaje.

Za potrebe primjene ovog uslova, subjekat ne uzima u obzir nefinancijske ugovore s imateljem instrumenta opisanog u tački 15. čiji ugovorni uslovi i odredbe su slični ugovornim uslovima i odredbama jednakog ugovora koji bi se mogao zaključiti između subjekta koji nije imatelj instrumenta i emitenta. Kada ne može utvrditi da li je taj uslov ispunjen, subjekat ne klasificira instrument s opcijom prodaje kao vlasnički instrument.

Instrumenti ili komponente instrumenata koji subjektu nameću obavezu da drugoj strani preda srazmjeran udio u neto imovini subjekta samo pri likvidaciji

17. Neki financijski instrumenti uključuju ugovornu obavezu emitenta da drugom subjektu preda srazmjeran udio u svojoj neto imovini samo pri likvidaciji. Ta obaveza nastaje zato što je likvidacija bilo izvjesna i subjekat nema kontrolu nad njom (kao što je slučaj kod subjekta s ograničenim vijekom trajanja) ili je neizvjesno da li će se desiti, ali je opcija imatelja instrumenta. Izuzeto od definicije financijske obaveze, instrument koji uključuje takvu obavezu se klasificira kao vlasnički instrument ako ima sva sljedeća obilježja:
- (a) daje pravo imatelju na srazmjeran udio u neto imovini subjekta u slučaju likvidacije subjekta. Neto imovina subjekta je imovina koja preostane nakon odbijanja svih ostalih potraživanja od njegove imovine. Srazmjerni udio se određuje tako da se
 - (i) neto imovina subjekta pri likvidaciji podijeli na jedinice jednakih iznosa; i
 - (ii) taj iznos pomnoži sa brojem jedinica koje drži imatelj financijskog instrumenta;
 - (b) instrument je u klasi instrumenata koja je podređena svim drugim klasama instrumenata. Da bi bio kategoriziran u takvu klasu, instrument

- (i) ne smije imati prvenstvo nad ostalim potraživanjima imovine subjekta prilikom likvidacije; i
- (ii) nije ga potrebno konvertirati u drugi instrument prije nego se svrsta u klasu instrumenata koja je podređena svim drugim klasama instrumenata;
- (c) svi financijski instrumenti iz klase instrumenata koja je podređena svim drugim klasama instrumenata moraju sadržati jednaku ugovornu obavezu emitenta da preda srazmjeran udio u svojoj neto imovini pri likvidaciji.

18. Da bi se instrument klasificirao kao vlasnički instrument, pored toga što taj instrument mora imati sva prethodno pobrojana obilježja, emitent ne smije imati ni jedan drugi financijski instrument niti ugovor kod kojeg:

- (a) se ukupni novčani tokovi najvećim dijelom zasnivaju na suficitu ili deficitu, promjeni priznate neto imovine ili promjeni fer vrijednosti priznate i nepriznate neto imovine subjekta (ne uključujući sve učinke takvog instrumenta ili ugovora); i
- (b) postoji učinak značajnog ograničavanja ili fiksiranja rezidualnog prinosa za imatelje instrumenta.

Za potrebe primjene ovog uslova, subjekat ne uzima u obzir nefinancijske ugovore s imateljem instrumenta opisanim u tački 17. čiji ugovorni uslovi i odredbe su slični ugovornim uslovima i odredbama jednakog ugovora koji bi se mogao zaključiti između subjekta koji nije imatelj instrumenta i emitenta. Kada ne može utvrditi da li taj uslov ispunjen, subjekat ne klasificira dati instrument kao vlasnički instrument.

Reklasifikacija instrumenata s opcijom prodaje i instrumenata koji subjektu nameću obavezu da drugoj strani preda srazmjeran udio u neto imovini subjekta samo pri likvidaciji

19. Subjekt je dužan klasificirati financijski instrument kao vlasnički instrument u skladu sa tačkama 15. i 16., odnosno tačkama 17. i 18. od datuma na koji taj instrument ima sva obilježja i ispunjava uslove navedene u tim tačkama. Subjekt treba reklasificirati financijski instrument od datuma na koji on prestane imati sva obilježja, odnosno ispunjavati uslove navedene u tim tačkama. Na primjer, ako subjekat otkupi sve svoje izdane instrumente koji nisu predmet opcije prodaje a svi instrumenti koji jesu predmet opcije prodaje i koji ostanu neizmireni imaju sva obilježja i ispunjavaju sve uslove iz tačaka 15. i 16., on te instrumente koji su predmet opcije prodaje treba reklasificirati kao vlasničke instrumente od datuma na koji otkupi instrumente koji nisu predmet opcije prodaje.

20. Subjekt reklasifikaciju instrumenta u skladu sa tačkom 19. treba obračunati na sljedeći način:

- (a) reklasificirati vlasnički instrument kao financijsku obavezu od datuma na koji instrument prestane imati sva obilježja ili ispunjavati uslove iz tačaka 15. i 16., odnosno tačaka 17. i 18. Financijska obaveza se mjeri po fer vrijednosti instrumenta na datum reklasifikacije. Subjekt mora priznati u neto imovinu/kapital svaku razliku između knjigovodstvene vrijednosti vlasničkog instrumenta i fer vrijednosti financijske obaveze na datum reklasifikacije;
- (b) reklasificirati financijsku obavezu kao vlasnički instrument od datuma na koji taj instrument ima sva obilježja i ispunjava uslove navedene u tačkama 15. i 16., odnosno tačkama 17. i 18. Vlasnički instrument se mjeri po knjigovodstvenoj vrijednosti financijske obaveze na datum reklasifikacije.

Nepostojanje ugovorne obaveze da se isporuči novac ili druga financijska imovina (tačka a. tačke 14.)

21. Izuzeto od okolnosti opisanih u tačkama 15. i 16., odnosno 17. i 18., ključno obilježje za razlikovanje financijske obaveze od vlasničkog instrumenta je postojanje ugovorne obaveze jedne strane u financijskom instrumentu (emitenta) bilo da isporuči novac ili neku drugu financijsku imovinu drugoj strani (imatelju) ili da razmijeni financijsku imovinu ili financijske obaveze sa imateljem pod uslovima koji su potencijalno nepovoljni po emitenta. Iako imatelj vlasničkog instrumenta može imati pravo da primi srazmjeran udio u dividendama ili sličnim proglašenim raspodjelama, odnosno raspodjelama neto imovine/kapitala, emitent nema ugovornu obavezu da izvrši takve raspodjele jer se od njega ne može zahtijevati da isporuči novac ili drugu financijsku imovinu drugoj strani.

22. Klasifikacija financijskog instrumenta u izvještaju o financijskom položaju subjekta se vodi suštinom a ne pravnom formom instrumenta. Suština i pravna forma su obično, ali ne i uvijek podudarni. Neki financijski instrumenti imaju pravnu formu vlasničkih instrumenata, ali su po svojoj suštini obaveze, dok drugi mogu sadržavati i obilježja vlasničkih instrumenata i

obilježja financijskih obaveza. Na primjer:

- (a) povlaštena dionica koja emitentu nameće obavezu otkupa za fiksni ili odredivi iznos na fiksni ili odredivi budući datum, odnosno koja imatelju daje pravo da zahtijeva od emitenta da na određeni datum ili nakon njega otkupi instrument za fiksni ili odredivi iznos predstavlja financijsku obavezu;
- (b) financijski instrument koji imatelju daje pravo da ga proda nazad emitentu za novac ili drugu financijsku imovinu („instrument s opcijom prodaje“) je financijska obaveza, osim onih instrumenata koji se klasificiraju kao vlasnički instrumenti u skladu sa tačkama 15. i 16., odnosno tačkama 17. i 18. Financijski instrument je financijska obaveza čak i kada se iznos novca ili druge financijske imovine određuje na osnovu indeksa ili neke druge stavke koja može da se povećava ili smanjuje. Postojanje opcije da imatelj proda instrument nazad emitentu za novac ili drugu financijsku imovinu znači da instrument s opcijom prodaje zadovoljava definiciju financijske obaveze, osim onih instrumenata koji se klasificiraju kao vlasnički instrumenti u skladu sa tačkama 15. i 16., odnosno 17. i 18. Na primjer, otvoreni uzajamni fondovi, investicioni uzajamni fondovi, partnerstva i neki zadružni subjekti mogu svojim vlasnicima jedinica ili tačkama dati pravo da u bilo kojem trenutku otkupe svoje udjele u emitentu za novac, što rezultira time da se udjeli tih vlasnika jedinica ili članova klasificiraju kao financijske obaveze, osim onih instrumenata koji se klasificiraju kao vlasnički instrumenti u skladu sa tačkama 15. i 16., odnosno 17. i 18. Klasifikacija instrumenata kao financijske obaveze, međutim, ne isključuje mogućnost upotrebe opisnih izraza poput „neto vrijednost imovine koja se može pripisati vlasnicima jedinica“ i „promjena neto vrijednosti imovine koja se može pripisati vlasnicima jedinica“ na prednjoj strani financijskih izvještaja subjekta koji nema uplaćenu neto imovinu/kapital (kao što su neki uzajamni i investicioni fondovi, vidjeti pokazni primjer br. 7) niti objavljivanje dodatnih podataka da se pokaže da ukupni udjeli svih članova čine stavke poput rezervi koje zadovoljavaju definiciju neto imovine/kapitala i instrumenti s opcijom prodaje koji ne zadovoljavaju tu definiciju (vidjeti pokazni primjer br. 8).

23. Ako subjekat nema bezuslovno pravo da izbjegne davanje novca ili druge financijske imovine kako bi izmirio ugovornu obavezu, ta obaveza zadovoljava definiciju financijske obaveze, osim onih instrumenata koji se klasificiraju kao vlasnički instrumenti u skladu sa tačkama 15. i 16., odnosno 17. i 18. Primjera radi:

- (a) ograničenje sposobnosti subjekta da izmiri ugovornu obavezu, kao što je nemogućnost pristupa stranim valutama ili potreba da se dobije odobrenje za plaćanje od regulatornih tijela, ne poništava ugovornu obavezu subjekta niti ugovorno pravo imatelja na osnovu tog instrumenta;
- (b) ugovorna obaveza koja zavisi od izvršenja prava druge ugovorne strane na otkup predstavlja financijsku obavezu zato što subjekat nema bezuslovno pravo da izbjegne davanje novca ili druge financijske imovine.

24. Financijski instrument kojim se ne uspostavlja izričita ugovorna obaveza davanja novca ili druge financijske imovine može takvu obavezu utvrditi indirektno, kroz svoje uslove i odredbe. Na primjer:

- (a) financijski instrument može sadržati nefinancijsku obavezu koja se mora izmiriti onda i samo onda kada subjekat ne izvrši raspodjele, odnosno ne otkupi taj instrument. Ako subjekat prijenos novca ili druge financijske imovine može izbjeci samo kroz izmirenje nefinancijske obaveze, taj financijski instrument se smatra financijskom obavezom;
- (b) financijski instrument je financijska obaveza ako osigurava da će subjekat prilikom izmirenja obaveze isporučiti bilo
 - (i) novac ili drugu financijsku imovinu; ili
 - (ii) vlastite dionice, za čiju vrijednost je utvrđeno da znatno premašuje vrijednost novca ili druge financijske imovine.

Iako subjekat nema izričitu ugovornu obavezu da isporuči novac ili drugu financijsku imovinu, vrijednost alternativnog vida izmirenja u dionicama je takva da će izvršiti izmirenje u novcu. U svakom slučaju, imatelju je u suštini zagarantiran prijem iznosa koji je najmanje jednak opciji izmirenja u novcu (vidjeti tačka 25.).

Izmirivanje vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta (tačka b. tačke 14.)

25. Ugovor nije vlasnički instrument samo zato što za rezultat može imati primanje ili davanje vlastitih vlasničkih instrumenata

subjekta. Subjekat može imati ugovorno pravo ili obavezu primiti, odnosno dati određeni broj vlastitih dionica ili drugih vlasničkih instrumenata koji varira tako da je fer vrijednost vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta koje je potrebno primiti ili dati jednaka iznosu ugovornog prava ili obaveze. Takvo ugovorno pravo ili obaveza mogu biti u fiksnom iznosu ili iznosu koji djelomično ili potpuno fluktuiraju u odgovoru na promjene varijable koja nije tržišna cijena vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta (poput kamatne stope, cijene robe ili cijene financijskog instrumenta). Dva primjera toga su (a) ugovor o davanju onolikog broja vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta koji odgovara vrijednosti od 100 n.j. i (b) ugovor o davanju onolikog broja vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta koji odgovara vrijednosti 100 barela nafte. Takav ugovor predstavlja financijsku obavezu subjekta, čak i ako je subjekat mora ili može izmiriti davanjem vlastitih vlasničkih instrumenata. On ne predstavlja vlasnički instrument jer subjekat koristi promjenjiv broj vlastitih vlasničkih instrumenata kao sredstvo za izmirenje ugovora. U skladu s tim, ugovor ne dokazuje rezidualne udjele u imovini subjekta nakon odbijanja svih njegovih obaveza.

26. Osim navedenog u tački 27., ugovor koji će subjekat izmiriti (primanjem ili) davanjem fiksnog broja vlastitih vlasničkih instrumenata u zamjenu za fiksni iznos novca ili druge financijske imovine predstavlja vlasnički instrument. Na primjer, izdana dionička opcija koja drugoj ugovornoj strani daje pravo da kupi fiksni broj dionica subjekta po fiksnoj cijeni ili za fiksni naznačeni iznos glavnice obveznice predstavlja vlasnički instrument. Promjene fer vrijednosti ugovora proistekle iz varijacija tržišnih kamatnih stopa koje ne utiču na iznos novca ili druge financijske imovine koji je potrebno platiti ili primiti niti na broj vlasničkih instrumenata koje je potrebno primiti ili dati pri izmirenju ugovora ne sprječavaju da ugovor bude vlasnički instrument. Svaka primljena naknada (poput premije primljene za pisanu opciju ili varant za vlastite dionice subjekta) dodaje se direktno u neto imovinu/kapital. Svaka plaćena naknada (poput premije plaćene za kupljenu opciju) oduzima se direktno od neto imovine/kapitala. Promjene fer vrijednosti vlasničkog instrumenta se ne priznaju u financijskim izvještajima.
27. Ako subjekt, po izmirenju ugovora, treba da primi ili isporuči vlastite instrumente kapitala koji su otkupivi (puttable) i koji posjeduju sva obilježja i ispunjavaju sve uslove iz tačaka 15. i 16., ili instrumente koji nameću obavezu da subjekt drugoj strani preda srazmjeran udio u neto imovini subjekta samo pri likvidaciji i koji također imaju sva obilježja i ispunjavaju sve uslove iz tačaka 17. i 18., takav ugovor se klasifikuje kao finansijska imovina ili finansijska obaveza. Ovo uključuje i ugovor koji se izmiruje primanjem ili isporukom fiksnog broja takvih instrumenata u zamjenu za fiksni iznos novca ili druge finansijske imovine.
28. Izuzev okolnosti opisanih u tačkama 15. i 16., odnosno 17. i 18., ugovorom koji uključuje obavezu subjekta da kupi svoje vlastite financijske instrumente za novac ili drugu finansijsku imovinu nastaje finansijska obaveza u sadašnjoj vrijednosti iznosa otkupa (na primjer, u sadašnjoj vrijednosti cijene terminskog ugovora o reotkupu, cijene izvršenja opcije ili drugoj vrijednost otkupa). To je slučaj čak i ako je ugovor sam po sebi vlasnički instrument. Primjer toga je obaveza subjekta prema terminskom ugovoru da kupi vlastite vlasničke instrumente za novac. Ta finansijska obaveza se početno priznaje po sadašnjoj vrijednosti iznosa otkupa i reklasificira se iz neto imovine/kapitala. Ona se naknadno mjeri u skladu sa MRSJS-om 41. Ako ugovor istekne bez isporuke, knjigovodstvena vrijednost finansijske obaveze se reklasificira u neto imovinu/kapital. Obavezom subjekta prema ugovoru da kupi vlastite vlasničke instrumente nastaje finansijska obaveza za sadašnju vrijednost iznosa otkupa čak i ako obaveza kupovine zavisi od toga da li će druga ugovorna strana iskoristiti pravo na otkup (na primjer, pisana opcija prodaje kojom se drugoj ugovornoj strani daje pravo da proda vlastite vlasničke instrumente subjekta subjektu za fiksnu cijenu).
29. Ugovor koji će subjekat izmiriti davanjem ili primanjem fiksnog broja vlastitih vlasničkih instrumenata u zamjenu za promjenjivi iznos novca ili druge financijske imovine predstavlja bilo financijsku imovinu ili financijsku obavezu. Primjer toga je ugovor po kojem subjekat mora dati 100 svojih vlastitih vlasničkih instrumenata u zamjenu za iznos novca izračunat u visini vrijednosti 100 barela nafte.

Rezerviranja za izmirivanje potencijalnih obaveza

30. Financijski instrument može nalogati subjektu da isporuči novac ili drugu finansijsku imovinu, odnosno da ga izmiri na neki drugi način ali tako da on predstavlja finansijsku obavezu, u slučaju nastanka ili nenastanka neizvjesnih budućih događaja (ili ishoda neizvjesnih okolnosti) koji su izvan kontrole i emitenta i imatelja instrumenta, kao što su promjena burzovnog

indeksa, indeksa potrošačkih cijena, kamatne stope ili poreskih obaveza, odnosno budućih prihoda emitenta, suficita ili deficita ili omjera duga i vlasničkog kapitala. Emitent takvog instrumenta nema bezuslovno pravo da izbjegne dostaviti novac ili drugu financijsku imovinu (odnosno izmiriti instrument na neki drugi način ali tako da on predstavlja financijsku obavezu). Prema tome, radi se o financijskoj obavezi emitenta, osim kada:

- (a) dio rezerviranja za izmirenje potencijalnih obaveza koji može nalagati izmirenje u novcu ili drugoj financijskoj imovini (ili na neki drugi način ali tako da on predstavlja financijsku obavezu) nije stvaran;
- (b) se od emitenta može zahtijevati da obavezu izmiri u novcu ili drugoj financijskoj imovini (odnosno da instrument izmiri na neki drugi način ali tako da on predstavlja financijsku obavezu) samo u slučaju likvidacije emitenta; ili kada
- (c) instrument ima sva obilježja i ispunjava uslove iz tačaka 15. i 16.

Opcije izmirenja

- 31. **Kada derivatni financijski instrument jednoj strani omogućava da izabere način na koji će ga izmiriti (primjera radi, emitent ili imatelj mogu izabrati neto izmirenje u novcu ili zamjenom dionica za novac), on je financijska imovina ili financijska obaveza, osim u slučaju da sve alternative izmirenja rezultiraju time da se radi o vlasničkom instrumentu.**
- 32. Primjer derivatnog financijskog instrumenta s opcijom izmirenja koja je financijska obaveza je dionička opcija koju emitent može odabrati da izmiri neto u novcu ili zamjenom svojih vlastitih dionica za novac. Slično tome, neki ugovori o kupovini ili prodaji nefinancijske stavke u zamjenu za vlastite vlasničke instrumente spadaju u djelokrug ovog standarda zato što se mogu izmiriti bilo davanjem nefinancijske stavke ili neto u novcu ili drugom financijskom instrumentu (vidjeti tačke 4, 5. i 6.) Takvi ugovori su financijska imovina ili financijske obaveze, a ne vlasnički instrumenti.

Složeni financijski instrumenti (vidjeti i tačke od UP55. do UP60. te pokazne primjere od 9. do 12.)

- 33. **Emitent nederivatnog financijskog instrumenta treba ocijeniti uslove financijskog instrumenta kako bi odredio da li sadrži i komponentu obaveze i komponentu neto imovine/kapitala. Takve komponente se klasificiraju zasebno kao financijske obaveze, financijska imovina ili vlasnički instrumenti, u skladu sa tačkom 13.**
- 34. Subjekt zasebno priznaje komponente financijskog instrumenta koji (a) stvara financijsku obavezu subjekta i (b) daje imatelju instrumenta pravo da taj instrument konvertira u vlasnički instrument subjekta. Na primjer, obveznica ili sličan instrument koji imatelj može konvertirati u fiksni broj redovnih dionica subjekta je složeni financijski instrument. Sa stanovišta subjekta, takav instrument se sastoji od dvije (2) komponente, tačnije od financijske obaveze (ugovornog aranžmana isporuke novca ili davanja druge financijske imovine) i od vlasničkog instrumenta (opcije kupovine koja imatelju daje pravo da, na određeni period, konvertira instrument u fiksni broj redovnih dionica subjekta). Ekonomski učinak izdavanja takvog instrumenta je suštinski isti kao istovremeno izdavanje dužničkog instrumenta s odredbom o prijevremenom izmirenju i varanta za kupovinu redovnih dionica, odnosno izdavanje dužničkog instrumenta s odvojitim varantima za kupovinu redovnih dionica. Prema tome, u svim slučajevima, subjekat u svom izvještaju o financijskom položaju zasebno prezentira komponente obaveza i neto imovine/kapitala.
- 35. Klasifikacija konvertibilnog instrumenta prema njegovim komponentama se ne mijenja ako se promijeni stepen vjerovatnoće da će se opcija konvertiranja iskoristiti, čak i ako se može činiti da bi korištenje te opcije nekim imateljima donijelo ekonomske koristi. Imatelji neće obavezno uvijek postupati na očekivani način zato što se, na primjer, porezne posljedice konverzije mogu razlikovati od jednog do drugog imatelja. Pored toga, vjerovatnoća konverzije će se s vremena na vrijeme mijenjati. Ugovorna obaveza subjekta da izvrši buduća plaćanja ostaje neizvršena sve dok se ne podmiri kroz konverziju, dospijanje instrumenta ili neku drugu transakciju.
- 36. MRSJS 41 uređuje mjerenje financijske imovine i financijskih obaveza. Vlasnički instrumenti su instrumenti kojima se dokazuje rezidualni udio u imovini subjekta nakon odbitka svih njegovih obaveza. U skladu s tim, kada se početna knjigovodstvena vrijednost složenog financijskog instrumenta rasporedi na njegove komponente, komponenti neto imovine/kapitala se pripisuje rezidualni iznos nakon odbitka od fer vrijednosti instrumenta kao cjeline zasebno utvrđenog iznosa komponente obaveze. Vrijednost svakog obilježja derivatnog instrumenta (kao što je opcija kupovine) ugrađenog u složeni financijski instrument se uvrštava u komponentu obaveza, osim kada je dio komponente neto imovine/kapitala (poput

opcije konverzije kapitala). Zbir knjigovodstvenih vrijednosti određenih za komponente obaveze i neto imovine/kapitala pri početnom priznavanju je uvijek jednak fer vrijednosti koja bi bila pripisana instrumentu kao cjelini. Iz zasebnog početnog priznavanja komponenti instrumenta ne nastaje nikakav dobitak niti gubitak.

37. Prema pristupu opisanom u tački 36., emitent obveznice koja se može konvertirati u redovne dionice prvo određuje knjigovodstvenu vrijednost komponente obaveze mjerenjem fer vrijednosti slične obaveze (uključujući sva ugrađena derivatna obilježja koja nisu obilježja kapitala) koja nema povezanu komponentu neto imovine/kapitala. Zatim se određuje knjigovodstvena vrijednost vlasničkog instrumenta koju predstavlja opcija konvertiranja instrumenta u redovne dionice, tako što se fer vrijednost financijske obaveze oduzme od fer vrijednosti cijelog složenog financijskog instrumenta.

Trezorske dionice (vidjeti i tačka UP61.)

38. **Ako subjekat ponovo stekne svoje vlastite vlasničke instrumente, ti instrumenti („trezorske dionice“) se oduzimaju od kapitala. U suficit, odnosno deficit se ne priznaje nikakav dobitak ili gubitak po osnovu kupovine, prodaje, izdavanja ili poništenja vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta. Takve trezorske dionice mogu steći i držati subjekat ili drugi članovi ekonomskog subjekta. Plaćena ili primljena naknada se priznaje direktno u neto imovini/kapitalu.**
39. Iznos trezorskih dionica koje drži subjekat objavljuje se zasebno bilo u izvještaju o financijskom položaju ili u bilješkama, u skladu sa MRSJS-om 1. Ako subjekat ponovno stekne vlastite vlasničke instrumente od povezanih strana, podatke o tome objavljuje u skladu s MRSJS-om 20 *Objavljivanje povezanih strana*.

Kamate, dividende ili slične raspodjele, gubici i dobici (vidjeti i tačka UP62.)

40. **Kamate, dividende ili slične raspodjele, gubici i dobici koje odnose na neki financijski instrument ili njegovu komponentu koja je financijska obaveza priznaju se kao prihod ili rashod u suficitu ili deficitu. Raspodjele imateljima vlasničkog instrumenta subjekat priznaje direktno u neto imovini/kapitalu. Transakcijski troškovi na transakcije u okviru neto imovine/kapitala se obračunavaju kao odbitak od neto imovine/kapitala.**
- 40A. Porez na dobit koji se odnosi na raspodjele imateljima vlasničkog instrumenta i transakcijske troškove transakcije s vlasničkim kapitalom se obračunavaju u skladu s relevantnim međunarodnim ili standardima pojedinačnih zemalja koji uređuju poreze na dobit.
41. Klasificiranje financijskog instrumenta kao financijske obaveze ili kao vlasničkog instrumenta određuje da li se kamate, dividende ili slične raspodjele, gubici i dobici koji se odnose na taj instrument priznaju kao prihod ili kao rashod u suficitu ili deficitu. Iz tog razloga, isplate dividendi ili slične raspodjele na dionice koje su u cijelosti priznate kao obaveze se priznaju kao rashodi na isti način kao kamate na obveznice. Slično tome, dobici i gubici povezani sa otkupom ili refinanciranjem financijskih obaveza priznaju se u suficitu ili deficitu, dok se otkup ili refinanciranje vlasničkih instrumenata priznaju kao promjene u neto imovini/kapitalu. Promjene fer vrijednosti vlasničkog instrumenta se ne priznaju u financijskim izvještajima.
42. Prilikom izdavanja ili sticanja vlastitih vlasničkih instrumenata, subjekat obično ima razne troškove. U njih mogu spadati troškovi registracije i druge regulatorne naknade, iznosi plaćeni pravnim, računovodstvenim i drugim stručnim savjetnicima, troškovi štampanja i takse. Svi pripadajući transakcijski troškovi se obračunavaju kao odbitak od neto imovine/kapitala do onog iznosa do kojeg se smatraju inkrementalnim troškovima koji se mogu direktno pripisati datoj transakciji a koji bi se inače izbjegli. Troškovi takve transakcije od koje se odustalo priznaju se kao rashod.
43. Transakcijski troškovi koji se odnose na izdavanje složenog financijskog instrumenta raspoređuju se na komponentu obaveze i komponentu neto imovine/kapitala instrumenta srazmjerno raspoređivanju primitaka. Transakcijski troškovi koji se zajednički odnose na više od jedne transakcije raspoređuju se na te transakcije primjenom osnovice za raspodjelu koja je racionalna i dosljedna sličnim transakcijama.
44. Iznos transakcijskih troškova koji se obračunavaju kao odbitak od neto imovine/kapitala u datom periodu se objavljuje zasebno, u skladu sa MRSJS-om 1.
45. Dividende ili slične raspodjele klasificirane kao rashod u izvještaju o financijskim rezultatima se mogu prezentirati bilo s

kamatama na druge obaveze ili kao zasebna stavka. Pored zahtjeva ovog standarda, objavljivanje kamata i dividendi ili sličnih raspodjela podliježe i zahtjevima MRSJS-a 1 i MRSJS-a 30. U određenim okolnostima, zbog razlika između kamata i dividendi ili sličnih raspodjela u pitanjima kao što je mogućnost poreskog odbitka, poželjno je da se one objave zasebno u izvještaju o financijskim rezultatima.

46. Dobici i gubici koji se odnose na promjenu knjigovodstvene vrijednosti financijske obaveze priznaju se kao prihod ili rashod u suficitu ili deficitu čak i kad se odnose na instrument koji uključuje pravo na rezidualne udjele u imovini subjekta u zamjenu za novac ili drugu financijsku imovinu (vidjeti tačku b. tačke 22.). Prema MRSJS-u 1, subjekat je svaki dobitak ili gubitak proistekao iz ponovnog mjerenja takvog instrumenta dužan prezentirati zasebno u izvještaju o financijskim rezultatima kada je on relevantan za objašnjavanje rezultata subjekta.

Prebijanje financijske imovine i financijske obaveze (vidjeti i tačke UP63. i UP64.)

47. **Financijska imovina i financijska obaveza trebaju se prebiti i neto iznos prezentirati u izvještaju o financijskom položaju onda i samo onda kada subjekat:**

- (a) trenutno ima zakonski utjerivo pravo na prebijanje priznatih iznosa; i**
- (b) namjerava bilo izmiriti na neto osnovi ili istovremeno realizirati imovinu i izmiriti obavezu.**

Pri obračunavanju prijenosa financijske imovine koja ne ispunjava uslove za prestanak priznavanja, subjekat nije dužan prebiti prenesenu imovinu i pripadajuću obavezu (vidjeti tačka 33. MRSJS-a 41).

48. Ovaj standard nalaže prezentiranje financijske imovine i financijskih obaveza na neto osnovi onda kada to odražava očekivane buduće novčane tokove subjekta od izmirivanja dva ili više zasebnih financijskih instrumenata. Kada ima pravo da primi ili plati samo jedan neto iznos i namjerava to i učiniti, subjekat, u suštini, ima samo jednu stavku financijske imovine, odnosno samo jednu financijsku obavezu. U drugačijim okolnostima, financijska imovina i financijske obaveze se prezentiraju zasebno jedne od drugih u skladu s njihovim karakteristikama kao resursi ili kao obaveze subjekta. Subjektat objavljuje informacije koje se zahtijevaju u tačkama od 17B. do 17E. MRSJS-a 30 za priznate financijske instrumente koji su obuhvaćeni djelokrugom tačke 17A. MRSJS-a 30.
49. Prebijanje priznate financijske imovine i priznate financijske obaveze i prezentiranje neto iznosa razlikuje se od prestanka priznavanja financijske imovine ili financijske obaveze. Dok iz prebijanja ne proističe priznavanje dobitka ili gubitka, prestanak priznavanja financijskog instrumenta ne samo da dovodi do uklanjanja prethodno priznate stavke iz izvještaja o financijskom položaju već može rezultirati i priznavanjem dobitka ili gubitka.
50. Pravo na prebijanje je zakonsko pravo dužnika da, po osnovu ugovora ili po nekom drugom osnovu, izmiri ili na neki drugi način otkloni cijeli ili dio iznosa koji duguje povjeritelju, prebijajući taj iznos sa iznosom koji njemu duguje povjeritelj. U neuobičajenim okolnostima, dužnik može imati zakonsko pravo da prebije iznos koji mu duguje treća strana s iznosom koji on duguje povjeritelju, pod uslovom da postoji sporazum između te tri strane kojim se jasno utvrđuje pravo dužnika na prebijanje. S obzirom na to da je pravo na prebijanje zakonsko pravo, uslovi koji ga potkrepljuju mogu se razlikovati od jedne do druge jurisdikcije pa se moraju uzeti u obzir zakoni koji važe za odnose između relevantnih strana.
51. Postojanje zakonski utjerivog prava na prebijanje financijske imovine i financijske obaveze utiče na prava i obaveze povezane sa financijskom imovinom i financijskom obavezom a može uticati i na izloženost subjekta kreditnom i riziku likvidnosti. Ipak, postojanje tog prava samo po sebi ne predstavlja dovoljnu osnovu za prebijanje. Kada ne postoji namjera da se to pravo iskoristi ili izvrši istovremeno izmirenje, iznos i termini budućih novčanih tokova subjekta nisu zahvaćeni. Kada subjekat namjerava iskoristiti to pravo ili istovremeno izvršiti izmirenje, prezentiranje imovine i obaveze na neto osnovi adekvatnije odražava iznose i termine očekivanih budućih novčanih tokova, kao i rizike kojima su ti novčani tokovi izloženi. Namjera jedne ili obje strana da izvrše izmirenje na neto osnovi bez zakonskog prava da to učine nije dovoljna da opravda prebijanje jer prava i obaveze povezani s pojedinačnom financijskom imovinom i financijskom obavezom ostaju nepromijenjeni.
52. Na namjere subjekta u vezi sa izmirenjem određene imovine i obaveza mogu uticati redovna poslovna praksa, zahtjevi financijskih tržišta i druge okolnosti koje mogu ograničiti mogućnost neto ili istovremenog izmirenja. Kada subjekat ima pravo na prebijanje, ali ne namjerava izvršiti izmirenje u neto vrijednosti niti istovremeno realizirati imovinu i izmiriti

obavezu, učinak tog prava na izloženost subjekta kreditnom riziku se objavljuje u skladu sa tačkom 42. MRSJS-a 30.

53. Istovremeno izmirivanje dva financijska instrumenta može se izvršiti, na primjer, kroz aktivnosti klirinškog društva na organiziranom financijskom tržištu ili kroz direktnu razmjenu. U takvim okolnostima, novčani tokovi su, u suštini, jednaki jednom neto iznosu i nema izloženosti kreditnom ili riziku likvidnosti. U drugim okolnostima, subjekat može izmiriti dva instrumenta tako što će primiti i platiti zasebne iznose, čime se izlaže kreditnom riziku za puni iznos imovine ili riziku likvidnosti za puni iznos obaveze. Takve izloženosti riziku mogu biti značajne, čak i kad su relativno kratke. U skladu s tim, realizacija financijske imovine i izmirenje financijske obaveze se obračunavaju kao istovremeni samo kada se te transakcije dese u istom trenutku.
54. Uslovi pobrojani u tački 47. u pravilu ne bivaju ispunjeni a prebijanje obično nije primjereno kada:
- (a) se nekoliko različitih financijskih instrumenata koristi za oponašanje obilježja jednog financijskog instrumenta („sintetički instrument“);
 - (b) financijska imovina i financijske obaveze proističu iz financijskih instrumenata koji su izloženi istom primarnom riziku (na primjer, imovina i obaveze u portfelju terminskih ugovora ili drugih derivatnih instrumenata), ali uključuju različite druge ugovorne strane;
 - (c) financijska ili druga imovina je založena kao kolateral za neregresne financijske obaveze;
 - (d) dužnik izdvaja financijsku imovinu u fond radi podmirenja obaveze a da povjeritelj nije prihvatio tu imovinu za izmirenje obaveze (na primjer, aranžman izdvajanja sredstava u fond za otplatu zajma); ili
 - (e) očekuje se da će se obaveze nastale kao posljedica događaja koji su uzrokovali gubitke nadoknaditi od treće strane po osnovu potraživanja za obeštećenje prema ugovoru o osiguranju.
55. Subjekt koji vrši više transakcija financijskim instrumentima sa istom drugom ugovornom stranom može s njom sklopiti „okvirni sporazum o saldiranju“. Takav sporazum omogućava jedinstveno neto izmirenje svih financijskih instrumenata obuhvaćenih sporazumom u slučaju neispunjenja obaveza ili raskida bilo kojeg od ugovora. Takvi sporazumi obično se koriste za zaštitu od gubitka u slučaju bankrota ili drugih okolnosti koje dovode do toga da druga ugovorna strana nije u mogućnosti ispuniti svoje obaveze. Okvirni sporazum o saldiranju obično stvara pravo na prebijanje koje postaje provodivo i utiče na realizaciju ili izmirenje pojedinačne financijske imovine i financijskih obaveza samo nakon naznačenog događaja neizmirivanja obaveza ili u drugim okolnostima kakve se ne očekuje da nastanu u toku redovnog poslovanja. Okvirni sporazum o saldiranju ne pruža osnovu za prebijanje, osim u slučaju da se ispune oba kriterija iz tačke 47. Ako se financijska imovina i financijske obaveze koje su predmet okvirnog sporazuma o saldiranju ne prebijaju, učinak tog sporazuma na izloženost subjekta kreditnom riziku se objavljuje u skladu sa tačkom 42. MRSJS-a 30.

Prijelazne odredbe

56. [Brisano.]
57. [Brisano.]
58. [Brisano.]

Datum stupanja na snagu

59. Subjekt je dužan primijeniti ovaj standard na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode početno sa ili nakon 1. januara/siječnja 2013. godine. Potiče se i njegova ranija primjena. Ako ovaj standard primijeni na periode koji počinju prije 1. januara/siječnja 2013. godine, subjekat je dužan objaviti tu činjenicu.
60. Subjekt ne smije primjenjivati ovaj standard prije 1. januara/siječnja 2013. godine, osim ako ne primjenjuje i MRSJS 29 i MRSJS 30.
- 60A. Dokumentom „Unapređenja MRSJS-ova iz 2014. godine“, izdanim u januaru/siječnju 2015., izvršene su izmjene i dopune tačaka 40, 42. i 44 te uveden tačka 40A. Subjekt je dužan primijeniti te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode početno sa ili nakon 1. januara/siječnja 2015. godine. Potiče se i njihova ranija primjena. Ako navedene izmjene i dopune primijeni na period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2015.

godine, subjekat je dužan objaviti tu činjenicu.

- 60B. MRSJS-om 33 *Prva primjena međunarodnih računovodstvenih standarda za javni sektor na obračunskoj osnovi (MRSJS-ova)*, izdanim u januaru/siječnju 2015. godine, izvršene su izmjene i dopune tačaka 56, 57, 58. i 61. Subjekt mora primijeniti te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje za periode početno sa ili nakon 1. januara/siječnja 2017. godine. Dopuštena je i njihova ranija primjena. Ako MRSJS 33 primijeni na period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2017. godine, subjekat je dužan na taj period primijeniti i navedene izmjene i dopune.
- 60C. MRSJS-om 35 *Konsolidovani financijski izvještaji* i MRSJS-om 37 *Zajednički aranžmani*, izdanim u januaru/siječnju 2015. godine, izvršene su izmjene i dopune tačke (a) tačke 3. i tačke UP53. Subjekt je dužan primijeniti te izmjene i dopune kad god primjenjuje MRSJS 35 i MRSJS 37.
- 60D. Dokumentom „Primjenjivost MRSJS-ova“, izdanim u aprilu/travnju 2016. godine, brisani su članovi 7. i 8. Subjekt je dužan primijeniti te izmjene na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode početno sa ili nakon 1. januara/siječnja 2018. godine. Potiče se i njihova ranija primjena. Ako navedene izmjene i dopune primijeni na period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2018., subjekat je dužan objaviti tu činjenicu.
- 60E. MRSJS-om 39 *Primanja zaposlenih*, izdanim u julu/srpnju 2016. godine, izvršene su izmjene i dopune tačke 3. Subjekt je dužan primijeniti te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode početno sa ili nakon 1. januara/siječnja 2018. godine. Potiče se i njihova ranija primjena. Ako navedene izmjene i dopune primijeni na period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2018. godine, subjekat je dužan objaviti tu činjenicu i u isto vrijeme primijeniti i MRSJS 39.
- 60F. MRSJS-om 41, izdanim u augustu/kolovozu 2018. godine, izvršene su izmjene i dopune tačaka 2, 3, 4, 9, 10, 14, 28, 36, 47, 48, UP2. i UP55., brisan tačka UP63. te uvedeni članovi UP63A, UP63B, UP63C, UP63D, UP63E. i UP63F. Subjekt je dužan primijeniti te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode početno sa ili nakon 1. januara/siječnja 2023. godine. Potiče se i njihova ranija primjena. Ako navedene izmjene i dopune primijeni na period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2023. godine, subjekat je dužan objaviti tu činjenicu i u isto vrijeme primijeniti i MRSJS 41.
- 60G. MRSJS-om 42 *Socijalna davanja*, izdanim u januaru/siječnju 2019. godine, izvršene su izmjene i dopune tačke UP23. Subjekt je dužan primijeniti te izmjene i dopune u isto vrijeme kada primjenjuje MRSJS 42.
- 60H. MRSJS-om 43 *Najmovi*, izdanim u januaru/siječnju 2022. godine, izvršene su izmjene i dopune tačaka UP16. i UP17. Subjekt je dužan primijeniti te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode početno sa ili nakon 1. januara/siječnja 2025. godine. Dopuštena je i njihova ranija primjena. Ako navedene izmjene i dopune primijeni na period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2025. godine, subjekat je dužan objaviti tu činjenicu i u isto vrijeme primijeniti i MRSJS 43.
61. Kada subjekat usvoji računovodstvo prema MRSJS-ovima na obračunskoj osnovi, kako je definirano MRSJS-om 33 *Prva primjena međunarodnih računovodstvenih standarda za javni sektor na obračunskoj osnovi (MRSJS-ova)*, za financijsko izvještavanje nakon ovdje naznačenog datuma stupanja na snagu, ovaj standard se primjenjuje na godišnje financijske izvještaje subjekta koji obuhvataju periode početno sa ili nakon datuma usvajanja MRSJS-ova.

Povlačenje iz upotrebe i zamjena MRSJS-a 15 (izdanje iz 2001. godine)

62. Ovaj standard i MRSJS 30 zamjenjuju MRSJS 15 izdan 2001. godine. MRSJS 15 se primjenjuje sve dok MRSJS 28 i MRSJS 30 ne stupe na snagu, odnosno ne počnu se primjenjivati, koje god od toga se ranije desi.

Uputstva za primjenu

Ovaj Dodatak čini sastavni dio MRSJS-a 28.

- UP1. U ovim Uputstvima za primjenu se pojašnjava primjena pojedinih aspekata ovog standarda.
- UP2. Ovim standardom se ne uređuje priznavanje niti mjerenje financijskih instrumenata. Zahtjevi u pogledu priznavanja i mjerenja financijske imovine i financijskih obaveza dati su u MRSJS-u 41.

Djelokrug (članovi od 3. do 6.)*Ugovori o financijskim garancijama*

- UP3. Ugovori o financijskim garancijama su ugovori koji nalažu emitentu da izvrši naznačena plaćanja kako bi imatelju nadoknadio gubitak nastao jer naznačeni dužnik nije izvršio uplatu u roku propisanom izvornim uslovima dužničkog instrumenta. Vlade mogu izdati financijske garancije iz različitih razloga. One se često izdaju kako bi se pomoglo ostvarenje ciljeva politika vlade kao što su, primjera radi, da se podrže infrastrukturni projekti i stabilizira financijsko tržište u vrijeme kada se isto suočava s poteškoćama. Ovlaštenje za davanje financijskih garancija vlade i subjekti javnog sektora mogu dobiti od zakonodavnih ili drugih nadležnih tijela. Pri procjenjivanju da li je neka garancija ugovorna ili neugovorna, subjekat mora napraviti razliku između prava na davanje garancije i stvarnog davanja garancije. Pravo na davanje garancije u značenju zakonodavnog ili drugog ovlaštenja je neugovorno, dok samo davanje garancije treba procijeniti na osnovu principa iz tačke UP20. kako bi se utvrdilo da li se radi o ugovornoj garanciji.
- UP4. Davanje financijskih garancija trećoj strani, bez obzira da li je eksplicitno ili implicitno, može rezultirati ugovornim aranžmanom. Financijske garancije se mogu dati konkretnoj strani ili imatelju nekog instrumenta. Razmotrite sljedeća dva primjera:
- u sklopu sporazuma o koncesiji za usluge, vlada može dati financijsku garanciju direktno stranama koje financiraju datu transakciju navodeći da će, u slučaju neizmirenja, preuzeti obavezu plaćanja neizmirene glavnice i kamata na zajam. U takvim slučajevima, financijska garancija je eksplicitno data u korist naznačene druge ugovorne strane;
 - Direkcija za ceste A je nadležna za izgradnju i održavanje putne infrastrukture zemlje. Ona izgradnju novih cesta financira kroz izdavanje dugoročnih obveznica. Centralna vlada A, u okviru svojih zakonskih ovlaštenja, garantira za obveznice koje izdaje Direkcija za ceste A. U trenutku davanja predmetne garancije, nisu određene konkretne druge ugovorne strane pa se, dakle, garancija daje implicitno u koristi imatelja određenog instrumenta.
- U oba opisana slučaja, pod uslovom da su zadovoljena sva druga obilježja ugovora, navedene financijske garancije su po svojoj prirodi ugovorne.

Ugovori o osiguranju

- UP5. Određeni ekonomski subjekti javnog sektora mogu uključivati subjekte koji izdaju ugovore o osiguranju. Takvi subjekti su obuhvaćeni djelokrugom ovog standarda, ali sami ugovori o osiguranju nisu.
- UP6. Za potrebe ovog standarda, ugovor o osiguranju je ugovor koji osiguravatelja izlaže identificiranim rizicima gubitka zbog događaja ili okolnosti koji nastanu ili se otkriju u naznačenom periodu, uključujući smrt (to jeste, kada se radi o anuitetu, preživljavanja primatelja anuiteta), bolest, invaliditet, štetu na imovini, nanošenje ozljeda drugim stranama i prekid poslovanja. Dodatna uputstva u vezi sa ugovorima o osiguranju su dana u relevantnim međunarodnim ili standardima pojedinačnih zemalja koji se bave tim ugovorima.
- UP7. Određeni financijski instrumenti imaju formu ugovora o osiguranju, ali primarno podrazumijevaju prijenos financijskih rizika poput tržišnog, kreditnog ili rizika likvidnosti. U primjere takvih instrumenata spadaju ugovori o financijskim garancijama, ugovori o reosiguranju i ugovori o garantiranim ulaganjima koje izdaju osiguravajuća društva i drugih subjekti javnog sektora. Subjekt je dužan primijeniti ovaj standard na određene ugovore o financijskim garancijama a smije ga primijeniti i

na ugovore o osiguranju koji uključuju prijenos financijskog rizika.

UP8. Ugovori o financijskim garancijama se obračunavaju kao financijski instrumenti osim kada subjekat odabere da ih obračunava kao ugovore o osiguranju u skladu s ovim tačkom i ujedno ispoštuje zahtjeve iz tačke UP9. Subjekt takav izbor smije napraviti u sljedećim slučajevima.

- (a) ako je ranije koristio računovodstvo koje se primjenjuje na ugovore o osiguranju i usvojio je računovodstvenu politiku da ugovore o financijskim garancijama obračunava kao ugovore o osiguranju, subjekat smije nastaviti obračunavati takve ugovore bilo kao ugovore o osiguranju ili kao financijske instrumente u skladu s ovim standardom;
- (b) ako nije ranije koristio računovodstvo koje se primjenjuje na ugovore o osiguranju, subjekat može odabrati da ugovore o financijskim garancijama obračunava bilo kao ugovore o osiguranju ili kao financijske instrumente kada usvoji ovaj standard.

I u slučajevima pod (a) i u slučajevima pod (b), subjekat odluku o obračunavanju donosi za svaki ugovor zasebno i ne može je naknadno promijeniti.

UP9. U skladu sa tačkom (c) tačke 3., subjekat ugovore o financijskim garancijama obračunava kao financijske instrumente osim kada se odluči da ih obračunava kao ugovore o osiguranju prema relevantnim međunarodnim ili standardima pojedinačnih zemalja koji se bave tom vrstom ugovora. Subjekt smije obračunavati ugovore o financijskim garancijama kao ugovore o osiguranju služeći se računovodstvenim standardom date zemlje samo kada taj standard nalaže da se obaveze po osnovu osiguranja mjere po iznosu koji nije manji od knjigovodstvene vrijednosti koja bi se utvrdila da su relevantne obaveze po osnovu osiguranja spadale u djelokrug MRSJS-a 19 *Rezerviranja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina*. Pri utvrđivanju knjigovodstvene vrijednosti obaveza po osnovu osiguranja, subjekat u obzir uzima tekuće procjene svih novčanih tokova koji proističu iz ugovora o osiguranju i s njima povezanih novčanih tokova.

Definicije pojmova (članovi od 9. do 12.)

Financijska imovina i financijske obaveze

UP10. Valuta (novac) je financijska imovina jer predstavlja sredstvo razmjene, a samim tim, i osnovu po kojoj se sve transakcije mjere i priznaju u financijskim izvještajima. Novčani depoziti u banci ili sličnoj financijskoj instituciji su financijska imovina zato što predstavljaju ugovorno pravo deponenta da od te institucije dobije novac, odnosno da izda ček ili sličan instrument na teret svog računa a u korist povjeritelja radi izmirenja financijske obaveze. Neizdane valute ne zadovoljavaju definiciju financijskog instrumenta. Subjekt primjenjuje tačka 13. MRSJS-a 12 *Zalihe* kod obračunavanja eventualnih neizdanih valuta. Valute izdane kao zakonsko sredstvo plaćanja sa stanovišta emitenta nisu obrađene ovim standardom.

UP11. Uobičajeni primjeri financijske imovine koja predstavlja ugovorno pravo na primanje novca u budućnosti i pripadajućih financijskih obaveza koje predstavljaju ugovorno pravo na davanje novca u budućnosti su:

- (a) potraživanja od kupaca i obaveze prema dobavljačima;
- (b) potraživanja i obaveze po osnovu mjenica;
- (c) potraživanja i obaveze po osnovu zajma; i
- (d) potraživanja i obaveze po osnovu obveznica.

U svakom slučaju, ugovorno pravo jedne strane da primi (ili obaveza da plati) novac se povezuje sa odgovarajućom obavezom druge strane da plati (ili pravom da primi) novac.

UP12. Još jedna vrsta financijskog instrumenta je ona kod koje ekonomska korist koja će biti primljena ili data predstavlja financijsku imovinu koja nije novac. Na primjer, mjenica koja je plativa u državnim obveznicama daje imatelju ugovorno pravo da primi a emitentu ugovornu obavezu da izvrši plaćanje u državnim obveznicama umjesto u novcu. Takve obveznice su financijska imovina jer predstavljaju obaveze vlade koja ih je izdala da isplati novac. Prema tome, dana mjenica je financijska imovina njenog imatelja a financijska obaveze emitenta mjenice.

UP13. „Trajni“ dužnički instrumenti (poput „trajnih“ obveznica, zadužnica i mjenica po osnovu kapitala) obično imatelju daju ugovorno pravo da primi plaćanja po osnovu kamata na fiksne datume koji se protežu do neodređene budućnosti, bilo bez

prava na povrat glavnice ili s pravom na povrat glavnice pod uslovima koji to čine malo vjerovatnim ili izglednim tek u dalekoj budućnosti. Na primjer, subjekat može izdati financijski instrument po kojem se obavezuje da će vršiti trajna godišnja plaćanja u iznosu jednakom naznačenoj kamatnoj stopi od osam (8) posto, koja se primjenjuje na navedeni nominalni iznos ili iznos glavnice od 1.000 n.j. Ako pretpostavimo da je u vrijeme izdavanja instrumenta tržišna kamatna stopa iznosila osam posto, emitent preuzima ugovornu obavezu da izvrši niz budućih plaćanja kamate čija fer vrijednost (sadašnja vrijednost) kod početnog priznavanja iznosi 1.000 n.j. Imatelj i emitent instrumenta imaju financijsku imovinu, odnosno financijsku obavezu.

- UP14. Ugovorno pravo ili ugovorna obaveza primanja, davanja ili razmjene financijskih instrumenata su, sami po sebi, financijski instrumenti. Niz ugovornih prava ili ugovornih obaveza zadovoljava definiciju financijskog instrumenta ako u konačnici vodi primanju ili isplati novca, odnosno sticanju ili izdavanju vlasničkog instrumenta.
- UP15. Mogućnost da se ostvari ugovorno pravo ili zahtjev da se ispuni ugovorna obaveza mogu biti apsolutni ili zavisiti od nastanka nekog budućeg događaja. Na primjer, financijska garancija je ugovorno pravo zajmodavca da primi novac od žiranta i pripadajuća ugovorna obaveza žiranta da isplati zajmodavca ako zajmoprimac ne izmiri svoje dugovanje. Ugovorno pravo i obaveza postoje zbog prošle transakcije ili događaja (pretpostavka garancije), bez obzira što su i mogućnosti zajmodavca da ostvari svoje pravo i zahtjev da žirant izvrši svoju obavezu uslovljeni budućim neizmirivanjem dugovanja zajmoprimca. Potencijalno pravo i obaveza zadovoljavaju definiciju financijske imovine i financijske obaveze bez obzira što se takva imovina i obaveze ne priznaju obavezno u financijskim izvještajima. Neka od tih potencijalnih prava i obaveza mogu biti ugovori o osiguranju.
- UP16. Najmom se u pravilu stvara pravo najmodavca da primi i obaveza zajmoprimca da izvrši niz plaćanja koja su suštinski ista kao spojena plaćanja glavnice i kamate po ugovoru o zajmu. Najmodavac svoje ulaganje obračunava po iznosu potraživanja prema ugovoru o financijskom najmu a ne kao samu imovinu koja je predmet tog financijskog najma. U skladu s tim, najmodavac na financijski najam gleda kao na financijski instrument. Prema MRSJS-u 43 *Najmovi*, najmodavac ne priznaje svoje pravo na primanje plaćanja po osnovu poslovnog najma. On nastavlja obračunavati samu imovinu koja je predmet najma a ne iznos potraživanja koje će se po ugovoru naplatiti u budućnosti. Dakle, najmodavac na poslovni najam ne gleda kao na financijski instrument, osim u odnosu na pojedinačna, trenutno dospjela plaćanja koja treba izvršiti zajmoprimac.
- UP17. Fizička imovina (poput zaliha, nekretnina, postrojenja i opreme), imovina s pravom korištenja i nematerijalna imovina (kao što su patenti i zaštitni znakovi) ne predstavljaju financijsku imovinu. Kontrola nad takvom fizičkom, imovinom s pravom korištenja i nematerijalnom imovinom pruža mogućnost stvaranja priliva novca ili druge financijske imovine, ali ne dovodi do sadašnjeg prava na primanje novca ili druge financijske imovine.
- UP18. Imovina (kao što su unaprijed plaćeni troškovi) kod koje je buduća ekonomska korist primanje roba ili usluga a ne pravo na primanje novca ili druge financijske imovine nije financijska imovina. Slično tome, stavke poput odgođenog prihoda i većine garancijskih obaveza nisu financijske obaveze jer je odliv ekonomskih koristi koje su povezane s njima isporuka robe i pružanje usluga a ne ugovorna obaveza plaćanja novca ili druge financijske imovine.
- UP19. Imovina i obaveze u javnom sektoru proističu kako iz ugovornih tako i iz neugovornih aranžmana. Imovina i obaveze koji proističu iz neugovornih aranžmana ne zadovoljavaju definiciju financijske imovine, odnosno financijske obaveze.
- UP20. Subjekt razmatra suštinu a ne pravnu formu aranžmana kod utvrđivanja da li on predstavlja „ugovor“ za potrebe ovog standarda. Ugovori, za potrebe ovog standarda, u pravilu se mogu dokazati na osnovu nekog od sljedećeg (mada se to može razlikovati od jedne do druge jurisdikcije):
- ugovori podrazumijevaju da voljne strane stupaju u neki aranžman;
 - uslovima ugovora se stvaraju prava i obaveze ugovornih strana i ta prava i obaveze ne moraju rezultirati jednakim postupanjem svake od strana. Na primjer, donatorskim aranžmanom se stvara obaveza po donatora da prenese resurse primatelju po uslovima sklopljenog sporazuma i utvrđuje pravo primatelja da primi te resurse. Ta vrsta aranžmana mogu biti ugovorni, bez obzira što primatelj nije dao jednaku naknadu u zamjenu, to jeste, što aranžman ne dovodi do jednakog postupanja obje strane; i
 - pravni lijek za nepostupanje prema ugovoru je zakonski utjeriv.
- UP21. U javnom sektoru se može desiti da ugovorni i neugovorni aranžmani po svojoj prirodi budu aranžmani koji nisu aranžmani

razmjene. Imovina i obaveze koji proističu iz prihodovnih transakcija koje nisu transakcije razmjene se obračunavaju u skladu sa MRSJS-om 23 *Prihodi od transakcija koje nisu transakcije razmjene (porezi i prijenosi)*. Ako su prihodovne transakcije koje nisu transakcije razmjene ugovorne, subjekat to da li su imovina, odnosno obaveze koji proističu iz njih financijska imovina ili financijske obaveze procjenjuje služeći se tačkom 10. i tačkama od UP10. do UP18. ovog standarda. Kod procjenjivanja da li iz transakcije koja nije transakcija razmjene proističe obaveza ili vlasnički instrument (ulog vlasnika), subjekat koristi uputstva iz ovog standarda i MRSJS-a 23.

UP22. Subjekt bi posebno uzeo u obzir zahtjeve u pogledu klasifikacije iz ovog standarda kod utvrđivanja da li je priliv resursa u sklopu ugovornih prihodovnih transakcija koje nisu transakcije razmjene po svojoj suštini obaveza ili vlasnički instrument.

UP23. Zakonske obaveze se mogu obračunavati na više načina, konkretno:

- obaveze plaćanja poreza na dobit se obračunavaju u skladu s relevantnim međunarodnim ili standardima pojedinačnih zemalja koji se bave porezima na dobit;
- obaveze isplate socijalnih davanja se obračunavaju u skladu sa MRSJS-om 42 *Socijalna davanja*; a
- ostale zakonske obaveze se obračunavaju prema MRSJS-u 19.

UP24. Izvedene obaveze, kako su definirane u MRSJS-u 19, također ne proističu iz ugovora i, prema tome, ne predstavljaju financijske obaveze.

Vlasnički instrumenti

UP25. Nije uobičajeno da se kapital uplaćen u subjekte javnog sektora sastoji iz vlasničkih instrumenata poput dionica i drugih vrsta neiskorištenog kapitala. Tamo gdje subjekti izdaju vlasničke instrumente, vlasništvo nad tim instrumentima i njihova upotreba mogu biti ograničeni propisima. Na primjer, propisi mogu navoditi da vlasnik dionica u javnom sektoru može biti samo drugi subjekat javnog sektora i da se one, prema tome, ne mogu koristiti kao naknada za izmirivanje transakcija.

UP26. Kao dokaz uplaćenog kapitala u javnom sektoru mogu služiti i prijenosi resursa između strana. Izdavanje vlasničkih instrumenata u odnosu na prijenos resursa nije presudno da bi taj prijenos zadovoljio definiciju uloga vlasnika. Prijenosi resursa koji rezultiraju u udjelima u neto imovini/kapitalu subjekta se razlikuju od drugih prijenosa resursa jer se mogu dokazati:

- formalnim određivanjem prijenosa resursa (ili klase takvih prijenosa) od strana u transakciji kao dijela neto imovine/kapitala subjekta, bilo prije uplata uloga ili u vrijeme tih uplata. Na primjer, pri uspostavi novog subjekta, budžetski odjel Ministarstva financija može smatrati da se početnim prijenosom resursa u subjekat ustanovljuju udjeli u njegovoj neto imovini/kapitalu a ne daju sredstva za zadovoljenje operativnih potreba; ili
- formalnim sporazumom u vezi sa prijenosom, kojim se ustanovljavaju ili povećavaju postojeći financijski udjeli u neto imovini/kapitalu subjekta koje je moguće prodati, prenijeti ili otkupiti.

Bez obzira što se prijenosi resursa mogu dokazati određivanjem ili formalnim sporazumom, subjekat je ipak dužan procijeniti prirodu prijenosa resursa zasnovano na njihovoj suštini a ne samo pravnoj formi.

UP27. Za potrebe ovog standarda, pojam „vlasnički instrument“ se može koristiti da označi sljedeće:

- svaki oblik neiskorištenog kapitala poput redovnih ili povlaštenih dionica;
- prijenose resursa (bilo da su određeni ili dogovoreni kao takvi između strana u transakciji) koji dokazuju postojanje rezidualnog udjela u neto imovini drugog subjekta; i/ili
- financijske obaveze koje su prema pravnoj formi dugovanja, ali prema svojoj suštini predstavljaju udio u neto imovini subjekta.

Instrumenti s opcijom prodaje

UP28. Tamo gdje kapital uplaćen u subjekat čine dionice ili drugi vid neiskorištenog kapitala, ti instrumenti mogu poprimiti različite oblike, poput redovnih dionica bez opcije prodaje, određenih instrumenata koji su predmet opcije prodaje (vidjeti tačke 15. i 16.), određenih instrumenata koji nameću obavezu subjektu da drugoj strani preda srazmjeran udio u neto imovini subjekta samo pri likvidaciji (vidjeti tačke 17. i 18.), određenih vrsta povlaštenih dionica (vidjeti tačke UP49. i UP50) i varanta ili

pisanih opcija kupovine koji imatelju omogućavaju da upiše ili kupi fiksni broj redovnih dionica bez opcije prodaje u subjektu koji ih izdaje u zamjenu za fiksni iznos novca ili druge financijske imovine. Obaveza subjekta da izda ili kupi fiksni broj vlastitih vlasničkih instrumenata u zamjenu za fiksni iznos novca ili druge financijske imovine je vlasnički instrument tog subjekta (osim u slučajevima iz tačke 27.). Kada, međutim, takav ugovor uključuje obavezu subjekta da plati novcem ili drugom financijskom imovinom (osim ugovora koji se klasificiraju kao vlasnički instrumenti u skladu sa tačkama 15. i 16., odnosno 17. i 18.), on dovodi do nastanka obaveze za sadašnju vrijednost iznosa otkupa (vidjeti tačku a. tačke UP51.). Emitent redovnih dionica bez opcije prodaje preuzima obavezu kada formalno izvrši raspodjelu i postane zakonski obavezan prema dioničarima da to uradi. To se može desiti nakon objavljivanja dividende ili prilikom likvidacije subjekta, kada sva imovina preostala nakon izmirenja obaveza postane dostupna za raspodjelu dioničarima.

- UP29. Kupljena opcija kupovine ili drugi sličan ugovor koji subjekat stekne i koji mu daje pravo da ponovo stekne fiksni broj vlastitih vlasničkih instrumenata u zamjenu za davanje fiksnog iznosa novca ili druge financijske imovine nije financijska imovina subjekta (osim u slučaju iz tačke 27.). Umjesto toga, svaka naknada plaćena za takav ugovor se oduzima od neto imovine/kapitala.

Klasa instrumenata koja je podređena svim drugim klasama (tačka b. tačke 15. i tačka b. tačke 17.)

- UP30. Jedno od obilježja tačka 15. i 17. je da financijski instrument spada u klasu instrumenata koja je podređena svim drugim klasama.
- UP31. Pri utvrđivanju da li instrument spada u podređenu klasu, subjekat ocjenjuje potraživanje instrumenta prilikom likvidacije kao da se ta likvidacija desila na datum kada klasificira instrument. Subjektat preispituje izvornu klasifikaciju kod svake promjene relevantnih okolnosti. Na primjer, ako subjekat izda ili otkupi drugi financijski instrument, to može uticati na to da li predmetni instrument spada u klasu instrumenata koja je podređena svim drugim klasama.
- UP32. Instrument koji ima povlašteno pravo prilikom likvidacije subjekta nije instrument s pravom na srazmjeran udio u neto imovini subjekta. Na primjer, instrument ima povlašteno pravo prilikom likvidacije ako imatelju prilikom likvidacije, uz udio u neto imovini subjekta, daje pravo i na fiksnu dividendu, dok ostali instrumenti iz podređene klase s pravom na srazmjeran udio u neto imovini subjekta nemaju to isto pravo prilikom likvidacije.
- UP33. Ako subjekat ima samo jednu klasu financijskih instrumenata, s tom klasom se postupa kao sa podređenom svim drugim klasama.

Ukupni očekivani novčani tokovi koji se mogu pripisati instrumentu tokom njegovog vijeka trajanja (tačka c. tačke 15.)

- UP34. Ukupni očekivani novčani tokovi instrumenta tokom njegovog vijeka trajanja moraju se najvećim dijelom zasnivati na suficitu ili deficitu, promjeni u priznatoj neto imovini ili fer vrijednosti priznate i nepriznate neto imovine subjekta tokom vijeka trajanja instrumenta. Suficit ili deficit i promjena u priznatoj neto imovini se mjere u skladu s relevantnim MRSJS-ovima.

Transakcije u kojima imatelj instrumenta učestvuje u svojstvu koje nije svojstvo vlasnika subjekta (članovi 15. i 17.)

- UP35. Imatelj financijskog instrumenta s opcijom prodaje ili instrumenta koji subjektu nameće obavezu da drugoj strani preda srazmjeran udio u neto imovini subjekta samo pri likvidaciji može stupiti u transakciju sa tim subjektom i u svojstvu koje nije svojstvo vlasnika. Na primjer, imatelj instrumenta može biti i zaposlenik subjekta. Prilikom procjenjivanja da li instrument treba klasificirati kao vlasnički instrument u skladu sa tačkom 15. ili tačkom 17., u obzir se uzimaju samo novčani tokovi i ugovorni uslovi i odredbe instrumenta koji se odnose na imatelja instrumenta u svojstvu vlasnika subjekta.
- UP36. Kao primjer navedenog može poslužiti komanditno društvo u kojem postoje neki partneri imaju ograničenu a neki neograničenu odgovornost. Pojedini partneri s neograničenom odgovornošću mogu subjektu dati garanciju i primiti naknadu za davanje te garancije. U takvim situacijama, garancije i s njima povezani novčani tokovi se odnose na imatelje instrumenata u svojstvu davatelja garancije a ne u svojstvu vlasnika subjekta. Prema tome, takva garancija i s njom povezani novčani tokovi ne bi imali za rezultat to da se partneri s neograničenom odgovornošću smatraju podređenim partnerima s ograničenom odgovornošću i ne bi se uzimali u obzir pri procjenjivanju da li su ugovorni uslovi instrumenata komanditnog

društva i javnog trgovačkog društva identični.

- UP37. Drugi primjer bi bio aranžman o podjeli suficita ili deficita prema kojem se suficit ili deficit raspoređuje na imatelje instrumenata na osnovu pruženih usluga ili ostvarenog poslovanja tokom tekuće i prethodnih godina. Takvi aranžmani predstavljaju transakcije s imateljima instrumenata u svojstvu koje nije svojstvo vlasnika i ne uzimaju se u obzir pri procjenjivanju obilježja pobrojanih u tački 15., odnosno tački 17. S druge strane, aranžmani prema kojima se suficiti ili deficiti raspoređuju na imatelje instrumenata na osnovu nominalne vrijednosti njihovih instrumenata u odnosu na ostale instrumente u istoj klasi predstavljaju transakcije s imateljima instrumenata u svojstvu vlasnika i trebaju se uzeti u obzir pri procjenjivanju obilježja iz tačke 15. ili tačke 17.
- UP38. Novčani tokovi i ugovorni uslovi i odredbe transakcije između imatelja instrumenta (u svojstvu koje nije svojstvo vlasnika) i emitenta moraju biti slični jednakoj transakciji koja bi mogla nastati između strane koja nije imatelj instrumenta i emitenta.

Nepostojanje drugog finansijskog instrumenta, odnosno ugovora čiji ukupni novčani tokovi u suštini određuju ili ograničavaju rezidualni prinos u korist imatelja instrumenta (članovi 16. i 18.)

- UP39. Uslov da se finansijski instrument koji inače ispunjava kriterije iz tačke 15. ili tačke 17. klasificira kao vlasnički instrument je da subjekat nema drugi finansijski instrument, odnosno ugovor (a) čiji ukupni novčani tokovi se najvećim dijelom zasnivaju na suficitu ili deficitu, promjeni u priznatoj neto imovini ili promjeni fer vrijednosti priznate i nepriznate neto imovine subjekta i (b) koji ima učinak značajnog ograničavanja ili fiksiranja rezidualnog prinosa. Nije vjerovatno da će sljedeći instrumenti, kad se ugovaraju pod uobičajenim komercijalnim uslovima s nepovezanim stranama, spriječiti da se instrumenti koji inače ispunjavaju kriterije iz tačke 15. ili tačke 17. klasificiraju kao vlasnički instrumenti:
- (a) instrumenti čiji se ukupni novčani tokovi najvećim dijelom zasnivaju na konkretnoj imovini subjekta;
 - (b) instrumenti čiji se ukupni novčani tokovi zasnivaju na postotku prihoda;
 - (c) ugovori čija je namjena nagrađivanje pojedinih zaposlenika za usluge koje su pružili subjektu; i
 - (d) ugovori kojim se zahtijeva plaćanje beznačajnog postotka dobiti za pružene robe ili usluge.

Derivatni finansijski instrumenti

- UP40. U finansijske instrumente spadaju primarni instrumenti (kao što su potraživanja, obaveze i vlasnički instrumenti) i derivatni finansijski instrumenti (poput finansijskih opcija, standardnih i nestandardnih terminskih ugovora, kamatnih i valutnih *swapova*). Derivatni finansijski instrumenti zadovoljavaju definiciju finansijskog instrumenta i, u skladu s tim, spadaju u djelokrug ovog standarda.
- UP41. Derivatni finansijski instrumenti stvaraju prava i obaveze koje za posljedicu imaju prenošenje jednog ili više finansijskih rizika sadržanih u osnovi primarnog finansijskog instrumenta između strana instrumenta. Na početku, derivatni finansijski instrumenti jednoj strani daju ugovorno pravo da s drugom stranom razmijeni finansijsku imovinu ili finansijske obaveze pod uslovima koji su potencijalno povoljni, odnosno ugovornu obavezu da s drugom stranom razmijeni finansijsku imovinu ili finansijske obaveze pod uslovima koji su potencijalno nepovoljni. Ipak, oni u pravilu¹ ne dovode do prijenosa osnovnog

¹ Ovo važi za većinu, ali ne za sve derivatne instrumente. Primjera radi, kod određenih kamatnih *swapova* iz jedne u drugu valutu, glavnica se razmjenjuje na početku (te ponovo po dospijanju).

primarnog financijskog instrumenta na početku ugovora, niti do takvog prijenosa obavezno dolazi po dospijeću ugovora. Neki instrumenti sadrže i pravo i obavezu vršenja razmjene. S obzirom da se uslovi razmjene utvrđuju pri nastanku derivatnog instrumenta, oni mogu postati povoljni ili nepovoljni zavisno od promjene cijena na financijskim tržištima.

- UP42. Opcija prodaje ili kupovine za razmjenu financijske imovine ili financijskih obaveza (to jeste financijskih instrumenata koji nisu vlastiti vlasnički instrumenti subjekta) imatelju daje pravo na ostvarivanje potencijalnih budućih ekonomskih koristi povezanih s promjenama fer vrijednosti financijskog instrumenta koji je predmet ugovora. Nasuprot tome, prodavač opcije
-

Ovaj *Međunarodni računovodstveni standard za javni sektor 28 Financijski instrumenti: Prezentacija, izdanje 2022. godina* koji je izdan od International Public Sector Accounting Standards Bord (IPSASB), i objavljen od International Federation of Accountants (IFAC) u maju 2022. godine na engleskom jeziku, preveden je na bosanski jezik od strane Saveza računovođa, revizora i financijskih djelatnika Federacije BiH u aprilu 2025. godine i reproduciran je uz dozvolu IFAC-a. Postupak prevođenja dokumenta *Međunarodni računovodstveni standard za javni sektor 28 Financijski instrumenti: Prezentacija, izdanje 2022. godina* razmatran je od strane IFAC-a, a prijevod je obavljen u skladu s pravilima sadržanim u "Policy Statement - Policy for Translating and Reproducing Standards Published by IFAC". Odobreni tekst dokumenta *Međunarodni računovodstveni standard za javni sektor 28 Financijski instrumenti: Prezentacija, izdanje 2022. godina* je onaj koji je IFAC objavio na engleskom jeziku. IFAC ne preuzima odgovornost za točnost i potpunost prijevoda niti za radnje koje iz toga mogu proizaći.

Tekst na engleskom jeziku *Međunarodni računovodstveni standard za javni sektor 28 Financijski instrumenti: Prezentacija, izdanje 2022. godina* © 2022. IFAC. Sva prava pridržana.

Tekst na bosanskom jeziku *Međunarodni računovodstveni standard za javni sektor 28 Financijski instrumenti: Prezentacija, izdanje 2022. godina* © 2025 IFAC. Sva prava pridržana.

Izvorni naslov: *International Public Sector Accounting Standard 28, Financial Instruments: Presentation, 2022. Edition*, ISBN: 978-1-60815-192-9

Sva prava pridržana. Za svako umnožavanje, pohranjivanje, prijenos ili korištenje ovog dokumenta za druge slične namjene, osim korištenja koje dopušta zakon, potrebno je tražiti pisanu dozvolu IFAC putem e-mail adrese permissions@ifac.org.

preuzima obavezu da se odrekne potencijalnih budućih ekonomskih koristi, odnosno da snosi potencijalne gubitke ekonomskih koristi povezanih s promjenama fer vrijednosti predmetnog financijskog instrumenta. Ugovorno pravo imatelja i obaveza prodavača zadovoljavaju definiciju financijske imovine, odnosno financijske obaveze. Financijski instrument koji je predmet opcijskog ugovora može biti svaka financijska imovina, uključujući dionice u drugim subjektima i instrumente koji nose kamatu. Opcija može zahtijevati da prodavač izda dužnički instrument umjesto da prenese financijsku imovinu, ali bi tada instrument koji je predmet opcije predstavljao financijsku imovinu imatelja ako bi se opcija iskoristila. Pravo imatelja opcije na razmjenu financijske imovine pod potencijalno povoljnim uslovima i obaveza prodavača na razmjenu financijske imovine pod potencijalno nepovoljnim uslovima se razlikuju od predmetne financijske imovine koja se treba razmijeniti kad se opcija iskoristi. Na prirodu prava imatelja i obaveze prodavača ne utiče vjerovatnoća da će se opcija iskoristiti.

- UP43. Još jedan primjer derivatnog financijskog instrumenta je nestandardni terminski ugovor koji se treba izmiriti u roku šest (6) mjeseci, po kojem jedna strana (kupac) obećava da će dati 1.000.000 n.j. u novcu u zamjenu za državne obveznice s fiksnom stopom nominalne vrijednosti 1.000.000 n.j., a druga strana (prodavač) obećava da će dati državne obveznice s fiksnom stopom nominalne vrijednosti 1.000.000 n.j., u zamjenu za 1.000.000 n.j. u novcu. Tokom tih šest mjeseci, obje strane imaju ugovorno pravo i ugovornu obavezu da razmijene financijske instrumente. Ako tržišna cijena državnih obveznica poraste iznad 1.000.000 n.j., uslovi će biti povoljni za kupca a nepovoljni za prodavača a, ako tržišna cijena padne ispod 1.000.000 n.j., učinak će biti suprotan. Kupac ima ugovorno pravo (financijsku imovinu) sličnu pravu prema opciji kupovine i ugovornu obavezu (financijsku obavezu) sličnu obavezi prema pisanoj opciji prodaje. Prodavač ima ugovorno pravo (financijsku imovinu) slično pravu prema opciji prodaje koja se drži i ugovornu obavezu (financijsku obavezu) sličnu obavezi prema pisanoj opciji kupovine. Kao i kod opcija, i ova ugovorna prava i obaveze predstavljaju financijsku imovinu i financijske obaveze koje se razlikuju i zasebne su od predmetnih financijskih instrumenata (obveznica i novca koji se trebaju razmijeniti). Obje strane terminskog ugovora imaju obavezu koju moraju da izvrše u dogovorenom roku, dok do izvršenja po opcijskom ugovoru dolazi samo ako i kada imatelj opcije odluči da je iskoristi.
- UP44. Mnoge druge vrste derivatnih instrumenata uključuju pravo ili obavezu da se izvrši buduća razmjena, uključujući kamatne i valutne *swapove*, financijske instrumente koji garantiraju najviše ili najniže kamatne stope, kamatne okovratnike, preuzete obaveze za zajam, kreditne linije podrške za izdavanje obveznica s kratkim dospeljećem i akreditive. Ugovor o kamatnom *swapu* može se posmatrati kao vrsta nestandardnog terminskog ugovora u kojem se strane dogovore da će izvršiti niz budućih razmjena novčanih iznosa, pri čemu se jedan iznos izračunava prema promjenljivoj a drugi prema fiksnoj kamatnoj stopi. Standardni terminski ugovori su druga vrsta terminskih ugovora, koji se prvenstveno razlikuju po tome što su standardizirani i što se njima trguje na burzi.

Ugovori o kupovini ili prodaji nefinancijskih stavki (članovi 4, 5. i 6)

- UP45. Ugovori o kupovini ili prodaji nefinancijskih stavki ne zadovoljavaju definiciju financijskog instrumenta zato što se ugovornim pravom jedne strane da primi nefinancijsku imovinu ili uslugu i pripadajućom obavezom druge strane ne ustanovljuju sadašnje pravo niti obaveza bilo koje strane da primi, doznači ili razmijeni financijsku imovinu. Na primjer, ugovori koji predviđaju izmirenje samo primanjem ili davanjem nefinancijske stavke (kao što su opcije, standardni i nestandardni terminski ugovori za naftu) nisu financijski instrumenti. Mnogi robni ugovori su takvog tipa. Neki su standardizirani po svojoj formi i njima se trguje na organiziranim tržištima na gotovo isti način kao i nekim derivatnim financijskim instrumentima. Primjera radi, robni terminski ugovor može se odmah kupiti i prodati za novac jer se kotira na burzi i može promijeniti vlasnika više puta. Ipak, strane koje kupuju i prodaju ugovor, u stvari, trguju robom koja je predmet ugovora. Mogućnost kupovine ili prodaje robnog ugovora za novac, lakoća s kojom se može kupiti ili prodati i mogućnost pregovaranja o novčanom izmirenju obaveze da se roba primi ili isporuči ne mijenjaju suštinski karakter ugovora na takav način da to stvara financijski instrument. Bez obzira na to, određeni ugovori o kupovini ili prodaji nefinancijskih stavki koji se mogu izmiriti na neto osnovi ili razmjenom financijskih instrumenata, odnosno kod kojih se nefinancijska stavka može odmah pretvoriti u novac, spadaju u djelokrug ovog standarda kao da su financijski instrumenti (vidjeti tačka 4.)
- UP46. Ugovor koji podrazumijeva primanje ili davanje fizičke imovine ne dovodi do nastanka financijske imovine jedne strane i financijske obaveze druge strane, osim u slučaju da se pripadajuće plaćanje odgodi nakon datuma prijenosa fizičke imovine. To je slučaj kod kupovine ili prodaje robe na kredit.
- UP47. Neki ugovori su vezani za robu, ali ne podrazumijevaju izmirenje putem fizičkog primanja ili isporuke robe. Njima se

utvrđuje izmirenje novčanim isplatama čija visina se utvrđuje prema formuli iz ugovora, a ne isplatama fiksnih iznosa. Na primjer, iznos glavnice obveznice se može izračunati primjenom tržišne cijene nafte koja prevladava na datum dospijeca obveznice na fiksnu količinu nafte. Glavnica se indeksira pozivanjem na cijenu robe, ali izmiruje isključivo u novcu. Takav ugovor predstavlja financijski instrument.

- UP48. Definicija financijskog instrumenta obuhvata i ugovor koji dovodi do nastanka nefinancijske imovine ili nefinancijske obaveze, pored financijske imovine ili financijske obaveze. Takvi financijski instrumenti često jednoj strani pružaju opciju razmjene financijske za nefinancijsku imovinu. Na primjer, obveznica povezana s naftom može imatelju davati pravo na primanje niza fiksnih periodičnih plaćanja kamate i fiksnog iznosa novca po dospijecu, uz opciju razmjene iznosa glavnice za fiksnu količinu nafte. Poželjnost iskorištavanja te opcije će varirati od jednog do drugog perioda, u zavisnosti od fer vrijednosti nafte u odnosu na omjer razmjene novca za naftu (cijene razmjene) sadržan u obveznici. Namjere imatelja obveznice u pogledu korištenja te opcije ne utiču na suštinu komponente imovine. Financijska imovina imatelja i financijska obaveza emitenta čine obveznicu financijskim instrumentom, bez obzira na druge vrste imovine i obaveza koje također nastaju pri tome.

Prezentacija

Obaveze i neto imovina/kapital (članovi od 13. do 32.)

Nepostojanje ugovorne obaveze davanja novca ili druge financijske imovine (članovi od 21. do 24.)

- UP49. Povlaštene dionice se mogu izdati s različitim pravima. Pri utvrđivanju da li je povlaštena dionica financijska obaveza ili vlasnički instrument, emitent procjenjuje određena prava povezana s tom dionicom kako bi utvrdio da li ona ispoljava osnovne karakteristike financijske obaveze. Na primjer, povlaštena dionica koja omogućava otkup na određeni datum ili po izboru imatelja sadrži financijsku obavezu jer emitent ima obavezu da prenese financijsku imovinu imatelju te dionice. Potencijalna nemogućnost emitenta da ispuní obavezu otkupa povlaštene dionice kada je to prema ugovoru dužan napraviti, bilo zbog nedostatka sredstava, zakonskog ograničenja ili nedovoljnih suficita ili rezervi, ne poništava postojanje te obaveze. Opcija emitenta da otkupi dionice za novac ne zadovoljava definiciju financijske obaveze jer emitent nema sadašnju obavezu da dioničarima prenese financijsku imovinu. U tom slučaju, otkup dionica je isključivo diskreciono pravo emitenta. Obaveza, međutim, može nastati kada emitent dionica iskoristi svoju opciju, obično tako što formalno obavijesti dioničare o namjeri da otkupi dionice.
- UP50. Kod povlaštenih dionica koje se ne mogu otkupiti, odgovarajuću klasifikaciju određuju druga prava povezana s njima. Klasifikacija se zasniva na procjeni suštine ugovornih aranžmana i definicija financijske obaveze i vlasničkog instrumenta. Kada su raspodjele povlaštenih dionica imateljima, bez obzira da li su kumulativne ili nekumulativne, diskreciono pravo emitenta, onda su dionice vlasnički instrumenti. Na klasifikaciju povlaštene dionice kao vlasničkog instrumenta ili kao financijske obaveze ne utiču, na primjer:
- (a) historija vršenja raspodjela;
 - (b) namjera da se raspodjele vrše u budućnosti;
 - (c) mogući negativni uticaj cijene redovnih dionica emitenta ako se raspodjele ne izvrše (zbog ograničenja isplate dividendi na redovne dionice ako se ne isplate dividende na povlaštene dionice);
 - (d) iznos rezervi emitenta;
 - (e) očekivanja emitenta u pogledu suficita ili deficita za period; niti
 - (f) sposobnost ili nesposobnost emitenta da utiče na iznos suficita ili deficita koji je ostvario za dati period.

Izmirenje vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta (članovi od 25. do 29.)

- UP51. Kako je navedeno u tački UP25., nije uobičajeno da subjekti javnog sektora izdaju vlasničke instrumente sačinjene iz dionica ili drugih vrsta neiskorištenog kapitala a tamo gdje takvi instrumenti postoje, vlasništvo nad njima i njihovo korištenje su obično ograničeni po slovu zakona. Kao rezultat toga da se struktura kapitala subjekata javnog sektora u pravilu razlikuje od strukture kapitala subjekata iz privatnog sektora, kao i zakonodavnog okruženja u kojem posluju subjekti javnog sektora,

transakcije koje se izmiruju vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta vjerovatno neće biti jednako česte u javnom kao u privatnom sektoru. Ipak, tamo gdje se takve transakcije dese, primjeri u nastavku teksta bi mogli biti od pomoći kao ilustracija načina klasificiranja različitih vrsta ugovora o vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta.

- (a) Ugovor koji će subjekat izmiriti primanjem ili davanjem fiksnog broja vlastitih dionica bez buduće naknade, odnosno razmjenom fiksnog broja vlastitih dionica za fiksni iznos novca ili druge financijske imovine, predstavlja vlasnički instrument (osim u slučaju iz tačke 27.). U skladu s tim, svaka naknada koja je primljena ili plaćena za takav ugovor direktno se dodaje ili oduzima od neto imovine/kapitala. Kao primjer se može navesti izdana dionička opcija koja drugoj ugovornoj strani daje pravo na kupovinu fiksnog broja dionica subjekta za fiksni iznos novca. Ako se, međutim, subjekat ugovorom obavezuje da kupi (otkupi) svoje vlastite dionice za novac ili drugu financijsku imovinu na fiksni ili naknadno odredivi datum ili po viđenju, on priznaje i financijsku obavezu za sadašnju vrijednost iznosa otkupa (osim u slučaju instrumenata koji imaju sva obilježja i ispunjavaju uslove navedene u tačkama 15. i 16., odnosno 17. i 18.). Primjer toga je obaveza subjekta prema terminskom ugovoru da otkupi fiksni broj vlastitih dionica za fiksni iznos novca.
- (b) Obaveza subjekta da kupi svoje vlastite dionice za novac dovodi do financijske obaveze za sadašnju vrijednost iznosa otkupa čak i kada broj dionica koje je subjekat dužan otkupiti nije fiksni, odnosno kada je obaveza uslovljena time da druga ugovorna strana iskoristi pravo na otkup (osim u slučajevima iz tačaka 15. i 16., odnosno 17. i 18.). Kao primjer uslovljene obaveze se može navesti izdana opcija po kojoj je subjekat dužan otkupiti svoje vlastite dionice za novac ako druga ugovorna strana iskoristi opciju.
- (c) Ugovor koji će se izmiriti u novcu ili drugoj financijskoj imovini predstavlja financijsku imovinu ili financijsku obavezu čak i kada se iznos novca ili druge financijske imovine koji će se primiti ili dati zasniva na promjenama tržišne cijene vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta (osim u slučajevima iz tačaka 15. i 16., odnosno 17. i 18.). Primjer za to je dionička opcija koja se izmiruje neto u novcu.

Ugovor koji će se izmiriti u promjenjivom broju vlastitih dionica subjekta čija vrijednost je jednaka fiksnom iznosu ili iznosu koji zavisi od promjenama predmetne varijable (na primjer, cijene roba) predstavlja financijsku imovinu ili financijsku obavezu. Primjer toga bi bila pisana opcija za kupovinu nafte koja se, ako se iskoristi, izmiruje na neto osnovi vlastitim instrumentima subjekta na način da subjekat dostavi onaj broj tih instrumenata koji odgovara vrijednosti opsijskog ugovora. Takav ugovor je financijska imovina ili financijska obaveza čak i ako je predmetna varijabla cijena dionica subjekta, a ne cijena nafte. Slično tome, ugovor koji će biti izmiren fiksnim brojem vlastitih dionica subjekta, s tim što će prava povezana s tim dionicama varirati tako da vrijednost izmirenja bude jednaka fiksnom iznosu ili iznosu koji se zasniva na promjenama predmetne varijable, predstavlja financijsku imovinu ili financijsku obavezu.

Rezerviranja za izmirenja potencijalnih obaveza (tačka 30.)

- UP52. Tačka 30. propisuje da, ako dio rezerviranja za izmirenje potencijalnih obaveza koji može zahtijevati izmirenje u novcu ili drugoj financijskoj imovini (ili na drugi način koji bi doveo do toga da instrument postane financijska obaveza) nije stvaran, to rezerviranje za izmirenje ne utiče na klasificiranje financijskog instrumenta. Prema tome, ugovor koji nalaže izmirenje u novcu ili promjenjivom broju vlastitih dionica subjekta samo ako se desi događaj koji je izuzetno rijedak, veoma neuobičajen i malo vjerovatan predstavlja vlasnički instrument. Slično tome, izmirenje fiksnim brojem vlastitih dionica subjekta se može ugovorno spriječiti u okolnostima koje su izvan kontrole subjekta, ali ako ne postoji stvarna mogućnost da se takve okolnosti dese, dane instrumente je primjereno klasificirati kao vlasničke instrumente.

Način obračunavanja u konsolidiranim financijskim izvještajima

- UP53. Subjekt u konsolidiranim financijskim izvještajima prezentira manjinske udjele, to jeste udjele drugih strana u neto imovini/kapitalu i prihodu subjekata koje kontrolira, u skladu sa MRSJS-om 1 i MRSJS-om 35. Kada klasificira financijski instrument (ili neku njegovu komponentu) u konsolidiranim financijskim izvještajima, subjekat razmatra sve uslove i odredbe dogovorene između tačaka ekonomskog subjekta i imatelja instrumenta kako bi utvrdio da li taj ekonomski subjekat kao cjelina ima obavezu davanja novca ili druge financijske imovine povezane s instrumentom, odnosno izmirenja na način koji bi doveo do klasifikacije instrumenta kao obaveze. Kada kontrolirani subjekat izdaje financijski instrument, a kontrolni ili

drugi subjekat iz ekonomskog subjekta dogovori dodatne uslove (poput garancije) direktno s imateljima instrumenta, može se dogoditi da ekonomski subjekat nema diskreciono pravo odlučivanja o raspodjelama ili otkupu. Iako kontrolirani subjekat može primjereno klasificirati taj instrument u svojim pojedinačnim financijskim izvještajima bez obzira na te dodatne uslove, uzima se u obzir učinak drugih sporazuma između tačaka ekonomskog subjekta i imatelja instrumenta kako bi se osiguralo da konsolidirani financijski izvještaji odražavaju ugovore i transakcije koje je zaključio ekonomski subjekat kao cjelina. U mjeri u kojoj postoji takva obaveza ili rezerviranje za izmirenje, instrument (ili njegova komponenta koja je predmet te obaveze) se u konsolidiranim financijskim izvještajima klasificira kao financijska obaveza.

UP54. Određene vrste instrumenata koje subjektu nameću ugovornu obavezu klasificiraju se kao vlasnički instrumenti u skladu sa tačkama 15. i 16., odnosno 17. i 18. Klasifikacija u skladu s tim tačkama predstavlja izuzetak od principa koji se u ovom standardu inače primjenjuju na klasifikaciju instrumenta i ne mogu se po analogiji primijeniti na druge instrumente. Taj izuzetak se ne odnosi i na klasifikaciju manjinskih udjela u konsolidiranim financijskim izvještajima. Prema tome, instrumenti koji se u zasebnim ili pojedinačnim financijskim izvještajima klasificiraju kao vlasnički instrumenti u skladu sa tačkama 15. i 16., odnosno 17. i 18. i predstavljaju manjinske udjele klasificiraju se kao obaveze u konsolidiranim financijskim izvještajima ekonomskog subjekta.

Složeni financijski instrumenti (članovi od 33. do 37.)

UP55. Tačka 33. se primjenjuje samo na emitente nederivatnih složenih financijskih instrumenata. On se ne odnosi na složene financijske instrumente sa stajališta imatelja. Klasifikacija i mjerenje financijske imovine koja je složeni financijski instrument sa stajališta imatelja su uređeni MRSJS-om 41.

UP56. Složeni financijski instrumenti nisu uobičajeni u javnom sektoru zbog strukture kapitala subjekata iz tog sektora. Bez obzira na to, stavovima u nastavku teksta se ilustrira način na koji bi se složeni financijski instrumenti raščlanili na njihove sastavne dijelove. Uobičajeni vid složenog financijskog instrumenta je dužnički instrument s ugrađenom opcijom konverzije, poput obveznice koja se može konvertirati u redovne dionice emitenta, i bez ikakvih drugih obilježja ugrađenih derivata. Tačka 33. nalaže emitentu takvog financijskog instrumenta da u izvještaju o financijskom položaju zasebno prezentira komponentu obaveza i komponentu neto imovine/kapitala kako slijedi:

- (a) obaveza emitenta da vrši planirane otplate kamata i glavnice je financijska obaveza koja postoji sve dok se instrument ne konvertira. Pri početnom priznavanju, fer vrijednost komponente obaveza je sadašnja vrijednost ugovorno određenog niza budućih novčanih tokova diskontiranih po kamatnoj stopi koja se u tom trenutku primjenjuje na tržištu na instrumente uporedivog kreditnog statusa i koja pruža suštinski iste novčane tokove, pod istim uslovima, ali bez opcije konverzije;
- (b) vlasnički instrument je ugrađena opcija konverzije obaveze u neto imovinu/kapital emitenta. Fer vrijednost opcije čine njena vremenska i njena unutarnja vrijednost, ako postoje. Ta opcija ima vrijednost prilikom početnog priznavanja, čak i kada je u gubitku /engl. *OTM* opcija/.

UP57. Pri konvertiranju konvertibilnog instrumenta po dospijeću, subjekat prestaje priznavati komponentu obaveze i priznaje je kao neto imovinu/kapital. Izvorna komponenta neto imovine/kapitala ostaje kao neto imovina/kapital (s tim što se smije prenijeti iz jedne u drugu linijsku stavku u okviru neto imovine/kapitala). Nema ni dobiti ni gubitka od konvertiranja po dospijeću.

UP58. Kada konvertibilni instrument podmiri prije dospijeća kroz prijevremeni otkup ili ponovnu kupovinu, pri čemu izvorne prednosti konverzije ostaju nepromijenjene, subjekat raspoređuje plaćenu naknadu i sve transakcijske troškove za ponovnu kupovinu ili otkup na komponente instrumenta na datum transakcije. Metoda koja se koristi za raspoređivanje plaćene naknade i transakcijskih troškova na zasebne komponente mora biti dosljedna metodi korištenoj kod izvornog raspoređivanja prihoda koje je subjekat primio na zasebne komponente u trenutku kad je konvertibilni instrument izdan, u skladu sa tačkama od 33. do 37.

UP59. Jednom kad se izvrši raspodjela naknade, svaki nastali dobitak ili gubitak se obračunava u skladu sa računovodstvenim principima koji važe za datu komponentu, kako slijedi:

- (a) iznos dobitka ili gubitka koji se odnosi na odgovarajuću komponentu obaveza se priznaje u suficitu ili u deficitu; a

(b) iznos naknade koja se odnosi na komponentu neto imovine/kapitala se priznaje u neto imovini/kapitalu.

UP60. Subjektat može izmijeniti uslove konvertibilnog instrumenta kako bi izazvao ranije konvertiranje, tako što, primjera radi, ponudi povoljniji omjer konverzije ili plati dodatnu naknadu u slučaju konvertiranja prije utvrđenog datuma. Razlika, na datum izmjene uslova, između fer vrijednosti naknade koju imatelj prima prilikom konverzije instrumenta pod izmijenjenim uslovima i fer vrijednosti naknade koju bi primio prema izvornim uslovima se priznaje kao gubitak u suficitu ili deficitu.

Trezorske dionice (članovi 38. i 39.)

UP61. Vlastiti vlasnički instrumenti subjekta se ne priznaju kao financijska imovina bez obzira na razlog zbog kojeg su ponovo stečeni. Tačka 38. nalaže subjektu koji ponovno stekne vlastite vlasničke instrumente da te vlasničke instrumente odbije od neto imovine/kapitala. Kada, međutim, subjekat svoje vlastite vlasničke instrumente drži u ime drugih, kao što, na primjer, financijska institucija drži vlastite vlasničke instrumente u ime klijenta, tada postoji posrednički odnos, što ima za rezultat da se ti instrumenti ne uvrštavaju u izvještaj o financijskom položaju subjekta.

Kamate, dividende ili slične raspodjele, gubici i dobici (članovi od 40. do 46.)

UP62. Sljedeći primjer ilustrira primjenu tačke 40. na složeni financijski instrument. Pretpostavimo da se nekumulativna povlaštena dionica mora otkupiti za novac u roku pet (5) godina, ali subjekat ima diskreciono pravo isplatiti dividende prije datuma otkupa. Takav instrument je složeni financijski instrument, kod kojeg je komponenta obaveze sadašnja vrijednost iznosa otkupa. Ispravak diskonta na tu komponentu se priznaje u suficitu ili deficitu i klasificira kao rashod po osnovu kamata. Sve isplaćene dividende se odnose na komponentu neto imovine/kapitala i, u skladu s tim, priznaju kao raspodjela suficita ili deficita. Sličan postupak bi se primijenio i u slučaju da otkup nije obavezan već da zavisi od odluke imatelja ili da se dionica mora konvertirati u promjenjiv broj redovnih dionica izračunatih u visini fiksnog iznosa, odnosno iznosa zasnovanog na promjenama predmetne varijable (kao što je roba). Ako se, međutim, sve neisplaćene dividende ili slične raspodjele dodaju iznosu otkupa, cijeli instrument predstavlja obavezu. U takvom slučaju, sve dividende ili slične raspodjele se klasificiraju kao rashod po osnovu kamata.

Prebijanje financijske imovine i financijske obaveze (članovi od 47. do 55.)

UP63. [Brisano.]

Kriterij da subjekat 'trenutno ima zakonski utjerivo pravo na prebijanje priznatih iznosa' (tačka a. tačke 47.)

UP63A. Pravo na prebijanje može biti trenutno raspoloživo ili uslovljeno nekim budućim događajem (na primjer, pravo se može aktivirati ili iskoristiti samo po nastanku nekog događaja u budućnosti kao što je neizmirivanje obaveza, nesolventnost ili bankrot neke od drugih ugovornih strana). Čak i kada nije uslovljeno nekim budućim događajem, pravo na prebijanje može biti zakonski utjerivo samo u toku redovnog poslovanja ili u slučaju neizmirivanja obaveza, odnosno u slučaju nesolventnosti ili bankrota jedne ili svih drugih ugovornih strana.

UP63B. Da bi zadovoljio kriterij iz tačke (a) tačke 47., subjekat mora u sadašnjem trenutku imati zakonski utjerivo pravo na prebijanje. To znači da pravo na prebijanje:

- (a) ne smije biti uslovljeno nekim budućim događajem; i
- (b) mora biti zakonski utjerivo u svim sljedećim okolnostima
 - (i) u toku redovnog poslovanja;
 - (ii) u slučaju neizmirivanja obaveza; i
 - (iii) u slučaju nesolventnosti ili bankrota subjekta i svih drugih ugovornih strana.

UP63C. Priroda i obim prava na prebijanje, uključujući sve uslove povezane s njegovim korištenjem, kao i to da li bi nastavilo postojati u slučaju neizmirivanja obaveza, nesolventnosti ili bankrota, mogu se razlikovati od jedne do druge jurisdikcije. Prema tome, ne smije se pretpostaviti da je pravo na prebijanje automatski raspoloživo izvan toka redovnog poslovanja. Na primjer, pravni propisi o bankrotu ili nesolventnosti jedne jurisdikcije mogu zabranjivati ili ograničavati pravo na prebijanje u slučaju stečaja ili bankrota pod određenim okolnostima.

UP63D. Potrebno je razmotriti pravne propise koji se primjenjuju na odnose između strana (kao što su odredbe ugovora, zakoni koji uređuju datu vrstu ugovora, odnosno zakone o neizmirenju obaveza, nesolventnosti ili bankrotu koji se primjenjuju na ugovorne strane) kako bi se utvrdilo da li je pravo na prebijanje zakonski utjerivo u toku redovnog poslovanja, u slučaju neizmirenja obaveza i u slučaju nesolventnosti ili bankrota subjekta i svih drugih ugovornih strana (kao što je navedeno u tački b. tačke UP63B.).

Kriterij da subjekat 'namjerava bilo izvršiti izmirenje na neto osnovi ili istovremeno realizirati imovinu i izmiriti obavezu' (tačka b. tačke 47.)

UP63E. Da bi ispunio kriterij iz tačke (b) tačke 47., subjekat mora imati namjeru da bilo izvrši izmirenje na neto osnovi ili da istovremeno realizira imovinu i izmiri obavezu. Čak i kada ima pravo izvršiti neto izmirenje, subjekat se svejedno može odlučiti da odvojeno realizira imovinu i izmiri obavezu.

UP63F. Ako može izmiriti iznose na takav način da ishod, u suštini, bude jednak neto izmirenju, subjekat ispunjava kriterij za izmirenje na neto osnovi iz tačke (b) tačke 47. To će se desiti onda i samo onda kada mehanizam izmirenja u bruto vrijednosti ima obilježja koja bilo otklanjaju ili za rezultat imaju beznačajan kreditni i rizik likvidnosti i kojima se potraživanja i obaveze obrađuje u jedinstvenom procesu ili ciklusu izmirenja. Primjera radi, kriterij o izmirenju na neto osnovi iz tačke (b) tačke 47. bi ispunio sistem izmirenja u bruto vrijednosti koji ima sve sljedeće karakteristike:

- (a) finansijska imovina i finansijske obaveze koji ispunjavaju uslove za prebijanje istovremeno ulaze u proces obrade;
- (b) jednom kad finansijska imovina i finansijske obaveze uđu u proces obrade, strane se obavezuju da će ispuniti obavezu izmirenja;
- (c) ne postoji mogućnost da se novčani tokovi koji proističu iz predmetne imovine i obaveza promijene nakon što su ušli u proces obrade (osim u slučaju da obrada ne uspije – vidjeti tačku d. u nastavku teksta);
- (d) imovina i obaveze koje su osigurane vrijednosnim papirima kao kolateralom se izmiruju prijenosom vrijednosnih papira ili sličnim sistemom (poput isporuke po plaćanju), tako da, ako prijenos vrijednosnih papira ne uspije, neće uspjeti ni obrada pripadajućih potraživanja, odnosno obaveza za koje su vrijednosni papiri kolateral (i obratno);
- (e) sve neuspjele transakcije, kako su navedene u tački (d), će ponovo ući u obradu sve dok se ne izmire;
- (f) izmirenje se provodi putem iste institucije za izmirenje (na primjer, banke za izmirenje, centralne banke ili centralne agencije za polaganje vrijednosnih papira); i
- (g) postoji dnevna kreditna pogodnost koja omogućava dopušteno prekoračenje u iznosima dovoljnim za obradu plaćanja na datum izmirenja za svaku od strana i gotovo je sigurno da će ta dnevna kreditna pogodnost biti ispoštovana po zahtjevu.

UP64. Ovaj Standard ne predviđa posebno postupanje sa tzv. „sintetičkim instrumentima“, koji predstavljaju grupe zasebnih finansijskih instrumenata koji su stečeni i drže se radi oponašanja karakteristika nekog drugog instrumenta. Na primjer, dugoročni dug s promjenjivom stopom u kombinaciji sa kamatnim *swapom* koji uključuje primanje promjenjivih uplata i vršenje fiksnih isplata oponaša dugoročni dug s fiksnom stopom. Svaki od pojedinačnih finansijskih instrumenata koji zajedno čine „sintetički instrument“ predstavlja ugovorno pravo ili obavezu sa vlastitim uslovima i odredbama i svaki od njih se može zasebno preneti ili izmiriti. Svaki finansijski instrument je izložen rizicima koji se mogu razlikovati od rizika kojima su izloženi drugi finansijski instrumenti. Prema tome, kada je jedan finansijski instrument u „sintetičkom instrumentu“ imovina a drugi obaveza, oni se ne prebijaju i u izvještaju o finansijskom položaju subjekta se ne prezentiraju na neto osnovi, osim u slučaju da ispunjavaju kriterije za prebijanje iz tačke 47.

Udjeli članova u zadružnim subjektima i slični instrumenti

Ovaj Dodatak čini sastavni dio MRSJS-a 28.

Uvod

- B1. Zadrugne i slični subjekte ustanovljuju grupe lica u cilju zadovoljenja zajedničkih ekonomskih ili društvenih potreba. Propisi pojedinačnih zemalja obično definiraju zadrugni subjekat kao društvo koje nastoji pospješiti ekonomski napredak svojih članova putem zajedničkih poslovnih operacija (princip samopomoći). Udjeli članova u zadružnim subjektima se često karakteriziraju kao dionice, jedinice ili slično, a u daljem tekstu se nazivaju „udjeli članova“. Ovaj prilog se primjenjuje na financijske instrumente koji se izdaju članovima zadružnih subjekata i koji dokazuju vlasničke udjele tih članova u subjektu i ne može se primjenjivati na financijske instrumente koji će ili mogu biti izmireni vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta.
- B2. MRSJS 28 ustanovljava principe za klasifikaciju financijskih instrumenata kao financijskih obaveza ili kao neto imovine/kapitala. Ti principi se, naročito, primjenjuju na klasifikaciju instrumenata s opcijom prodaje koji omogućavaju imatelju da te instrumente proda emitentu za novac ili drugi financijski instrument. Primjena tih principa na udjele članova u zadružnim subjektima i slične instrumente nije jednostavna. Svrha ovog uputstva je da ilustrira primjenu principa iz MRSJS-a 28 na udjele članova i slične instrumente koji imaju određena obilježja, te na okolnosti pod kojima ta obilježja utiču na klasifikaciju kao obaveze ili kao neto imovine/kapitala.
- B3. Mnogi financijski instrumenti, uključujući i udjele članova, imaju karakteristike vlasničkih instrumenata, uključujući pravo glasa i pravo učešća u dividendi ili sličnim raspodjelama. Neki financijski instrumenti daju pravo imatelju da zahtjeva otkup za novac ili drugu financijsku imovinu, ali mogu sadržati ili biti predmet i ograničenja u pogledu toga da li će financijski instrumenti biti otkupljeni. U narednim tačkama je opisano kako procjenjivati te uslove otkupa pri utvrđivanju da li financijske instrumente treba klasificirati kao obaveze ili kao neto imovinu/kapital.

Primjena MRSJS-ova na udjele članova u zadružnim subjektima i slične instrumente

- B4. Ugovorno pravo imatelja financijskog instrumenta (uključujući udjele članova u zadružnim subjektima) da zahtjeva otkup ne nalaže, samo po sebi, da se financijski instrument mora klasificirati kao financijska obaveza. Radije, subjekat je dužan razmotriti sve uslove i odredbe financijskog instrumenta kako bi utvrdio da li ga klasificirati kao financijsku obavezu ili kao vlasnički instrument. U te uslove i odredbe spadaju relevantni domaći zakoni i drugi propisi te osnivački akt datog subjekta koji su na snazi na datum klasifikacije, ali ne i očekivane buduće izmjene i dopune tih zakona, drugih propisa ili osnivačkog akta.
- B5. Udjeli tačkaka koji bi se klasificirali kao vlasnički instrumenti da članovi nisu imali pravo zahtijevati otkup predstavljaju vlasničke instrumente ako je prisutan bilo koji od uslova iz tačkaka B6. i B7., odnosno ako udjeli članova imaju sva obilježja i ispunjavaju uslove iz tačkaka 15. i 16. ili tačkaka 17. i 18. MRSJS-a 28. Depoziti po viđenju, uključujući i tekuće račune, depozitne račune i slične ugovore koji se javljaju kada članovi nastupaju u svojstvu kupaca su financijske obaveze subjekta.
- B6. Udjeli članova su vlasnički instrumenti ako subjekat ima безусловno pravo da odbije otkup tih udjela.
- B7. Domaći zakoni i drugi propisi, kao i osnivački akt subjekta mogu nametati razne vrste zabrana na otkup udjela članova, kao što su безусловne zabrane ili zabrane koje se zasnivaju na kriteriju likvidnosti. Ako je otkup безусловno zabranjen domaćim zakonima ili drugim propisima, odnosno osnivačkim aktom subjekta, ti udjeli članova su vlasnički instrumenti. S druge strane, odredbe domaćih zakona ili drugih propisa, odnosno osnivačkog akta subjekta koji otkup zabranjuju samo ako se ispune (ili ne ispune) određeni uslovi, poput ograničenja u pogledu likvidnosti, ne rezultiraju time da se dati udjeli članova smatraju vlasničkim instrumentima.
- B8. Bezuslovna zabrana može biti potpuna, u smislu da je svaki otkup zabranjen. Ona može biti i djelomična, tako da se otkup udjela članova zabranjuje ako bi doveo do toga da broj udjela članova ili iznos uplaćenog kapitala padne ispod određenog praga. Udjeli članova iznad tog praga se smatraju obavezama, osim kada subjekat ima безусловno pravo da odbije otkup kao

što je navedeno tački B6., odnosno kada udjeli članova imaju sva obilježja i ispunjavaju uslove iz tačaka 15. i 16. ili 17. i 18. MRSJS-a 28. U nekim slučajevima, broj udjela ili iznos uplaćenog kapitala koji su predmet zabrane se mogu mijenjati s vremena na vrijeme. Takva promjena zabrane otkupa dovodi do prijenosa između financijskih obaveza i neto imovine/kapitala.

- B9. Pri početnom priznavanju, subjekat svoju financijsku obavezu za otkup mjeri po fer vrijednosti. Kod udjela članova sa obilježjem otkupa, subjekat fer vrijednost financijske obaveze za otkup mjeri po iznosu koji nije manji od maksimalnog iznosa koji se treba platiti prema odredbama njegovog osnivačkog akta ili primjenljivog zakona, diskontirano od prvog datuma kada se moglo zahtijevati plaćanje tog iznosa (vidjeti treći primjer).
- B10. Kao što to nalaže tačka 40. MRSJS-a 28, raspodjele imateljima vlasničkih instrumenata se priznaju direktno u neto imovini/kapitalu, umanjene za sve koristi od poreza na prihod. Kamate, dividende ili slične raspodjele i drugi prinosi koji se odnose na financijske instrumente klasificirane kao financijske obaveze su rashodi, bez obzira na to da li se iznosi koji se plaćaju pravno karakteriziraju kao dividende, odnosno druge raspodjele, kao kamate ili drugačije.
- B11. Kada promjena u zabrani otkupa uzrokuje prijenos između financijskih obaveza i neto imovine/kapitala, subjekat treba zasebno objaviti iznos, termin i razlog tog prijenosa.
- B12. Primjerima u nastavku teksta se ilustrira primjena prethodnih tačaka.

Pokazni primjeri

Sljedeći primjeri nisu sveobuhvatni i moguća su i drugačija činjenična stanja. U svakom primjeru se pretpostavlja da nema drugih uslova osim onih navedenih u opisu činjeničnog stanja koji bi nalogali da se financijski instrument klasificira kao financijska obaveza, kao i da dati financijski instrument nema sva obilježja, odnosno da ne ispunjava uslove iz tačaka 15. i 16. ili 17. i 18. MRSJS-a 28.

Bezuslovno pravo da se odbije otkup (tačka B6.)

Primjer br. 1

Činjenično stanje

- B13. Osnivački akt subjekta navodi da se otkup vrši isključivo prema diskrecionom pravu subjekta. On ne razrađuje to diskreciono pravo dalje, niti navodi ikakva ograničenja u pogledu istog. Subjekt nikada ranije nije odbio otkupiti udjele članova, iako to upravni odbor ima pravo napraviti.

Klasifikacija

- B14. Subjekt ima безусловno pravo da odbije otkup a udjeli članova predstavljaju vlasničke instrumente. U MRSJS-u 28 se ustanovljuju principi za klasifikaciju koji se zasnivaju na uslovima financijskog instrumenta i napominje da ni prethodna praksa ni namjera da se izvrše isplate prema diskrecionom pravu ne aktiviraju klasifikaciju kao obaveze. Tačka UP50. MRSJS-a 28 navodi:

„Kod povlaštenih dionica koje se ne mogu otkupiti, odgovarajuću klasifikaciju određuju druga prava povezana s njima. Klasifikacija se zasniva na procjeni suštine ugovornih aranžmana i definicija financijske obaveze i vlasničkog instrumenta. Kada su raspodjele povlaštenih dionica imateljima, bez obzira da li su kumulativne ili nekumulativne, diskreciono pravo emitenta, onda su dionice vlasnički instrumenti. Na klasifikaciju povlaštene dionice kao vlasničkog instrumenta ili kao financijske obaveze ne utiču, na primjer:

- (a) historija vršenja raspodjela;
- (b) namjera da se raspodjele vrše u budućnosti;
- (c) mogući negativni uticaj cijene redovnih dionica emitenta ako se raspodjele ne izvrše (zbog ograničenja isplate dividendi na redovne dionice ako se ne isplate dividende na povlaštene dionice)
- (d) iznos rezervi emitenta;
- (e) očekivanja emitenta u pogledu suficita ili deficita perioda; niti
- (f) sposobnost ili nesposobnost emitenta da utiče na iznos suficita ili deficita koji je ostvario za dati period.“

Primjer br. 2

Činjenično stanje

- B15. Osnivački akt subjekta navodi da se otkup vrši isključivo prema diskrecionom pravu subjekta. On, međutim, navodi i to da se molbe za otkup automatski odobravaju, osim kada subjekat nije u mogućnosti izvršiti plaćanje bez kršenja domaćih propisa o likvidnosti ili rezervama.

Klasifikacija

- B16. Subjektat nema bezuslovno pravo da odbije otkup a udjeli članova se klasificiraju kao financijska obaveza. Ograničenja opisana u prethodnom tekstu se zasnivaju na sposobnosti subjekta da izmiri svoje obaveze. Njima se otkup ograničava isključivo ako nisu ispunjeni zahtjevi u pogledu likvidnosti ili rezervi i to samo do trenutka kada se ispune. Dakle, prema principima ustanovljenim MRSJS-om 28, ona ne rezultiraju klasifikacijom financijskog instrumenta kao vlasničkog instrumenta. Tačka UP49. MRSJS-a 28 propisuje:

„Povlaštene dionice se mogu izdati s različitim pravima. Pri utvrđivanju da li je povlaštena dionica financijska obaveza ili vlasnički instrument, emitent procjenjuje određena prava povezana s tom dionicom kako bi utvrdio da li ona ispoljava osnovne karakteristike financijske obaveze. Na primjer, povlaštena dionica koja omogućava otkup na određeni datum ili po izboru imatelja sadrži financijsku obavezu jer emitent ima obavezu da prenese financijsku imovinu imatelju te dionice. *Potencijalna nemogućnost emitenta da ispuni obavezu otkupa povlaštene dionice kada je to prema ugovoru dužan napraviti, bilo zbog nedostatka sredstava, zakonskog ograničenja ili nedovoljnih suficita ili rezervi, ne poništava postojanje te obaveze.*“ [Posljednji dio teksta je ovdje istaknut u kurzivu.]

Zabrane otkupa (članovi B7. i B8.)

Primjer br. 3

Činjenično stanje

- B17. Zadržni subjekat je izdao dionice svojim članovima na različite datume i za različite iznose, kako slijedi:

- (a) 01.01.20X1. godine, 100.000 dionica po 10 n.j. svaka (1.000.000 n.j.); i
- (b) 01.01.20X2. godine, 100.000 dionica po 20 n.j. svaka (dodatnih 2.000.000 n.j. tako da je ukupni iznos izdanih dionica 3.000.000 n.j.).

Dionice se mogu otkupiti po viđenju po vrijednosti po kojoj su i izdane.

- B18. Osnivački akt subjekta navodi da kumulativni otkup ne smije prelaziti dvadeset (20) posto najvećeg broja ikada izdanih udjela članova. Na dan 31.12.20X2. godine, subjekat ima 200.000 izdanih dionica, što je najveći broj udjela članova ikad izdan i nije bilo otkupa udjela u prošlosti. Na dan 01.01.20X3. godine, subjekat mijenja svoj osnivački akt i povećava dopušteni prag kumulativnog otkupa na dvadeset i pet (25) posto najvećeg broja ikad izdanih udjela članova.

Klasifikacija

Prije izmjene osnivačkog akta

- B19. Udjeli članova iznad praga otkupa su financijske obaveze. Zadržni subjekat tu financijsku obavezu mjeri po fer vrijednosti pri početnom priznavanju. S obzirom da se ti udjeli mogu otkupiti na poziv, zadržni subjekat fer vrijednost takvih financijskih obaveza mjeri u skladu sa tačkom 68. MRSJS-a 41 koji navodi da „fer vrijednost financijske obaveze s obilježjem plaćanja na poziv (na primer, depozit po viđenju) nije niža od iznosa koji se plaća na poziv“. U skladu sa tim, zadržni subjekat kao financijsku obavezu klasificira najveći iznos koji je prema odredbama o otkupu plativ na poziv.
- B20. Na dan 01.01.20X1. godine, najveći iznos koji je moguće platiti prema odredbama o otkupu je 20.000 dionica po 10 n.j. i, u skladu sa tim, subjekat klasificira 200.000 n.j. kao financijsku obavezu a 800.000 n.j. kao vlasničke instrumente. Međutim, 01.01.20X2. godine, usljed novog izdavanja dionica po 20 n.j., najveći iznos koji se prema odredbama o otkupu može platiti se povećava na 40.000 dionica po 20 n.j. svaka. Izdavanje dodatnih dionica po 20 n.j. stvara novu obavezu koja se mjeri pri početnom priznavanju po fer vrijednosti. Nakon izdavanja tih dionica, obaveza je 20 posto ukupnih izdanih dionica (200.000), koje se mjere po 20 n.j., odnosno 800.000 n.j. To nalaže priznavanje dodatne obaveze od 600.000 n.j. U ovom

primjeru se ne priznaje nikakav dobitak ili gubitak. U skladu sa tim, subjekat sada klasificira 800.000 n.j. kao financijsku obavezu a 2.200.000 n.j. kao vlasničke instrumente. U primjeru se pretpostavlja da navedeni iznosi nisu mijenjani između 01.01.20X1. i 31.12.20X2. godine.

Nakon izmjene osnivačkog akta

- B21. Nakon izmjene osnivačkog akta, od zadružnog subjekta se može tražiti da otkupi najviše 25 posto izdanih dionica ili najviše 50.000 dionica po 20 n.j. svaka. U skladu sa tim, 01.01.20X3. godine, zadružni subjekat klasificira kao financijske obaveze iznos od 1.000.000 n.j., što je najveći iznos koji se može platiti po viđenju prema odredbama o otkupu, kako je određeno u skladu sa tačkom 68. MRSJS-a 41. Stoga, 01.01.20X3. godine, subjekat prenosi 200.000 n.j. iz neto imovine/kapitala u financijske obaveze, ostavljajući 2.000.000 n.j. klasificirano kao vlasnički instrumenti. U ovom primjeru, subjekat ne priznaje dobitak ili gubitak po osnovu datog prijenosa.

Primjer br. 4

Činjenično stanje

- B22. Domaći zakon koji uređuje poslovanje zadružnih subjekata ili uslovi osnivačkog akta subjekta zabranjuju subjektu da otkupljuje udjele članova ako bi se tim otkupom uplaćeni kapital od udjela članova smanjio ispod sedamdeset i pet (75) posto najvećeg iznosa uplaćenog kapitala od tih udjela. Najveći iznos za određeni zadružni subjekat je 1.000.000 n.j. Na kraju izvještajnog perioda, stanje uplaćenog kapitala iznosi 900.000 n.j.

Klasifikacija

- B23. U ovom slučaju, 750.000 n.j. bi se klasificirale kao vlasnički instrumenti a 150.000 n.j. kao financijske obaveze. Pored ranije citiranih tačaka, tačka (b) tačke 22. MRSJS-a 28 u jednom dijelu navodi:

„financijski instrument koji imatelju daje pravo da ga proda nazad emitentu za novac ili drugu financijsku imovinu („instrument s opcijom prodaje“) je financijska obaveza, osim onih instrumenata koji se klasificiraju kao vlasnički instrumenti u skladu sa tačkama 15. i 16., odnosno tačkama 17. i 18. Financijski instrument je financijska obaveza čak i kada se iznos novca ili druge financijske imovine određuje na osnovu indeksa ili neke druge stavke koja može da se povećava ili smanjuje. Postojanje opcije da imatelj proda instrument nazad emitentu za novac ili drugu financijsku imovinu znači da instrument s opcijom prodaje zadovoljava definiciju financijske obaveze, osim onih instrumenata koji se klasificiraju kao vlasnički instrumenti u skladu sa tačkama 15. i 16., odnosno 17. i 18.“

- B24. Zabrana otkupa opisana u ovom primjeru se razlikuje od restrikcija iz tačaka 23. i UP49. MRSJS-a 28. Te restrikcije su ograničenja u vezi sa sposobnošću subjekta da plati iznos dospjele financijske obaveze, to jeste, ona isplatu obaveze onemogućavaju samo ako su zadovoljeni naznačeni uslovi. Nasuprot tome, ovaj primjer opisuje bezuslovnu zabranu otkupa koji prelazi određeni iznos, bez obzira na sposobnost subjekta da otkupi udjele tačaka (na primer, imajući u vidu novčana sredstva, suficite ili rezerve za raspodjelu kojima raspolaže). U suštini, zabrana otkupa onemogućava subjektu da stvori bilo kakvu financijsku obavezu po osnovu koje bi morao isplatiti više od naznačenog iznosa uplaćenog kapitala. Prema tome, dio udjela koji je predmet zabrane otkupa ne predstavlja financijsku obavezu. Dok se udjeli svakog tačke mogu otkupljivati pojedinačno, dio ukupnih izdanih dionica se ne može otkupiti pod bilo kakvim okolnostima osim prilikom likvidacije subjekta.

Primjer br. 5

Činjenično stanje

- B25. Činjenično stanje za ovaj primjer je dano u četvrtom primjeru. Pored toga, na kraju izvještajnog perioda, zahtjevi u pogledu likvidnosti uvedeni u datoj jurisdikciji onemogućavaju subjektu da otkupi bilo koji udio tačaka osim ako iznos novca i kratkoročnih ulaganja kojima raspolaže nije veći od naznačene vrijednosti. Posljedica tih zahtjeva u pogledu likvidnosti na kraju izvještajnog perioda je da subjekat ne smije platiti više od 50.000 n.j. za otkup udjela tačaka.

Klasifikacija

- B26. Kao što je to slučaj i u četvrtom primjeru, i ovdje subjekat klasificira 750.000 n.j. kao vlasničke instrumente a 150.000 n.j. kao financijsku obavezu. Razlog za to je što se iznos klasificiran kao obaveza zasniva na безусловnom pravu subjekta da odbije otkup a ne na uslovnim ograničenjima koja otkup onemogućavaju samo kada nisu ispunjeni uslovi u pogledu likvidnosti ili drugi uslovi a i tada samo do trenutka kada se ti uslovi ispune. U ovom slučaju se primjenjuju odredbe tačke 23. i tačke UP49. MRSJS-a 28.

Primjer br. 6

Činjenično stanje

- B27. Osnivački akt subjekta zabranjuje otkup udjela članova, osim do iznosa prihoda od izdavanja dodatnih udjela članova novim ili postojećim članovima tokom prethodne tri godine. Prihodi od izdavanja udjela članova moraju se iskoristiti za otkup udjela za koje su članovi tražili otkup. U prethodne tri godine, prihodi od izdavanja udjela članova su iznosili 12.000 n.j. i nije otkupljen nijedan udio člana.

Klasifikacija

- B28. Subjektat klasificira 12.000 n.j. udjela članova kao financijske obaveze. U skladu sa zaključcima iz četvrtog primjera, udjeli članova koji su predmet безусловne zabrane otkupa ne predstavljaju financijske obaveze. Takva безусловna zabrana se primjenjuje na iznos koji je jednak prihodima od udjela izdanih prije prethodne tri godine i, u skladu sa tim, dati iznos se klasificira kao vlasnički instrumenti. S druge strane, iznos koji je jednak prihodima od udjela izdanih u prethodne tri godine nije predmet безусловne zabrane otkupa. U skladu sa tim, prihodi od izdavanja udjela članova u prethodne tri godine dovode do nastanka financijskih obaveza sve do trenutka kada prestanu biti raspoloživi za otkup udjela članova. Kao rezultat, subjekat ima financijsku obavezu jednaku iznosu prihoda od udjela izdanih tokom tri prethodne godine, umanjeno za sve otkupe tokom tog perioda.

Primjer br. 7

Činjenično stanje

- B29. Subjektat je zadružna banka. Domaći zakon koji uređuje poslovanje zadružnih banaka nalaže da najmanje pedeset (50) posto ukupnih „neizmirenih obaveza“ subjekta (pojam u propisima definiran tako da se obuhvate konta udjela članova) mora biti u vidu uplaćenog kapitala članova. Učinak tog propisa je da, ako su sve neizmirene obaveze zadružnog subjekta u vidu udjela članova, onda ih zadružni subjekat može sve otkupiti. Na dan 31.12.20X1. godine, subjekat ima ukupne neizmirene obaveze od 200.000 n.j., od čega 125.000 n.j. predstavljaju konta udjela članova. Uslovi konta udjela članova dopuštaju imatelju da ih otkupi po pozivu a osnivački akt subjekta ne propisuje nikakva ograničenja otkupa.

Klasifikacija

- B30. U ovom primjeru, udjeli članova se klasificiraju kao financijske obaveze. Zabrana otkupa je slična restrikcijama iz tačaka 23. i UP49. MRSJS-a 28. Radi se o uslovnom ograničenju u vezi sa sposobnošću subjekta da plati dospjeli iznos financijske obaveze, to jeste, ono onemogućava isplatu obaveze samo ako su ispunjeni naznačeni uslovi. Još konkretnije, od subjekta se može tražiti da otkupi čitav iznos udjela članova (125.000 n.j.) ako je izmirio sve svoje druge obaveze (75.000 n.j.). Kao posljedica toga, zabrana otkupa ne sprječava subjekat da stekne financijsku obavezu kako bi otkupio više od naznačenog broja udjela članova, odnosno iznosa uplaćenog kapitala. Ona subjektu dopušta da odloži otkup dok se ne ispune uslovi, to jeste, dok ne izmiri druge obaveze. Udjeli članova u ovom primjeru ne podliježu безусловnoj zabrani otkupa pa se klasificiraju kao financijske obaveze.

Izmjene i dopune drugih MRSJS-ova

[Brisano.]

Osnove za donošenje zaključaka

Ove Osnove za donošenje zaključaka prate, ali ne čine sastavni dio MRSJS-a 28.

Uvod

- OZ1. Ove Osnove za donošenje zaključaka daju rezime razmatranja Odbora za međunarodne računovodstvene standarde za javni sektor (engl. skr. *IPSASB*) kod donošenja zaključaka iz MRSJS-a 28 *Financijski instrumenti: Prezentacija*. S obzirom da je ovaj standard najvećim dijelom izrađen na osnovu MRS-a 32 *Financijski instrumenti: Prezentacija*, koji je izdao Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (engl. skr. *IASB*), u Osnovama za donošenje zaključaka se izdvajaju samo one oblasti u kojima MRSJS 28 odstupa od osnovnih zahtjeva MRS-a 32.
- OZ2. Ovaj projekat koji se tiče financijskih instrumenata je ključni dio programa *IPSASB*-a za usklađivanje MRSJS-ova sa međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (skr. MSFI-jevi). *IPSASB* je svjestan da ima još aspekata financijskih instrumenata, u mjeri u kojoj su povezani sa javnim sektorom, koji nisu oslovljeni MRS-om 32. Ti aspekti bi se mogli obraditi kroz buduće projekte *IPSASB*-a. On prepoznaje potrebu da se budućim projektima urede, naročito:
- određene transakcije centralnih banaka; i
 - primici i isplate koji proističu iz aranžmana koji su, po svojoj suštini, slični i imaju isti ekonomski učinak kao financijski instrumenti, ali po prirodi nisu ugovorni.
- OZ3. Pri izradi ovog standarda, *IPSASB* se složio da zadrži postojeći tekst MRS-a 32, uz unošenje određenih izmjena kako bi se osigurala upotreba terminologije i zahtjeva u pogledu prezentiranja koji su dosljedni drugim MRSJS-ovima, a da sva pitanja svojstvena javnom sektoru obradi u sklopu dodatnih Uputstava za primjenu.
- OZ4. U septembru/rujnu 2007. godine, *IASB* je izdao izmjene i dopune MRS-a 1 *Prezentacija financijskih izvještaja*, kojima se u prezentaciju financijskih izvještaja uvodi koncept „sveobuhvatne dobiti“. S obzirom da *IPSASB* još nije razmatrao sveobuhvatnu dobit, kao ni neke druge izmjene i dopune MRS-a 1, te izmjene i dopune nisu uvrštene u MRSJS 28.

Djelokrug

Ugovori o osiguranju i o financijskim garancijama

- OZ5. Ugovori o osiguranju uopće nisu obuhvaćeni djelokrugom MRS-a 32, osim ugovora o financijskim garancijama kod kojih emitent primjenjuje MSFI 9 *Financijski instrumenti* na priznavanje i mjerenje takvih ugovora. Iz djelokruga MRSJS-a 28 su isključeni i svi ugovori o osiguranju, s tim što:
- ugovore o financijskim garancijama treba obračunavati kao financijske instrumente, osim kada se subjekat odluči da ih obračunava u skladu s relevantnim međunarodnim ili računovodstvenim standardima svoje zemlje koji uređuju ugovore o osiguranju; a
 - ugovori koji su ugovori o osiguranju, ali uključuju prijenos financijskog rizika se mogu obračunavati kao financijski instrumenti u skladu sa MRSJS-om 28, MRSJS-om 30 i MRSJS-om 41.

Obračunavanje financijskih garancija kao financijskih instrumenata

- OZ6. Prema MRS-u 32, ugovore o financijskim garancijama treba obračunavati kao financijske instrumente, osim kada se emitent odluči primijeniti MSFI 4 na njih. Za razliku od privatnog sektora, značajan broj ugovora o financijskim garancijama u javnom sektoru se izdaju kroz transakcije koje nisu transakcije razmjene, to jeste bez naknade ili za simboličnu naknadu. U cilju ostvarivanja veće uporedivosti financijskih izvještaja i s obzirom na značaj ugovora o financijskim garancijama koji se u

javnom sektoru izdaju kroz transakcije koje nisu transakcije razmjene, *IPSASB* je predložio da se takve garancije obračunavaju kao financijski instrumenti i da se subjektima ne dozvoli da ih obračunavaju kao ugovore o osiguranju.

- OZ7. U nekim od komentara na taj prijedlog izraženo je slaganje da je primjereno obračunavati ugovore o financijskim garancijama izdane kroz transakcije koje nisu transakcije razmjene kao financijske instrumente a ne kao ugovore o osiguranju jer se modeli poslovanja u odnosu na ugovore o osiguranju koji podrazumijevaju razmjenu razlikuju od onih za ugovore o osiguranju bez razmjene. U drugim komentarima, opet, zalagali su se za to da se subjektima dopusti da odaberu da li takve garancije obračunavati kao ugovore o osiguranju ili kao financijske instrumente na sličan način na koji im takav odabir nudi i MSFI 4.
- OZ8. *IPSASB* je zaključio da treba primijeniti isti pristup za sve ugovore o financijskim garancijama, bez obzira na to da li su izdani kroz transakcije razmjene ili kroz transakcije koje nisu transakcije razmjene jer je predmetna obaveza koju treba priznati u financijskim izvještajima subjekta ista za obje kategorije ugovora. *IPSASB* se složio da subjektima treba dopustiti da odaberu da li ugovore o financijskim garancijama obračunavati kao ugovore o osiguranju ili kao financijske instrumente, uz ispunjavanje određenih uslova.
- OZ9. Pri procjenjivanju okolnosti pod kojima bi se subjektima moglo dopustiti da odaberu da li ugovore o financijskim garancijama obračunavati kao ugovore o osiguranju, *IPSASB* je razmatrao zahtjeve MSFI-ja 4. Mogućnost izbora da se ugovori o financijskim garancijama obračunavaju kao financijski instrumenti ili kao ugovori o osiguranju prema MSFI-ju 4 je dostupna samo onim subjektima koji su ranije izričito navodili da takve ugovore smatraju ugovorima o osiguranju. Ipak, *IPSASB* je uočio da svi subjekti koji su usvojili računovodstvo na obračunskoj osnovi ne primjenjuju MSFI 4. Oni su prepoznali da bi trebali razmotriti i scenarije prema kojima, primjera radi, subjekti primjenjuju računovodstvo na obračunskoj osnovi, ali nisu priznali imovinu i obaveze u vezi sa ugovorima o osiguranju, kao i one prema kojima subjekti ranije nisu koristili računovodstvo na obračunskoj osnovi. U skladu s tim, *IPSASB* se usaglasio da bi trenutni zahtjevi MSFI-ja 4 bili previše štetni i da ih je potrebno preinačiti u kontekstu ovog standarda.
- OZ10. Prema tome, *IPSASB* se složio da subjekti koji su ranije:
- (a) primjenjivali računovodstvo osiguranja i usvojili računovodstvenu politiku prema kojoj se ugovori o financijskim garancijama obračunavaju kao ugovori o osiguranju mogu nastaviti obračunavati te ugovore kao ugovore o osiguranju ili kao financijske instrumente; a da se subjektima koji ranije
 - (b) nisu primjenjivali računovodstvo osiguranja omogućiti pravo izbora da ugovore o financijskim garancijama obračunavaju bilo kao ugovore o osiguranju ili kao financijske instrumente kada usvoje ovaj standard.

U oba slučaja, jednom usvojeni odabir se ne može naknadno promijeniti.

- OZ11. *IPSASB* je razmatrao da li bi subjektima trebalo omogućiti da odabir računovodstvenog postupanja s financijskim garancijama prave za svaki ugovor zasebno ili im naložiti da odaberu jednu opću računovodstvenu politiku. Dogovoreno je da se odabir pravi za svaki ugovor zasebno kako bi se subjektima u okviru ekonomskog subjekta omogućilo da financijske garancije obračunavaju kao ugovore o osiguranju ili kao financijske instrumente u zavisnosti od prirode njihovog poslovanja.
- OZ12. *IPSASB* se usaglasio da, kao preduslov za dopuštanje subjektima da financijske garancije obračunavaju kao ugovore o osiguranju, računovodstvene prakse subjekta u odnosu na ugovore o osiguranju moraju zadovoljavati određene zahtjeve. Oni su dogovorili da subjekti koji odluče obračunavati ugovore o financijskim garancijama kao ugovore o osiguranju moraju primjenjivati bilo MSFI 4 ili računovodstveni standard svoje zemlje koji nalaže da se obaveze po osnovu osiguranja mjere po određenoj minimalnoj vrijednosti. Ta minimalna vrijednost se utvrđuje kao da date obaveze po osnovu osiguranja spadaju u djelokrug MRSJS-a 19 *Rezerviranja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina*, koristeći sadašnje procjene novčanih tokova koji proističu iz ugovora o osiguranju subjekta i svih s njima povezanih novčanih tokova.

Opcija da se ugovori o osiguranju kojima se prenosi financijski rizik obračunavaju kao financijski instrumenti

- OZ13. MRSJS 15 je dopuštao subjektima da ugovore koji su ugovori o osiguranju koji dovode do prijenosa financijskog rizika obračunavaju kao financijske instrumente. U odsustvu posebnog MRSJS-a za ugovore o osiguranju, *IPSASB* je zaključio da trebaju dopustiti, ali ne i naložiti subjektima da na takve ugovore primjenjuju MRSJS 28.

Određivanje ugovornih financijskih garancija

OZ14. MRSJS 28 definira financijske instrumente kao „svaki ugovor na osnovu kojeg nastaju i financijska imovina jednog subjekta i financijska obaveza ili vlasnički instrument drugog subjekta“. S obzirom da u javnom sektoru aranžmani mogu proisteci iz zakonskih nadležnosti, *IPSASB* je izradio dodatna uputstva za primjenu pomoću kojih se može odrediti kada su financijske garancije ugovorne. Oni su zaključili da, da bi spadale u djelokrug MRSJS-a 28, financijske garancije trebaju imati ključna obilježja ugovornih aranžmana. *IPSASB* je zaključio i to da bi subjekti trebali napraviti razliku između prava na izdavanje garancija, koja se subjektima često povjeravaju po slovu zakona ili na slične načine, i stvarnog izdavanja garancije u korist treće strane, bez obzira da li je ta strana eksplicitno ili implicitno određena. Zakonsko pravo na izdavanje garancija, samo po sebi, ne spada u djelokrug ovog standarda.

Definicije pojmova

Ugovorni aranžmani

OZ15. *IPSASB* je primijetio da, u određenim jurisdikcijama, subjektima javnog sektora nije dopušteno da stupaju u formalne ugovore, ali oni stupaju u aranžmane koji su po svojoj suštini ugovori. Takvi aranžmani mogu biti poznati i pod drugim nazivima, kao što je „ukaz vlade“. U funkciji pomaganja subjektima da prepoznaju ugovore, bez obzira da li imaju samo suštinu ili i pravnu formu ugovora, *IPSASB* je smatrao primjerenim izdati dodatna uputstva za primjenu u kojima bi se pojasnili faktori koje treba uzeti u obzir pri procjenjivanju toga da li je neki aranžman ugovorne ili neugovorne prirode.

OZ16. Razmatrano je i to da li za opisivanje aranžmana iz tačke OZ15. koristiti pojam „obavezujući sporazum“. Taj pojam nije definiran, ali se već koristi u MRSJS-ovima za opisivanje aranžmana koji su obavezujući za sve strane, ali nemaju formu dokumentiranog ugovora, poput aranžmana između dva ministarstva koja nisu ovlaštena sklapati ugovore. *IPSASB* je zaključio da pojam „obavezujući sporazum“, kako se koristi u MRSJS-ovima, obuhvaća širi set aranžmana od onih koji su identificirani u tački OZ15. i da ga, prema tome, ne treba koristiti u ovom MRSJS-u.

Ugovorne prihodovne transakcije koje nisu transakcije razmjene

OZ17. MRSJS 23 *Prihodi od transakcija koje nisu transakcije razmjene (porezi i transferi)* propisuje početno priznavanje, početno mjerenje i objavljivanje imovine i obaveza koji proističu iz prihodovnih transakcija koje nisu transakcije razmjene. *IPSASB* je razmatrao interakciju između ovog standarda i MRSJS-a 23.

OZ18. Pri razmatranju da li imovina i obaveze koji proističu iz prihodovnih transakcija koje nisu transakcije razmjene predstavljaju financijsku imovinu i financijske obaveze, *IPSASB* je prepoznao da trebaju biti zadovoljeni sljedeći osnovni zahtjevi:

- aranžman je ugovorne prirode; i
- iz aranžmana proističu ugovorna prava ili obaveze na primanje ili davanje novca ili druge financijske imovine, odnosno razmjenu financijske imovine pod povoljnim ili nepovoljnim uslovima.

OZ19. *IPSASB* je zaključio da bi imovina koja proističe iz prihodovnih transakcija koje nisu transakcije razmjene mogla zadovoljavati te zahtjeve. Oni su, naročito, zapazili da bi aranžmani s donatorima mogli biti ugovorne prirode i da se mogu izmiriti prijenosom novca ili druge financijske imovine od donatora u korist primaoca. U takvim slučajevima, imovina koja proističe iz prihodovnih transakcija koje nisu transakcije razmjene je financijska imovina.

OZ20. *IPSASB* se složio da, u odnosu na financijsku imovinu koja proističe iz transakcija koje nisu transakcije razmjene, subjekat treba primjenjivati zahtjeve iz MRSJS-a 23 u vezi sa MRSJS-om 28. Konkretno, on treba uzimati u obzir principe iz MRSJS-a 28 pri razmatranju da li neki priliv resursa iz prihodovne transakcije koja nije transakcija razmjene rezultira obavezom ili transakcija koje dokazuju postojanje rezidualnog udjela u neto imovini subjekta, odnosno vlasničkom instrumentu.

OZ21. *IPSASB* je razmatrao da li su obaveze koje proističu iz prihodovnih transakcija koje nisu transakcije razmjene financijske obaveze. Prema MRSJS-u 23, obaveze se priznaju kada subjekat primi priliv resursa koji podliježe određenim uslovima. Uslove u pogledu prijenosa resursa subjektu nameće prenositelj i oni nalažu da se ti resursi koriste na određeni način, najčešće za pružanje dobara i usluga trećim stranama, ili vrate prenosiocu. Iz toga proističe obaveza činjenja prema datom sporazumu. Pri početnom priznavanju, subjekat priznaje takve resurse kao imovinu a, tamo gdje oni podliježu određenim

uslovima, priznaje i pripadajuću obavezu.

- OZ22. *IPSASB* je razmatrao da li je početno priznata obaveza po svojoj prirodi financijska ili druga vrsta obaveze, kao što je rezerviranje. Usaglasili su se da, u trenutku priznavanja imovine, obaveza obično nije financijska obaveza jer je dužnost subjekta da ispuni uslove i odredbe aranžmana tako što će resurse iskoristiti namjenski, obično za pružanje dobara i usluga trećim stranama tokom određenog perioda. Ako, nakon početnog priznavanja, ne bude u mogućnosti ispuniti uslove aranžmana i bude dužan vratiti resurse prenositelju, subjekat bi u toj fazi procjenjivao da li dana obaveza predstavlja financijsku obavezu, razmatrajući zahtjeve iz tačke OZ18. i definicije financijskog instrumenta i financijske obaveze. U rijetkim slučajevima, financijska obaveza može proisteci iz uslova koje nameće prijenos resursa u sklopu transakcije koja nije transakcija razmjene. *IPSASB* bi mogao razmotriti takav scenarij u okviru nekog od svojih budućih projekata.
- OZ23. *IPSASB* je zapazio i to da iz prihodovnih transakcija koje nisu transakcije razmjene mogu proisteci i druge obaveze nakon početnog priznavanja. Na primjer, subjekat može primiti resurse u sklopu aranžmana koji nalaže da se ti resursi vrate samo nakon nastanka, odnosno nenastanka nekog budućeg događaja. Subjekt to da li druge obaveze proistekle iz prihodovnih transakcija koje nisu transakcije razmjene predstavlja financijske obaveze procjenjuje tako što razmatra da li su zadovoljeni zahtjevi iz tačke OZ18. i definicije financijskog instrumenta i financijske obaveze.

Ostala pitanja

Tumačenja Odbora za tumačenja međunarodnog financijskog izvještavanja

- OZ24. *IPSASB* je razmatrao da li su tumačenja Odbora za tumačenja međunarodnog financijskog izvještavanja (engl. skr. *IFRIC*) br. 2 *Udjeli članova zadružnih subjekata i slični instrumenti* i *IFRIC* tumačenje br. 11 *MSFI 2 – Transakcije trezorskim dionicama i dionicama grupe* relevantni za vrste instrumenta u koje stupaju organi vlasti i subjekti javnog sektora.
- OZ25. U trenutku izdavanja ovog standarda, *IPSASB* je smatrao da *IFRIC* tumačenje br. 11 nije relevantno za vrste instrumenata u koje se stupa u javnom sektoru, s obzirom da se ono bavi transakcijama plaćanja zasnovanih na dionicama. Bez obzira što plaćanja zasnovana na dionicama mogu biti uobičajena u [javnim preduzećima] (od izdavanja dokumenta „Primjenjivost MRSJS-ova“ u aprilu/travnju 2016. godine, pojam u vitičastoj zagradi je povučen iz upotrebe), ona nisu česta kod subjekata koji nisu javna preduzeća. Iz tog razloga, *IPSASB* nije uvrstio ni jedan od principa iz *IFRIC* tumačenja br. 11 u MRSJS 28.
- OZ26. *IFRIC* tumačenje br. 2 daje uputstva o primjeni MRS-a 32 na udjele članova u zadružnim subjektima i slične instrumente. Postoji čvrsta veza između MRS-a 32 i *IFRIC* tumačenja br. 2 kada je riječ o financijskim instrumentima s opcijom prodaje i obavezama koje nastaju pri likvidaciji. S obzirom da je tekst MRS-a 32 koji se bavi financijskim instrumentima s opcijom prodaje i obavezama koje nastaju pri likvidaciji zadržan u MRSJS-u 28, *IFRIC* tumačenje br. 2 korisnicima MRSJS-a 28 pruža dodatna uputstva o primjeni tih principa na udjele članova u zadružnim subjektima. U skladu s tim, principi i primjeri iz *IFRIC* tumačenja br. 2 su uvršteni kao obavezujući dodatak u MRSJS 28.

Izmjene MRSJS-a 28 proistekle iz *IASB*-ovog dokumenta „Unapređenja MSFI-jeva“ izdanog u maju/svibnju 2012. godine

- OZ27. *IPSASB* je prošao kroz izmjene MRS-a 32 uvrštene u dokument „Unapređenja MSFI-jeva“ koji je *IASB* izdao u maju/svibnju 2012. godine i generalno se složio da ne postoje razlozi svojstveni javnom sektoru da se ne usvoje te izmjene.

Izmjene MRSJS-a 28 proistekle iz dokumenta *IPSASB*-a „Primjenjivost MRSJS-ova“ izdanog u aprilu/travnju 2016. godine

- OZ28. *IPSASB* je u aprilu/travnju 2016. godine izdao dokument pod naslovom „Primjenjivost MRSJS-ova“, kojim se u svim MRSJS-ovima mijenjaju sljedeća upućivanja
- (a) brišu se uobičajeni članovi iz dijela o djelokrugu svakog standarda koji propisuju primjenjivost MRSJS-ova u odnosu na „subjekte javnog sektora koji nisu javna preduzeća“;
 - (b) pojam „javna preduzeća“ zamjenjuje se pojmom „komercijalni subjekti javnog sektora“, gdje je to primjereno; i
 - (c) vrše se izmjene i dopune tačke 10. *Predgovora međunarodnim računovodstvenim standardima za javni sektor* tako što se daje pozitivan opis subjekata javnog sektora kojima su namijenjeni MRSJS-ovi.

Razlozi za te izmjene i dopune su objašnjeni u Osnovama za donošenje zaključaka iz MRSJS-a 1.

Pokazni primjeri

Ovi primjeri prate, ali ne čine sastavni dio MRSJS-a 28.

Obračunavanje ugovora o vlasničkim instrumentima subjekta

PP1. Narednim primjerima se ilustrira primjena tačaka od 13. do 32. MRSJS-a 41 na obračunavanje ugovora o vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta. Sve novčane vrijednosti u primjerima su izražene u 'novčanim jedinicama' (skr. n.j.).

Primjer br. 1: Terminski ugovor o kupovini dionica

PP2. Ovdje se daje primjer unosa u dnevnu knjigu za terminske ugovore o kupovini vlastitih dionica subjekta koji će biti izmireni (a) neto u novcu, (b) neto u dionicima ili (c) isplatom novca u zamjenu za dionice. Pored toga, u primjeru se obrađuje i učinak opcija izmirenja (vidjeti tačku d. u nastavku teksta). Da bi se ilustracija što više pojednostavila, pretpostavljalo se da se ne isplaćuju nikakve dividende na predmetne dionice (to jeste, da je „knjigovodstveni povrat od ulaganja“ nula) tako da je sadašnja vrijednost terminske cijene jednaka promptnoj cijeni u uslovima kada je fer vrijednost terminskog ugovora nula. Fer vrijednost terminskog ugovora je izračunata kao razlika između tržišne cijene dionice i sadašnje vrijednosti fiksne terminske cijene.

Pretpostavke:	
Datum sklapanja ugovora	01.02.20X2. godine
Datum dospijeca	31.01.20X3. godine
Tržišna cijena po dionici na dan 01.02.20X2. godine	100 n.j.
Tržišna cijena po dionici na dan 31.12.20X2. godine	110 n.j.
Tržišna cijena po dionici na dan 31.01.20X3. godine	106 n.j.
Fiksna terminska cijena koju treba platiti na dan 31.01.20X3. godine	104 n.j.
Sadašnja vrijednost terminske cijene na dan 01.02.20X2. godine	100 n.j.
Broj dionica prema terminskom ugovoru	1.000
Fer vrijednost terminskog ugovora na dan 01.02.20X2. godine	0
Fer vrijednost terminskog ugovora na dan 31.12.20X2. godine	6.300 n.j.
Fer vrijednost terminskog ugovora na dan 31.01.20X3. godine	2.000 n.j.

(a) Novac za novac („izmirenje neto u novcu“)

PP3. U ovom dijelu, terminski ugovor o kupovini vlastitih dionica subjekat se izmiruje neto u novcu, odnosno ne postoji nikakvo primanje ili predaja vlastitih dionica subjekta po izmirenju terminskog ugovora.

Da dan 01.02.20X2. godine, subjekat A zaključuje ugovor sa subjektom B prema kojem treba primiti fer vrijednosti od 1.000 redovnih vlastitih dionica subjekta A u opticaju sa 31.01.20X3. godine u zamjenu za isplatu 104.000 n.j. u novcu (odnosno, 104 n.j. po dionici) na dan 31.01.20X3. godine. Ugovor će biti izmiren neto u novcu. Subjekt A u dnevnoj knjizi evidentira kako slijedi.

01.02.20X2. godine

Cijena dionice na dan zaključivanja ugovora 01.02.20X2. godine iznosi 100 n.j. Početna fer vrijednost terminskog ugovora na 01.02.20X2. je nula.

Ne zahtijeva se nikakvo knjiženje jer je fer vrijednost derivatnog instrumenta nula a nije ni plaćen ni primljen nikakav iznos

novca.

31.12.20X2. godine

Na dan 31.12.20X2. godine, tržišna cijena po dionici je porasla na 110 n.j., što je imalo za rezultat i uvećanje fer vrijednosti terminskog ugovora na 6.300 n.j.

Dugovanja		Imovina terminskog ugovora	6.300 n.j.	
	Potraživanja	Dobitak		6.300 n.j.
Knjiženje uvećanja fer vrijednosti terminskog ugovora.				

31.01.20X3. godine

Na dan 31.01.20X3. godine, tržišna cijena dionice je pala na 106 n.j., pa je fer vrijednost terminskog ugovora iznosila 2.000 n.j. ($[106 \text{ n.j.} \times 1.000] - 104.000 \text{ n.j.}$).

Istog dana, ugovor je izmiren neto u novcu. Subjekt A ima obavezu da subjektu B isplati 104.000 n.j., a subjekt B ima obavezu da subjektu A isplati 106.000 n.j. ($106 \text{ n.j.} \times 1.000$). Prema tome, subjekt B subjektu A plaća neto iznos od 2.000 n.j.

Dugovanja		Gubitak	4.300 n.j.	
	Potraživanja	Imovina terminskog ugovora		4.300 n.j.
Knjiženje smanjenja fer vrijednosti terminskog ugovora (to jeste, $4.300 \text{ n.j.} = 6.300 \text{ n.j.} - 2.000 \text{ n.j.}$).				

Dugovanja		Gotovina	2.000 n.j.	
	Potraživanja	Imovina terminskog ugovora		2.000 n.j.
Knjiženje izmirenja terminskog ugovora.				

(b) Dionice za dionice („izmirenje neto u dionicama“)

PP4. Pretpostavimo da je činjenično stanje isto kao i pod (a), osim što će se izmirenje izvršiti neto u dionicama umjesto neto u novcu. Unosi u dnevnu knjigu subjekta A su isti kao i pod (a), s tim što se izmirenje terminskog ugovora evidentira na sljedeći način:

31.01.20X3. godine

Ugovor se izmiruje neto u dionicama. Subjekt A ima obavezu subjektu B isporučiti svoje dionice u protuvrijednosti 104.000 n.j. ($104 \text{ n.j.} \times 1.000$) a subjekt B subjektu A dionice u protuvrijednosti 106.000 n.j. ($106 \text{ n.j.} \times 1.000$). Prema tome, subjekt B isporučuje subjektu A dionice u neto protuvrijednosti 2.000 n.j. ($106.000 \text{ n.j.} - 104.000 \text{ n.j.}$), odnosno 18,9 dionica ($2.000 \text{ n.j.} / 106 \text{ n.j.}$).

Dugovanja		Neto imovina/kapital	2.000 n.j.	
	Potraživanja	Imovina terminskog ugovora		2.000 n.j.

Knjiženje izmirenja terminskog ugovora.

(c) **Novac za dionice („fizičko bruto izmirenje“)**

PP5. Pretpostavimo da je činjenično stanje isto kao i pod (a), osim što će se izmirenje izvršiti isplatom fiksnog iznosa novca i primanjem fiksnog broja dionica subjekta A. Slično kao i pod (a) i (b), cijena po dionici koju će subjekat A platiti u godini dana je fiksna i iznosi 104 n.j. U skladu s tim, subjekat A ima obavezu subjektu B isplatiti 104.000 n.j. u novcu (104 n.j.×1.000) a subjekat B ima obavezu predati 1.000 dionica u opticaju subjektu A u godini dana. Subjekt A evidentira sljedeće stavke u dnevnoj knjizi:

01.02.20X2. godine

Dugovanja		Neto imovina/kapital	100.000 n.j.	
	Potraživanja	Obaveza		100.000 n.j.
Knjiženje obaveze da se u godini dana isplati 104.000 n.j. po sadašnjoj vrijednosti od 100.000 n.j. diskontirano po odgovarajućoj kamatnoj stopi (vidjeti tačka UP115. MRSJS-a 41).				

31.12.20X2. godine

Dugovanja		Rashod po osnovu kamate	3.660 n.j.	
	Potraživanja	Obaveza		3.660 n.j.
Obračunavanje kamate na obavezu za otkupnu vrijednost dionica metodom efektivne kamate.				

31.01.20X3. godine

Dugovanja		Rashod po osnovu kamate	340 n.j.	
	Potraživanja	Obaveza		340 n.j.
Obračunavanje kamate na obavezu za otkupnu vrijednost dionica metodom efektivne kamate.				

Subjekt A isplaćuje 104.000 n.j. u novcu subjektu B a subjekat B subjektu A dostavlja 1.000 dionica subjekata A.

Dugovanja		Obaveza	104.000 n.j.	
	Potraživanja	Novac		104.000 n.j.
Knjiženje izmirenja obaveze otkupa vlastitih dionica subjekta A za novac.				

(d) **Opcije izmirenja**

PP6. Postojanje opcija za izmirenje (kao što je neto u novcu, neto u dionicama ili razmjenom novca i dionica) ima za rezultat da

terminskih ugovor o ponovnom otkupu postaje financijska imovina ili financijska obaveza. Ukoliko je jedna od alternativa izmirenja razmjena novca za dionice (kao pod c. gore), subjekat A priznaje obavezu za dužnost da isplati gotovinu na način prikazan pod (c) gore. U suprotnom, subjekat A taj terminski ugovor obračunava kao derivatni instrument.

Primjer 2: Terminski ugovor o prodaji dionica

PP7. Ovaj primjer ilustrira unose u dnevnu knjigu za terminske ugovore o prodaji vlastitih dionica subjekta koji će biti izmireni (a) neto u novcu, (b) neto u dionicama ili (c) primanjem novca u zamjenu za dionice. Pored toga, u primjeru se obrađuje i učinak opcija za izmirenje (vidjeti tačku d. u nastavku teksta). Da bi se ilustracija što više pojednostavila, pretpostavljalo se da se ne isplaćuju nikakve dividende na predmetne dionice (to jeste, da je „knjigovodstveni povrat od ulaganja“ nula) tako da je sadašnja vrijednost terminske cijene jednaka promptnoj cijeni u uslovima kada je fer vrijednost terminskog ugovora nula. Fer vrijednost terminskog ugovora je izračunata kao razlika između tržišne cijene dionice i sadašnje vrijednosti fiksne terminske cijene.

Pretpostavke:	
Datum sklapanja ugovora	01.02.20X2. godine
Datum dospijeća	31.01.20X3. godine
Tržišna cijena po dionici na dan 01.02.20X2. godine	100 n.j.
Tržišna cijena po dionici na dan 31.12.20X2. godine	110 n.j.
Tržišna cijena po dionici na dan 31.01.20X3. godine	106 n.j.
Fiksna terminska cijena koju treba platiti na dan 31.01.20X3. godine	104 n.j.
Sadašnja vrijednost terminske cijene na dan 01.02.20X2. godine	100 n.j.
Broj dionica prema terminskom ugovoru	1.000 n.j.
Fer vrijednost terminskog ugovora na dan 01.02.20X2. godine	0 n.j.
Fer vrijednost terminskog ugovora na dan 31.12.20X2. godine	(6.300 n.j.)
Fer vrijednost terminskog ugovora na dan 31.01.20X3. godine	(2.000 n.j.)

(a) Novac za novac („izmirenje neto u novcu“)

PP8. Na dan 01.02.20X2. godine, subjekat A zaključuje ugovor sa subjektom B po kojem treba platiti fer vrijednost od 1.000 redovnih vlastitih dionica subjekta A u opticaju sa 31.01.20X3. godine u zamjenu za 104.000 n.j. u novcu (odnosno, 104 n.j. po dionici) na dan 31.01.20X3. godine. Ugovor će biti izmiren neto u novcu. Subjekt A u dnevnoj knjizi evidentira kako slijedi.

01.02.20X2. godine

Ne zahtijeva se nikakvo knjiženje jer je fer vrijednost derivatnog instrumenta nula a nije plaćen niti primljen nikakav iznos novca.

31.12.20X2. godine

Dugovanja		Gubitak	6.300 n.j.	
	Potraživanja	Terminska obaveza		6.300 n.j.
Knjiženje smanjenja fer vrijednosti terminskog ugovora.				

31.01.20X3. godine

Dugovanja		Terminska obaveza	4.300 n.j.	
	Potraživanja	Dobitak		4.300 n.j.
Knjiženje uvećanja fer vrijednosti terminskog ugovora (to jeste, $4.300 \text{ n.j.} = 6.300 \text{ n.j.} - 2.000 \text{ n.j.}$).				

Ugovor će biti izmiren neto u novcu. Subjekat B ima obavezu da subjektu A isplati 104.000 n.j. a subjekat A ima obavezu da subjektu B isplati 106.000 n.j. ($106 \text{ n.j.} \times 1.000$). Prema tome, subjekat A subjektu B plaća neto iznos od 2.000 n.j.

Dugovanja		Terminska obaveza	2.000 n.j.	
	Potraživanja	Gotovina		2.000 n.j.
Knjiženje izmirenja terminskog ugovora.				

(b) Dionice za dionice („izmirenje neto u dionicama“)

PP9. Pretpostavimo da je činjenično stanje isto kao i pod (a), osim što će se izmirenje izvršiti neto u dionicama umjesto neto u novcu. Unosi u dnevnu knjigu subjekta A su isti kao i pod (a), osim u sljedećem:

31.01.20X3. godine

Ugovor se izmiruje neto u dionicama. Subjekat A ima pravo primiti svoje dionice u protuvrijednosti 104.000 n.j. ($104 \text{ n.j.} \times 1.000$) i obavezu subjektu B isporučiti svoje dionice u protuvrijednosti 106.000 n.j. ($106 \text{ n.j.} \times 1.000$). Subjekat A isporučuje subjektu B dionice u neto protuvrijednosti 2.000 n.j. ($106.000 \text{ n.j.} - 104.000 \text{ n.j.}$), odnosno 18,9 dionica ($2.000 \text{ n.j.} / 106 \text{ n.j.}$)

Dugovanja		Terminska obaveza	2.000 n.j.	
	Potraživanja	Net imovina/kapital		2.000 n.j.

Knjiženje izmirenja terminskog ugovora. Izdavanje vlastitih dionica subjekta se obračunava kao transakcija u sklopu neto imovine/kapitala.	
--	--

(c) **Dionice za novac („fizičko bruto izmirenje“)**

PP10. Pretpostavimo da je činjenično stanje isto kao i pod (a), osim što će se izmirenje izvršiti primanjem fiksnog iznosa novca i davanjem fiksnog broja vlastitih dionica subjekta. Slično kao i pod (a) i (b), cijena po dionici koju će subjekt A platiti u godini dana je fiksna i iznosi 104 n.j. U skladu s tim, subjekt A ima pravo primiti 104.000 n.j. u novcu ($104 \text{ n.j.} \times 1.000$) i obavezu predati 1.000 vlastitih dionica u godini dana. Subjekt A evidentira sljedeće stavke u dnevnoj knjizi:

01.02.20X2. godine

Nema knjiženja na dan 1. februara/veljače. Nije ni plaćen ni primljen nikakav iznos novca jer je početna fer vrijednost terminskog ugovora nula. Terminski ugovor po kojem se fiksni broj vlastitih dionica subjekta A treba dati u zamjenu za fiksni iznos gotovine ili druge financijske imovine zadovoljava definiciju vlasničkog instrumenta jer se ne može izmiriti na drugi način osim kroz davanje dionica u zamjenu za gotovinu.

31.12.20X2. godine

Nema knjiženja na 31. decembra/prosinca jer nije ni plaćen ni primljen nikakav iznos novca a ugovor po kojem treba isporučiti fiksni broj vlastitih dionica subjekta A u zamjenu za fiksni iznos novca zadovoljava definiciju vlasničkog instrumenta subjekta.

31.01.20X3. godine

Na dan 31.01.20X3. godine, subjekt A prima 104.000 n.j. u novcu i daje 1.000 dionica.

Dugovanja		Gotovina	104.000 n.j.	
	Potraživanja	Neto imovina/kapital		104.000 n.j.
Knjiženje izmirenja terminskog ugovora.				

(d) **Opcije izmirenja**

PP11. Postojanje opcija za izmirenje (kao što je neto u novcu, neto u dionicama ili razmjenom novca i dionica) ima za rezultat da terminskih ugovor postaje financijska imovina ili financijska obaveza. On ne zadovoljava definiciju vlasničkog instrumenta jer se može izmiriti i na druge načine pored toga da subjekt A ponovo otkupi fiksni broj vlastitih dionica u zamjenu za isplatu fiksnog iznosa novca ili druge financijske imovine. Subjekt A priznaje derivatnu imovinu ili obavezu, kako je ilustrirano pod (a) i (b) ranije u tekstu. Vrsta knjiženja po izmirenju zavisi od toga na koji način se ugovor stvarno izmiri.

Primjer 3: Kupljena opcija kupovine za dionice

PP12. Ovaj primjer ilustrira unose u dnevnu knjigu za kupljeno pravo na opciju kupovine vlastitih dionica subjekta koje će biti izmireno (a) neto u novcu, (b) neto u dionicama ili (c) davanjem novca u zamjenu za vlastite dionice subjekta. Pored toga, u primjeru se obrađuje i učinak opcija za izmirenje (vidjeti tačku d. u nastavku teksta):

Pretpostavke	
Datum sklapanja ugovora	01.01.20X2. godine
Datum izvršenja ugovora	31.01.20X3. godine
	(evropski uslovi, odnosno može se izvršiti samo po dospijeću)
Imatelj izvršivog prava	Izvještajni subjekat (subjekat A)
Tržišna cijena po dionici na dan 01.02.20X2. godine	100 n.j.
Tržišna cijena po dionici na dan 31.12.20X2. godine	104 n.j.
Tržišna cijena po dionici na dan 31.01.20X3. godine	104 n.j.
Fiksna cijena izvršenja koju treba platiti na dan 31.01.20X3. godine	102 n.j.
Broj dionica prema opcijskom ugovoru	1.000
Fer vrijednost opcije na dan 01.02.20X2. godine	5.000 n.j.
Fer vrijednost opcije na dan 31.12.20X2. godine	3.000 n.j.
Fer vrijednost opcije na dan 31.01.20X3. godine	2.000 n.j.

(a) **Novac za novac („izmirenje neto u novcu“)**

PP13. Na dan 01.02.20X2. godine, subjekat A zaključuje ugovor sa subjektom B kojim se uređuje obaveza subjekta B da da i pravo subjekta A da primi fer vrijednost 1.000 redovnih vlastitih dionica subjekta A sa 31.01.20X3. godine u zamjenu za isplatu 102.000 n.j. u novcu (odnosno 102 n.j. po dionici) na dan 31.01.20X3., ako subjekat A iskoristi to pravo. Ugovor će biti izmiren neto u novcu. Ako subjekat A ne iskoristi svoje pravo, neće se izvršiti nikakvo plaćanje. Subjekt A u dnevnu knjigu evidentira kako slijedi.

01.02.20X2. godine

Cijena dionice na dan zaključivanja ugovora 01.02.20X2. godine iznosi 100 n.j. Početna fer vrijednost opcijskog ugovora na 01.02.20X2. godine je 5.000 n.j., koje subjekat A plaća subjektu B u gotovini na taj datum. Na taj datum, opcija nema unutrašnje već samo vremensku vrijednost jer cijena izvršenja od 102 n.j. prelazi tržišnu cijenu po dionici od 100 n.j. pa, prema tome, ne bi bilo ekonomično po subjekat A da iskoristi datu opciju. Drugim riječima, opcija kupovine je na gubitku.

Dugovanja		Imovina opcije kupovine	5.000 n.j.	
	Potraživanja	Gotovina		5.000 n.j.

Priznavanje kupljene opcije kupovine.	
---------------------------------------	--

31.12.20X2. godine

Na dan 31.12.20X2. godine, tržišna cijena po dionici je porasla na 104 n.j. Fer vrijednost opcije kupovine je pala na 3.000 n.j., 2.000 n.j. od kojih predstavljaju njenu unutrašnju vrijednost ($[104 \text{ n.j.} - 102 \text{ n.j.}] \times 1.000$) a 1.000 n.j. preostalu terminsku vrijednost.

Dugovanja		Gubitak	2.000 n.j.	
	Potraživanja	Imovina opcije kupovine		2.000 n.j.
Knjiženje umanjenja fer vrijednosti opcije kupovine.				

31.01.20X3. godine

Na dan 31.01.20X3. godine, tržišna cijena po dionici i dalje iznosi 104 n.j.. Fer vrijednost opcije kupovine je pala na 2.000 n.j., što je sve unutrašnja vrijednost ($[104 \text{ n.j.} - 102 \text{ n.j.}] \times 1.000$) jer više nema terminske vrijednosti.

Dugovanja		Gubitak	1.000 n.j.	
	Potraživanja	Imovina opcije kupovine		1.000 n.j.
Knjiženje umanjenja fer vrijednosti opcije kupovine.				

Istog dana, subjekat A koristi opciju kupovine i ugovor se izmiruje neto u novcu. Subjekt B ima obavezu isplatiti 104.000 n.j. ($104 \text{ n.j.} \times 1.000$) subjektu A u zamjenu za 102.000 n.j. ($102 \text{ n.j.} \times 1.000$) od subjekta A pa, prema tome, subjekat A prima neto iznos od 2.000 n.j.

Dugovanja		Gotovina	2.000 n.j.	
	Potraživanja	Imovina opcije kupovine		2.000 n.j.
Knjiženje izmirenja opcijskog ugovora.				

(b) Dionice za dionice („izmirenje neto u dionicama“)

PP14. Pretpostavimo da je činjenično stanje isto kao i pod (a), osim što će se izmirenje izvršiti neto u dionicama umjesto neto u novcu. Unosi u dnevnu knjigu subjekta A su isti kao i pod (a), s tim što se izmirenje opcijskog ugovora evidentira na sljedeći način:

31.01.20X3. godine

Subjekt A koristi opciju kupovine i ugovor se izmiruje neto u dionicama. Subjekt B ima obavezu subjektu A dostaviti dionice subjekta A u protuvrijednosti 104.000 n.j. ($104 \text{ n.j.} \times 1.000$) u zamjenu za dionice subjekta A u protuvrijednosti

102.000 n.j. (C102 n.j.x1.000). Prema tome, subjekat B isporučuje subjektu A dionice u neto protuvrijednosti 2.000 n.j., odnosno 19,2 dionice (2.000 n.j./104 n.j.).

Dugovanja		Neto imovina/kapital	2.000	
	Potraživanja	Imovina opcije kupovine		2.000
<i>Knjiženje izmirenja opsijskog ugovora. Izmirenje se obračunava kao transakcija trezorskim dionicama (to jeste, nema ni dobiti ni gubitka).</i>				

(c) **Novac za dionice („fizičko bruto izmirenje“)**

PP15. Pretpostavimo da je činjenično stanje isto kao i pod (a), osim što će se izmirenje izvršiti primanjem fiksnog broja dionica i isplatom fiksnog iznosa novca, ako subjekat A iskoristi datu opciju. Slično kao i pod (a) i (b), cijena izvršenja po dionici je fiksna i iznosi 102 n.j. U skladu s tim, subjekat A ima pravo primiti 1.000 vlastitih dionica subjekta A u opticaju u zamjenu za 102.000 n.j. u novcu (102 n.j.x1.000), ako iskoristi svoju opciju. Subjekt A evidentira sljedeće stavke u dnevnoj knjizi:

01.02.20X2. godine

Dugovanja		Neto imovina/kapital	5.000 n.j.	
	Potraživanja	Gotovina		5.000 n.j.
<i>Knjiženje gotovine koja je isplaćena u zamjenu za pravo primanja vlastitih dionica subjekta A za godinu dana za fiksnu cijenu. Plaćena premija je priznata u neto imovini/kapitalu.</i>				

31.12.20X2. godine

Nema knjiženja na dan 31. decembra/prosinca jer nije ni plaćen ni primljen nikakav iznos novca a ugovor kojim se uređuje pravo na prijem fiksnog broja vlastitih dionica subjekta A u zamjenu za fiksni iznos novca zadovoljava definiciju vlasničkog instrumenta subjekta.

31.01.20X3. godine

Subjekt A koristi opciju kupovine i ugovor se izmiruje u bruto vrijednosti. Subjekt B ima obavezu dostaviti 1.000 dionica subjekta A u zamjenu za 102.000 n.j. u novcu.

Dugovanja		Neto imovina/kapital	102.000 n.j.	
	Potraživanja	Gotovina		102.000 n.j.
<i>Knjiženje izmirenja opsijskog ugovora.</i>				

(d) **Opcije izmirenja**

PP16. Postojanje opcija za izmirenje (kao što je neto u novcu, neto u dionicama ili razmjenom novca i dionica) ima za rezultat da opcija kupovine predstavlja financijsku imovinu. Ona ne zadovoljava definiciju vlasničkog instrumenta jer se može izmiriti i na druge načine pored toga da subjekat A ponovo otkupi fiksni broj vlastitih dionica u zamjenu za isplatu fiksnog iznosa

novca ili druge financijske imovine. Subjekt A priznaje derivatnu imovinu, kako je ilustrirano pod (a) i (b) ranije u tekstu. Vrsta knjiženja po izmirenju zavisi od toga na koji način će se ugovor stvarno izmiriti.

Primjer 4: Pisana opcija kupovine za dionice

PP17. Ovaj primjer ilustrira unose u dnevnu knjigu za obavezu po osnovu pisane opcije kupovine u odnosu na vlastite dionice subjekta koja će biti izmirena (a) neto u novcu, (b) neto u dionicama ili (c) davanjem novca u zamjenu za dionice. Pored toga, u primjeru se obrađuje i učinak opcija za izmirenje (vidjeti tačku d. u nastavku teksta).

Pretpostavke	
Datum sklapanja ugovora	01.02.20X2. godine
Datum izvršenja ugovora	31.01.20X3. godine
	(evropski uslovi, odnosno može se izvršiti samo po dospijeću)
Imatelj izvršivog prava	Druga ugovorna strana (subjekat B)
Tržišna cijena po dionici na dan 01.02.20X2. godine	100 n.j.
Tržišna cijena po dionici na dan 31.12.20X2. godine	104 n.j.
Tržišna cijena po dionici na dan 31.01.20X3. godine	104 n.j.
Fiksna cijena izvršenja koju treba platiti na dan 31.01.20X3. godine	102 n.j.
Broj dionica prema opsijskom ugovoru	1.000
Fer vrijednost opcije na dan 01.02.20X2. godine	5.000 n.j.
Fer vrijednost opcije na dan 31.12.20X2. godine	3.000 n.j.
Fer vrijednost opcije na dan 31.01.20X3. godine	2.000 n.j.

(a) Novac za novac („izmirenje neto u novcu“)

PP18. Pretpostavimo da je činjenično stanje isto kao i pod (a) u trećem primjeru, s tim što subjekat A ima pisanu opciju kupovine vlastitih dionica umjesto da je kupio opciju kupovine po osnovu istih. U skladu s tim, na dan 01.02.20X2. godine, subjekat A zaključuje ugovor sa subjektom B kojim se uređuje pravo subjekta B da primi i obaveza subjekta A da isplati fer vrijednost 1.000 redovnih vlastitih dionica subjekta A sa 31.01.20X3. godine u zamjenu za 102.000 n.j. u novcu (odnosno 102 n.j. po dionici) na dan 31.01.20X3., ako subjekat B iskoristi to pravo. Ugovor će biti izmiren neto u novcu. Ako subjekat B ne iskoristi svoje pravo, neće se izvršiti nikakvo plaćanje. Subjekt A u dnevnu knjigu evidentira kako slijedi:

01.02.20X2. godine

Dugovanja		Gotovina	5.000 n.j.	
	Potraživanja	Obaveza po osnovu opcije kupovine		5.000 n.j.
Priznavanje pisane opcije kupovine.				

31.12.20X2. godine

Dugovanja		Obaveza po osnovu opcije kupovine	2.000 n.j.	
	Potraživanja	Dobitak		2.000 n.j.
<i>Knjiženje umanjenja fer vrijednosti opcije kupovine.</i>				

31.01.20X3. godine

Dugovanja		Obaveza po osnovu opcije kupovine	1.000 n.j.	
	Potraživanja	Dobitak		1.000 n.j.
<i>Knjiženje umanjenja fer vrijednosti opcije.</i>				

Istog dana, subjekat B koristi opciju kupovine i ugovor se izmiruje neto u novcu. Subjekat A ima obavezu isplatiti 104.000 n.j. (104 n.j.×1.000) subjektu B u zamjenu za 102.000 n.j. (102 n.j.×1.000) od subjekta B pa, prema tome, subjekat A isplaćuje neto iznos od 2.000 n.j.

Dugovanja		Obaveza po osnovu opcije kupovine	2.000 n.j.	
	Potraživanja	Gotovina		2.000 n.j.
<i>Knjiženje izmirenja opcijskog ugovora.</i>				

(b) Dionice za dionice („izmirenje neto u dionicama“)

PP19. Pretpostavimo da je činjenično stanje isto kao i pod (a), osim što će se izmirenje izvršiti neto u dionicama umjesto neto u novcu. Unosi u dnevnu knjigu subjekta A su isti kao i pod (a), s tim što se izmirenje opcijskog ugovora evidentira na sljedeći način:

31.12.20X3. godine

Subjekat B koristi opciju kupovine i ugovor se izmiruje neto u dionicama. Subjekat A ima obavezu subjektu B dostaviti svoje dionice u protuvrijednosti 104.000 n.j. (104 n.j.×1.000) u zamjenu za dionice subjekta A u protuvrijednosti 102.000 n.j. (102 n.j.×1.000). Prema tome, subjekat A isporučuje subjektu B dionice u neto protuvrijednosti 2.000 n.j., odnosno 19,2 dionice (2.000 n.j./104 n.j.).

Dugovanja		Obaveza po osnovu opcije kupovine	2.000 n.j.	
	Potraživanja	Neto imovina/kapital		2.000 n.j.
<i>Knjiženje izmirenja opcijskog ugovora. Izmirenje se obračunava kao transakcija u sklopu neto imovine/kapitala.</i>				

(c) **Novac za dionice („fizičko bruto izmirenje“)**

PP20. Pretpostavimo da je činjenično stanje isto kao i pod (a), osim što će se izmirenje izvršiti davanjem fiksnog broja dionica i primanjem fiksnog iznosa novca, ako subjekat B iskoristi datu opciju. Slično kao i pod (a) i (b) gore, cijena izvršenja po dionici je fiksna i iznosi 102 n.j. U skladu s tim, subjekat B ima pravo primiti 1.000 vlastitih dionica subjekta A u opticaju u zamjenu za 102.000 n.j. u novcu (102 n.j.×1.000), ako iskoristi svoju opciju. Subjekt A evidentira sljedeće stavke u dnevnoj knjizi:

01.02.20X2. godine

Dugovanja		Gotovina	5.000 n.j.	
	Potraživanja	Neto imovina/kapital		5.000 n.j.
<i>Knjiženje gotovine koja je primljena u zamjenu za obavezu davanja fiksnog broja vlastitih dionica subjekta A za godinu dana po fiksnoj cijeni. Primljena premija je priznata u neto imovini/kapitalu. Nakon izvršenja, kupovina bi rezultirala izdavanjem fiksnog broja dionica u zamjenu za fiksni iznos novca.</i>				

31.12.20X2. godine

Nema knjiženja na dan 31. decembra/prosinca jer nije ni plaćen ni primljen nikakav iznos novca a ugovor po kojem se fiksni broj vlastitih dionica subjekta A treba izdati u zamjenu za fiksni iznos novca zadovoljava definiciju vlasničkog instrumenta subjekta.

31.01.20X3. godine

Subjekt B koristi opciju kupovine i ugovor se izmiruje u bruto vrijednosti. Subjekt A ima obavezu isporučiti 1.000 dionica u zamjenu za 102.000 n.j. u novcu.

Dugovanja		Gotovina	102.000 n.j.	
	Potraživanja	Neto imovina/kapital		102.000 n.j.
<i>Knjiženje izmirenja opsijskog ugovora.</i>				

(d) **Opcije izmirenja**

PP21. Postojanje opcija za izmirenje (kao što je neto u novcu, neto u dionicama ili razmjenom novca i dionica) ima za rezultat da opcija kupovine postaje finansijska obaveza. Ona ne zadovoljava definiciju vlasničkog instrumenta jer se može izmiriti i na druge načine pored toga da subjekat A izda fiksni broj vlastitih dionica u zamjenu za primanje fiksnog iznosa novca ili druge finansijske imovine. Subjekt A priznaje derivatnu obavezu, kako je ilustrirano pod (a) i (b) ranije u tekstu. Vrsta knjiženja po izmirenju zavisi od toga na koji način će ugovor stvarno biti izmiren.

Primjer 5: Kupljenja opcija prodaje za dionice

PP22. Ovaj primjer ilustrira unose u dnevnu knjigu za kupljenu opciju prodaje vlastitih dionica subjekta koja će biti izmirena (a) neto u novcu, (b) neto u dionicama ili (c) davanjem novca u zamjenu za dionice. Pored toga, u primjeru se obrađuje i učinak opcija za izmirenje (vidjeti tačku d. u nastavku teksta).

Pretpostavke	
Datum sklapanja ugovora	01.02.20X2. godine
Datum izvršenja ugovora	31.01.20X3. godine
	(evropski uslovi, odnosno može se izvršiti samo po dospijeću)
Imatelj izvršivog prava	Izveštajni subjekat (subjekat A)
Tržišna cijena po dionici na dan 01.02.20X2. godine	100 n.j.
Tržišna cijena po dionici na dan 31.12.20X2. godine	95 n.j.
Tržišna cijena po dionici na dan 31.01.20X3. godine	95 n.j.
Fiksna cijena izvršenja koja se treba platiti na dan 31.01.20X3. godine	98 n.j.
Broj dionica prema opcijskom ugovoru	1.000
Fer vrijednost opcije na dan 01.02.20X2. godine	5.000 n.j.
Fer vrijednost opcije na dan 31.12.20X2. godine	4.000 n.j.
Fer vrijednost opcije na dan 31.01.20X3. godine	3.000 n.j.

(a) **Novac za novac („izmirenje neto u novcu“)**

PP23. Na dan 01.02.20X2. godine, subjekat A zaključuje ugovor sa subjektom B kojim se uređuje pravo subjekta A da proda i obaveza subjekta B da kupi fer vrijednost 1.000 redovnih vlastitih dionica subjekta A u opticaju sa 31.01.20X3. godine po izvršnoj cijeni od 98.000 n.j. u (odnosno 98 n.j. po dionici) na dan 31.01.20X3., ako subjekat A iskoristi to pravo. Ugovor će biti izmiren neto u novcu. Ako subjekat A ne iskoristi svoje pravo, neće se izvršiti nikakvo plaćanje. Subjekt A u dnevnu knjigu evidentira kako slijedi.

01.02.20X2. godine

Cijena dionice na dan zaključivanja ugovora 01.02.20X2. godine iznosi 100 n.j. Početna fer vrijednost opcijskog ugovora na 01.02.20X2. godine je 5.000 n.j., koje subjekat A plaća subjektu B u novcu na taj datum. Na taj datum, opcija nema unutrašnje već samo vremensku vrijednost jer je cijena izvršenja od 98 n.j. niža od tržišne cijene po dionici od 100 n.j. pa, prema tome, ne bi bilo ekonomično po subjekat A da iskoristi datu opciju. Drugim riječima, opcija prodaje je na gubitku.

Dugovanja		Imovina opcije prodaje	5.000 n.j.	
	Potraživanja	Gotovina		5.000 n.j.
Priznavanje kupljene opcije prodaje.				

31.12.20X2. godine

Na dan 31.12.20X2. godine, tržišna cijena po dionici je pala na 95 n.j. Fer vrijednost opcije prodaje se smanjila na 4.000 n.j.,

3.000 n.j. od kojih predstavljaju njenu unutrašnju vrijednost ($[98 \text{ n.j.} - 95 \text{ n.j.}] \times 1.000$) a 1.000 n.j. preostalu terminsku vrijednost.

Dugovanja		Gubitak	1.000 n.j.	
	Potraživanja	Imovina opcije prodaje		1.000 n.j.
Knjiženje umanjenja fer vrijednosti opcije prodaje.				

31.01.20X3. godine

Na dan 31.01.20X3. godine, tržišna cijena po dionici i dalje iznosi 95 n.j.. Fer vrijednost opcije prodaje je pala na 3.000 n.j., što je sve njena unutrašnja vrijednost ($[98 \text{ n.j.} - 95 \text{ n.j.}] \times 1.000$) jer više nema terminske vrijednosti.

Dugovanja		Gubitak	1.000 n.j.	
	Potraživanja	Imovina opcije prodaje		1.000 n.j.
Knjiženje umanjenja fer vrijednosti opcije.				

Istog dana, subjekat A koristi opciju prodaje i ugovor se izmiruje neto u novcu. Subjekt B ima obavezu subjektu A isplatiti 98.000 n.j., a subjekat A ima obavezu subjektu B isplatiti 95.000 n.j. ($95 \text{ n.j.} \times 1.000$) pa, prema tome, subjekat B subjektu A plaća neto iznos od 3.000 n.j.

Dugovanja		Gotovina	3.000 n.j.	
	Potraživanja	Imovina opcije prodaje		3.000 n.j.
Knjiženje izmirenja opcijskog ugovora.				

(b) Dionice za dionice („izmirenje neto u dionicama“)

PP24. Pretpostavimo da je činjenično stanje isto kao i pod (a), osim što će se izmirenje izvršiti neto u dionicama umjesto neto u novcu. Unosi u dnevnu knjigu subjekta A su isti kao i pod (a), izuzev sljedećeg:

31.01.20X3. godine

Subjekt A koristi opciju prodaje i ugovor se izmiruje neto u dionicama. U praksi to znači da subjekat B ima obavezu subjektu A dostaviti dionice subjekta A u protuvrijednosti 98.000 n.j. a subjekat A ima obavezu subjektu B dostaviti svoje dionice u protuvrijednosti 95.000 n.j. ($95 \text{ n.j.} \times 1.000$). Prema tome, subjekat B isporučuje subjektu A dionice u neto protuvrijednosti 3.000 n.j., odnosno 31,6 dionica ($3.000 \text{ n.j.} / 95 \text{ n.j.}$).

Dugovanja		Neto imovina/kapital	3.000 n.j.	
-----------	--	----------------------	------------	--

	Potraživanja	Imovina opcije prodaje		3.000 n.j.
Knjiženje izmirenja opcijskog ugovora.				

(c) **Novac za dionice („fizičko bruto izmirenje“)**

PP25. Pretpostavimo da je činjenično stanje isto kao i pod (a), osim što će izmirenje biti izvršeno primanjem fiksnog iznosa novca i davanjem fiksnog broja dionica subjekta A, ako subjekat A iskoristi tu opciju. Slično kao i pod (a) i (b), cijena izvršenja po dionici je fiksna i iznosi 98 n.j. U skladu s tim, subjekat B ima obavezu subjektu A isplatiti 98.000 n.j. u novcu (98 n.j.×1.000) u zamjenu za 1.000 dionica subjekta A u opticaju, ako subjekat A iskoristi opciju. Subjekt A evidentira sljedeće stavke u dnevnoj knjizi:

01.02.20X2. godine

Dugovanja		Neto imovina/kapital	5.000 n.j.	
	Potraživanja	Gotovina		5.000 n.j.
Knjiženje gotovine primljene u zamjenu za pravo davanja vlastitih dionica subjekata A za godinu dana po fiksnoj cijeni. Plaćena premija je priznata direktno u neto imovini/kapitalu. Po izvršenju opcije, ona rezultira izdavanjem fiksnog broja dionica u zamjenu za fiksnu cijenu.				

31.12.20X2. godine

Nema knjiženja na dan 31. decembra/prosinca jer nije ni plaćen ni primljen nikakav iznos novca a ugovor kojim se uređuje davanje fiksnog broja vlastitih dionica subjekata A u zamjenu za fiksni iznos novca zadovoljava definiciju vlasničkog instrumenta subjekta A.

31.01.20X3. godine

Subjekt A koristi opciju prodaje i ugovor se izmiruje u bruto vrijednosti. Subjekt B ima obavezu subjektu A isplatiti 98.000 n.j. u novcu u zamjenu za 1.000 dionica.

Dugovanja		Gotovina	98.000 n.j.	
	Potraživanja	Neto imovina/kapital		98.000 n.j.
Knjiženje izmirenja opcijskog ugovora.				

(d) **Opcije izmirenja**

PP26. Postojanje opcija za izmirenje (kao što je neto u novcu, neto u dionicama ili razmjenom novca i dionica) ima za rezultat da opcija prodaje postaje financijska imovina. Ona ne zadovoljava definiciju vlasničkog instrumenta jer se može izmiriti na druge načine pored toga da subjekat A izda fiksni broj vlastitih dionica u zamjenu za primanje fiksnog iznosa novca ili druge financijske imovine. Subjekt A priznaje derivatnu imovinu, kako je ilustrirano pod (a) i (b) ranije u tekstu. Vrsta knjiženja po izmirenju zavisi od toga na koji način će ugovor stvarno biti izmiren.

Primjer 6: Pisana opcija prodaje za dionice

PP27. Ovaj primjer ilustrira unose u dnevnu knjigu za pisanu opciju prodaje vlastitih dionica subjekta koja će biti izmirena (a) neto u novcu, (b) neto u dionicama ili (c) davanjem novca u zamjenu za dionice. Pored toga, u primjeru se obrađuje i učinak datih opcija za izmirenje (vidjeti tačku d. u nastavku teksta).

Pretpostavke:	
Datum sklapanja ugovora	01.01.20X2. godine
Datum izvršenja ugovora	31.01.20X3. godine
	(evropski uslovi, odnosno može se izvršiti samo po dospijecu)
Imatelj izvršivog prava	Druga ugovorna strana (subjekat B)
Tržišna cijena po dionici na dan 01.02.20X2. godine	100 n.j.
Tržišna cijena po dionici na dan 31.12.20X2. godine	95 n.j.
Tržišna cijena po dionici na dan 31.01.20X3. godine	95 n.j.
Fiksna cijena izvršenja koja se treba platiti na dan 31.01.20X3. godine	98 n.j.
Sadašnja vrijednost cijene izvršenja na dan 01.02.20X2. godine	95 n.j.
Broj dionica prema opsijskom ugovoru	1.000
Fer vrijednost opcije na dan 01.02.20X2. godine	5.000 n.j.
Fer vrijednost opcije na dan 31.12.20X2. godine	4.000 n.j.
Fer vrijednost opcije na dan 31.01.20X3. godine	3.000 n.j.

(a) Novac za novac („izmirenje neto u novcu“)

PP28. Pretpostavimo da je činjenično stanje isto kao i pod (a) u petom primjeru, s tim što subjekat A ima pisanu opciju prodaje vlastitih dionica umjesto da mora kupiti opciju prodaje po osnovu istih. U skladu s tim, na dan 01.02.20X2. godine, subjekat A zaključuje ugovor sa subjektom B kojim se uređuje pravo subjekta B da primi i obaveza subjekta A da isplati fer vrijednost 1.000 redovnih dionica subjekta A u opticaju sa 31.01.20X3. godine u zamjenu za 98.000 n.j. u novcu (odnosno 98 n.j. po dionici) na dan 31.01.20X3., ako subjekat B iskoristi to pravo. Ugovor će biti izmiren neto u novcu. Ako subjekat B ne iskoristi svoje pravo, neće se izvršiti nikakvo plaćanje. Subjekt A u dnevnu knjigu evidentira kako slijedi:

01.02.20X2. godine

Dugovanja		Gotovina	5.000 n.j.	
	Potraživanja	Obaveza po osnovu opcije prodaje		5.000 n.j.
Priznavanje pisane opcije prodaje.				

31.12.20X2. godine

Dugovanja		Obaveza po osnovu opcije prodaje	1.000 n.j.	
	Potraživanja	Dobitak		1.000 n.j.
Knjiženje umanjenja fer vrijednosti opcije prodaje.				

31.01.20X3. godine

Dugovanja		Obaveza po osnovu opcije prodaje	1.000 n.j.	
	Potraživanja	Dobitak		1.000 n.j.
Knjiženje umanjenja fer vrijednosti opcije prodaje.				

Istog dana, subjekat B koristi opciju prodaje i ugovor se izmiruje neto u novcu. Subjekt A ima obavezu subjektu B isplatiti 98.000 n.j., a subjekat B obavezu subjektu A isplatiti 95.000 n.j. (95 n.j.×1.000). Prema tome, subjekat A subjektu B plaća neto iznos od 3.000 n.j.

Dugovanja		Obaveza po osnovu opcije prodaje	3.000 n.j.	
	Potraživanja	Gotovina		3.000 n.j.
Knjiženje izmirenja opcijskog ugovora.				

(b) Dionice za dionice („izmirenje neto u dionicama“)

PP29. Pretpostavimo da je činjenično stanje isto kao i pod (a), osim što će se izmirenje izvršiti neto u dionicama umjesto neto u novcu. Unosi u dnevnu knjigu subjekta A su isti kao i pod (a), izuzev sljedećeg:

31.01.20X3. godine

Subjekt B koristi opciju prodaje i ugovor se izmiruje neto u dionicama. U praksi to znači da subjekat A ima obavezu subjektu B dostaviti dionice u protuvrijednosti 98.000 n.j. a subjekat B obavezu subjektu A isporučiti dionice subjekta A u protuvrijednosti 95.000 n.j. (95 n.j.×1.000). Prema tome, subjekat A subjektu B isporučuje dionice u neto protuvrijednosti 3.000 n.j., odnosno 31,6 dionica (3.000 n.j./95 n.j.)

Dugovanja		Obaveza po osnovu opcije prodaje	3.000 n.j.	
	Potraživanja	Neto imovina/kapital		3.000 n.j.
Knjiženje izmirenja opcijskog ugovora. Izdavanje vlastitih dionica subjekta A se obračunava kao transakcija u sklopu neto imovine/kapitala.				

(c) **Novac za dionice („fizičko bruto izmirenje“)**

PP30. Pretpostavimo da je činjenično stanje isto kao i pod (a), s tim što će izmirenje biti izvršeno isplatom fiksnog iznosa novca i primanjem fiksnog broja dionica, ako subjekat B iskoristi datu opciju. Slično kao i pod (a) i (b) gore, cijena izvršenja po dionici je fiksna i iznosi 98 n.j. U skladu s tim, subjekat A ima obavezu subjektu B isplatiti 98.000 n.j. u novcu (98 n.j.x1.000) u zamjenu za 1.000 dionica subjekta A u opticaju, ako subjekat B iskoristi svoju opciju. Subjekt A evidentira sljedeće stavke u dnevnoj knjizi:

01.02.20X2. godine

Dugovanja		Gotovina	5.000 n.j.	
	Potraživanja	Neto imovina/kapital		5.000 n.j.
Priznavanje primljene premije iz opcije od 5.000 n.j. u neto imovini/kapitalu.				

Dugovanja		Neto imovina/kapital	95.000 n.j.	
	Potraživanja	Obaveza		95.000 n.j.
Priznavanje sadašnje vrijednosti obaveze da se isporuči 98.000 n.j. za godinu dana, odnosno 95.000 n.j., kao obaveze.				

31.12.20X2. godine

Dugovanja		Rashod po osnovu kamate	2.750 n.j.	
	Potraživanja	Obaveza		2.750 n.j.
Obračunavanje kamate na obavezu za iznos ponovnog otkupa dionica primjenom metode efektivne kamate.				

31.01.20X3. godine

Dugovanja		Rashod po osnovu kamate	250 n.j.	
	Potraživanja	Obaveza		250 n.j.
Obračunavanje kamate na obavezu za iznos reotkupa dionica primjenom metode efektivne kamate.				

Istog dana, subjekat B koristi opciju prodaje i ugovor se izmiruje u bruto vrijednosti. Subjekt A ima obavezu subjektu B isplatiti 98.000 n.j. u novcu u zamjenu za dionice u protuvrijednosti 95.000 n.j. (95 n.j.×1.000).

Dugovanja		Obaveza	98.000 n.j.	
	Potraživanja	Gotovina		98.000 n.j.
Knjiženje izmirenja opcijskog ugovora.				

(d) **Opcije izmirenja**

PP31. Postojanje opcija za izmirenje (kao što je neto u novcu, neto u dionicama ili razmjenom novca i dionica) ima za rezultat da pisana opcija prodaje postaje financijska obaveza. Ukoliko je jedna od alternativa izmirenja razmjena novca za dionice (kao pod c. gore), subjekat A priznaje obavezu za dužnost da isplati novac na način prikazan pod (c) gore. U suprotnom, subjekat A tu opciju prodaje obračunava kao derivatnu obavezu.

Subjekti poput uzajamnih fondova i zadružnih subjekata čiji vlasnički kapital nije neto imovina/kapital

Primjer 7: Subjekti bez neto imovine/kapitala

PP32. Sljedećim primjerom se ilustrira format izvještaja o financijskim rezultatima i izvještaja o financijskom položaju koji bi mogli koristiti subjekti poput uzajamnih fondova koji nemaju neto kapitala/imovine. Mogući su i drugi formati.

Izvještaj o financijskim rezultatima za godinu završno sa 31.12.20X1. godine			
	20X1.		20X0.
	n.j.		n.j.
Prihod	2.956		1.718
Ukupno prihod	2.956		1.718
Rashod (klasificiran prema vrsti ili prema funkciji)	(644)		(614)
Financijski troškovi			
– drugi financijski troškovi	(47)		(47)
– raspodjele vlasnicima jedinica	(50)		(50)
Ukupno rashodi	(741)		(711)

Suficit za godinu	2.215	1.007
Promjena u neto imovini koja se može pripisati vlasnicima jedinica	2.215	1.007

Izveštaj o financijskom položaju sa 31.12.20X1. godine						
		20X1.				20X0.
	n.j.	n.j.		n.j.		n.j.
IMOVINA						
Dugotrajna imovina (klasificirana u skladu sa MRSJS-om 1)	91.374			78.484		
Ukupno dugotrajna imovina		91.374				78.484
Kratkotrajna imovina (klasificirana u skladu sa MRSJS-om 1)	1.422			1.769		
Ukupno kratkotrajna imovina		1.422				1.769
Ukupno imovina		92.796				80.253
OBAVEZE						
Kratkotrajne obaveze (klasificirane u skladu sa MRSJS-om 1)	647			66		
Ukupno kratkotrajne obaveze		(647)				(66)
Dugotrajne obaveze, bez neto imovine koja se može pripisati vlasnicima jedinica (klasificirane u skladu sa MRSJS-om 1)	280			136		
		(280)				(136)
Neto imovina koja se može pripisati vlasnicima jedinica		91.869				80.051

Primjer 8: Subjekti sa određenom neto imovinom/kapitalom

PP33. Narednim primjerom se ilustrira format izvještaja o financijskim rezultatima i izvještaja o financijskom položaju koji bi mogli koristiti subjekti čiji dionički kapital nije neto imovina/kapital jer subjekat ima obavezu otplatiti dionički kapital po pozivu. Mogući su i drugi formati.

Izveštaj o financijskim rezultatima za godinu završno sa 31.12.20X1. godine			
	20X1.		20X0.
	n.j.		n.j.

Izvještaj o finansijskim rezultatima za godinu završno sa 31.12.20X1. godine			
Prihod	472		498
Ukupno prihod	472		498
Rashodi (klasificirani prema vrsti i prema funkciji)	(367)		(396)
Financijski troškovi			
– drugi finansijski troškovi	(4)		(4)
– raspodjele članovima	(50)		(50)
Ukupno rashodi	(421)		(450)
Suficit za godinu	51		48
Promjena u neto imovini koja se može pripisati članovima	51		48

Izvještaj o finansijskom položaju sa 31.12.20X1. godine							
			20X1.				20X0.
	n.j.		n.j.		n.j.		n.j.
IMOVINA							
Dugotrajna imovina (klasificirana u skladu sa MRSJS-om 1)	908				830		
Ukupno dugotrajna imovina			908				830
Kratkotrajna imovina (klasificirana u skladu sa MRSJS-om 1)	383				350		
Ukupno kratkotrajna imovina			383				350
Ukupno imovina			1.291				1.180
OBAVEZE							
Kratkotrajne obaveze (klasificirane u skladu sa MRSJS-om 1)	372				338		

Izvještaj o financijskom položaju sa 31.12.20X1. godine							
Dionički kapital otplativ po pozivu	202				161		
Ukupno kratkotrajne obaveze			(574)				(499)
Ukupno imovina umanjena za kratkotrajne obaveze			717				681
Dugotrajne obaveze (klasificirane u skladu sa MRSJS-om 1)	187				196		
			(187)				(196)
DRUGE KOMPONENTE NETO IMOVINE/KAPITALA^(a)							
Rezerve, poput revalorizacijskog suficita, akumuliranog suficita i sl.	530				485		
			530				485
			717				681
BILJEŠKA O MEMORANDUMU – Ukupni udjeli članova							
Dionički kapital koji se treba platiti na poziv			202				161
Rezerve			530				485
			732				646

(a) U ovom primjeru, subjekat nema obavezu isporučiti udio svojih rezervi svojim članovima.

Obračunavanje složenih financijskih instrumenata

Primjer 9: Razdvajanje složenih financijskih instrumenata pri početnom priznavanju

- PP34. Tačkom 33. se opisuje kako subjekat razdvaja komponente složenih financijskih instrumenata pri početnom priznavanju. Narednim primjerom se ilustrira izvršenje tog razdvajanja.
- PP35. Subjekt emitira 2.000 konvertibilnih obveznica na početku prve godine. Obveznice važe na period tri (3) godine i emitiraju se po paritetu sa nominalnom vrijednošću od 1.000 n.j. po obveznici, dajući ukupni prihod od 2.000.000 n.j. Kamata se plaća godišnje retroaktivno po nominalnoj godišnjoj kamatnoj stopi od šest (6) posto. Svaka obveznica se može konvertirati u bilo

kom trenutku do dospijea u 250 redovnih dionica. U trenutku emitiranja obveznica, na tržištu za slična dugovanja bez opcije konverzije prevladava kamatna stopa od devet (9) posto.

- PP36. Prvo se mjeri komponenta obaveze a razlika između prihoda od emitiranja obveznica i fer vrijednosti obaveze pripisuje komponenti neto imovine/kapitala. Sadašnja vrijednost komponente obaveze se izračunava primjenom diskontne stope od devet (9) posto, dok tržišna kamatna stopa za slične obveznice ne podrazumijeva prava konverzije, kao što je prikazano u nastavku teksta.

	n.j.
Sadašnja vrijednost glavnice – 2.000.000 n.j. koje se plaćaju po isteku tri godine	1.544.367
Sadašnja vrijednost kamate – 120.000 n.j. koje se plaćanju godišnje retroaktivno za tri godine	303.755
Ukupno komponenta obaveze	1.848.122
Komponenta neto imovine/kapitala (deduktivnom metodom)	151.878
Prihodi od emitiranja obveznica	2.000.000

Primjer 10: Razdvajanje složenih financijskih instrumenata sa više ugrađenih derivatnih obilježja

- PP37. U narednom primjeru se ilustrira primjena tačke 36. na razdvajanje složenog financijskog instrumenta s više ugrađenih derivatnih obilježja na komponentu obaveze i komponentu neto imovine/kapitala.
- PP38. Pretpostavimo da je prihod od emitiranja konvertibilne obveznice koja se može kupiti 60 n.j. Vrijednost slične obveznice bez opcije kupovine, odnosno opcije konverzije kapitala iznosi 57 n.j. Na osnovu modela formiranja cijene opcije, utvrđeno je da bi vrijednost ugrađenog obilježja kupovine u sličnoj obveznici bez opcije konverzije kapitala za subjekat bila 2 n.j. U ovom slučaju, vrijednost raspoređena u komponentu obaveze u skladu sa tačkom 36. iznosi 55 n.j. (57 n.j.-2 n.j.) a vrijednost raspoređena na komponentu neto imovine/kapitala 5 n.j. (60 n.j.-55 n.j.).

Primjer 11: Reotkup konvertibilnog instrumenta

- PP39. Sljedećim primjerom se pokazuje način na koji subjekat obračunava ponovni otkup konvertibilnog instrumenta. U funkciji pojednostavljivanja, na početku se pretpostavlja da je nominalna vrijednost instrumenta jednaka ukupnoj knjigovodstvenoj vrijednosti komponenta obaveze i neto imovine/kapitala iz financijskih izvještaja, to jeste, da ne postoje ni premija ni diskont od prvobitnog emitiranja. Također u funkciji pojednostavljivanja, iz primjera su izostavljena razmatranja koja se tiču poreza.
- PP40. Na dan 01.01.20X0. godine, subjekat A je emitirao desetpostotnu konvertibilnu zadužnicu nominalne vrijednosti od 1.000 n.j. i rokom dospijea sa 31.12.20X9. godine. Zadužnica se može konvertirati u redovne dionice subjekta A po cijeni konverzije od 25 n.j. po dionici. Kamata se plaća šestomjesečno u novcu. Na datum emitiranja, subjekat A bi mogao emitirati nekonvertibilni dug sa desetogodišnjim rokom trajanja koji nosi kuponsku kamatnu stopu od jedanaest (11) posto.
- PP41. U financijskim izvještajima subjekta A, knjigovodstvena vrijednost zadužnice je kod emitiranja raspoređena na sljedeći način:

	n.j.
Komponenta obaveze	
Sadašnja vrijednost 20 šestomjesečnih plaćanja kamate u iznosu 50 n.j., diskontirano po stopi od 11%	597
Sadašnja vrijednost 1.000 n.j. koje se trebaju izmiriti za 10 godina, diskontirana po stopi od 11%, koja se objedinjuje na	343

šestomjesečnoj osnovi	
	940
Komponenta neto imovine/kapitala	
(razlika između ukupnih prinosa od 1.000 n.j. i gore raspoređenih 940 n.j.)	60
Ukupno prinos	1.000

PP42. Na dan 01.01.20X5. godine, konvertibilna zadužnica ima fer vrijednost od 1.700 n.j.

PP43. Subjekt A daje ponudu imatelju zadužnice da izvrši ponovni otkup obveznice za 1.700 n.j., što imatelj prihvata. Na datum reotkupa, subjekt A je mogao emitirati nekonvertibilno dugovanje sa petogodišnjim rokom koje nosi kuponsku kamatnu stopu od osam (8) posto.

PP44. Cijena reotkupa je raspoređena na sljedeći način:

	Knjigovodstvena vrijednost	Fer vrijednost	Razlika
Komponenta obaveze	n.j.	n.j	n.j
Sadašnja vrijednost 10 preostalih šestomjesečnih otplata kamata u iznosu 50 n.j., diskontirana po stopama od 11, odnosno 8 posto	377	405	
Sadašnja vrijednost 1.000 n.j. koje treba platiti za 5 godina, diskontirana po stopama od 11, odnosno 8 posto	585	676	
	962	1,081	(119)
Komponenta neto imovine/kapitala	60	619 ^(a)	(559)
Ukupno	1.022	1.700	(678)

(a) Ovaj iznos predstavlja razliku između iznosa fer vrijednosti koji je raspoređen u komponentu obaveze i cijene reotkupa od 1.700 n.j.

PP45. Subjekt A reotkup zadužnice priznaje na sljedeći način:

Dugovanja		Komponenta obaveze	962 n.j.	
Dugovanja		Trošak izmirivanja dugovanja (suficit ili deficit)	119 n.j.	
	Potraživanja	Gotovina		1.081 n.j.
Priznavanje reotkupa komponente obaveze.				

Dugovanja		Neto imovina/kapital	619 n.j.	
	Potraživanja	Novac		619 n.j.
<i>Priznavanje iznosa novca plaćenog za komponentu neto imovine/kapitala.</i>				

PP46. Komponenta neto imovine/kapitala ostaje kao neto imovina/kapital, ali se može prenijeti iz jedne u drugu linijsku stavku u okviru neto imovine/kapitala.

Primjer 12: Izmjena uslova konvertibilnog instrumenta kako bi se potakla rana konverzija

PP47. Sljedećim primjerom se ilustrira način na koji subjekat obračunava dodatnu naknadu koja se plaća u slučaju izmjene uslova konvertibilnog instrumenta u funkciji poticanja rane konverzije.

PP48. Na dan 01.01.20X0. godine, subjekat A je emitirao desetpostotnu konvertibilnu zadužnicu nominalne vrijednosti od 1.000 n.j. sa istim uslovima kao u devetom primjeru. Na dan 01.01.20X1., godine, u cilju poticanja imatelja da konvertira konvertibilnu zadužnice, subjekat A smanjuje cijenu konverzije na 20 n.j. ukoliko se zadužnica konvertira prije 01.03.20X1. godine (to jeste, u roku 60 dana).

PP49. Pretpostavimo da je tržišna cijena redovnih dionica subjekta A na datum izmjene uslova 40 n.j. po dionici. Fer vrijednost inkrementalne naknade koju plaća subjekat A izračunava se na sljedeći način:

Broj redovnih dionica koje će biti emitirane imateljima zadužnice prema <i>izmijenjenim</i> uslovima konverzije:		
Nominalna vrijednost	1.000 n.j.	
Nova cijena konverzije	/20 n.j.	po dionici
Broj redovnih dionica koje će biti emitirane po konverziji	50	dionica
<i>Broj redovnih dionica koje će imateljima zadužnica biti emitirane prema izvornim uslovima konverzije:</i>		
Nominalna vrijednost	1.000 n.j.	
Izvorna cijena konverzije	/25 n.j.	po dionici
Broj redovnih dionica koje će biti emitirane po konverziji	40	dionica
<i>Broj inkrementalnih redovnih dionica koje će biti emitirane nakon konverzije</i>	10	dionica
<i>Vrijednost inkrementalnih redovnih dionica koje će biti emitirane nakon konverzije</i>		
40 n.j. po dionici x 10 inkrementalnih dionica	400 n.j.	

PP50. Inkrementalna naknada od 400 n.j. je priznata kao gubitak u suficitu ili deficitu.

Poređenje s MRS-om 32

MRSJS 28 *Financijski instrumenti: Prezentacija* je najvećim dijelom izrađen na osnovu MRS-a 32 *Financijski instrumenti: Prezentacija* (izvorno izdanog 2003. godine, uključujući sve njegove izmjene i dopune izvršene do 31.12.2008. godine). U nastavku teksta su date glavne razlike između MRSJS-a 28 i MRS-a 32.

- MRS 32 dopušta subjektima da ugovore o financijskim garancijama obračunavaju kao ugovore o osiguranju tamo gdje su ranije ustvrdili da takvi ugovori predstavljaju ugovore o osiguranju. MRSJS 28 dopušta sličan izbor, s tim što subjekti nisu morali ranije izričito ustvrditi da financijske garancije predstavljaju ugovore o osiguranju.
 - MRSJS 28 se u određenim slučajevima služi drugačijom terminologijom od MRS-a 32. Najznačajniji primjeri toga su upotreba pojmova „izvještaj o financijskim rezultatima“ i „neto imovina/kapital“, čiji ekvivalenti u MRS-u 32 su „izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti“ i „kapital“.
 - U MRSJS-u 28 se ne pravi razlika između „prihoda“ i „dohotka“. MRS 32 razlikuje ta dva pojma, pri čemu pojam „prihod“ ima šire značenje od pojma „dohodak“.
 - MRSJS 28 sadrži dodatna uputstva za primjenu kod prepoznavanja aranžmana koji su, u svojoj suštini, ugovorni.
 - MRSJS 28 daje dodatna uputstva za primjenu u situacijama kada imovina i obaveze proistekle iz prihodovnih transakcija koje nisu transakcije razmjene predstavljaju finansijsku imovinu, odnosno finansijske obaveze.
 - Principi iz *IFRIC* tumačenja br. 2 *Udjeli članova u združnim subjektima i slični instrumenti* su uvršteni u MRSJS 28 kao obavezujući dodatak.
 - Prijelazne odredbe MRSJS-a 28 se razlikuju od prijelaznih odredbi u MRS-u 32. Razlog za to je što MRSJS 28 nudi prijelazni period za subjekte koji ovaj standard primjenjuju po prvi put, odnosno subjekte koji računovodstvo na obračunskoj osnovi primjenjuju po prvi put.
-